

DE VERITATE
HUMANAE
NATURÆ IESVS
CHRISTI.

THEOLOGICA ET
Scholastica disputatio.

AD ILLVSTRISSIMOS ET
Potentissimos Principes, & Ma-
gnificos Ciuitatum Imperij Ger-
manici Magistratus Euangelicam
Religionem amplexos.

AVCTORE ANTONIO
SADLEE.

* *

er olim Na- Orat. de
Cathed.

Excudebat IOAN. LE PREVX.
M.D.LXXXVIII.

DE VERITAS
IMMANE

CHRIST
LOCUS ET

STRISIOS ET
Cantatum in
Mysticis
complexo

ANTON
ADE

IOHANNES
DAXXXI

ILLVSTRISSIMIS
POTENTISSIMIS ET
CLEMENTISSIMIS PRIN-
cipibus: Magnificis Dominis, Con-
sulibus, cæterisque Magistratibus
Inclytarum Germaniæ ciuitatum,
puram & synceram Euangelij Chri-
sti religionē amplexis: Salutem per
eundem Iesum Christum Dominū
& Deum nostrum.

ILLVSTRISSIMI
& Clementissimi Princi-
pes, Magnifici Domini,
Quod elegāter olim Na-
zianzenus dixit: Etiam
extincta flamma carbones molestos
esse: Id in veteres hæreticos aptissimè
quadrare potest, eos præsertim, qui
duarum in Iesu Christo naturarum
veritatē euertere sūt conati. Et si enim
Arrii, Eutychetis & consimilium ve-

Orat. de
Cathed.
Const.

EPISTOLÆ.

cerum hæreticorum flammam, quæ
priscis temporibus, vniuersa prope-
modum Ecclesia conflagrauit, pij
atque orthodoxi maiores nostri,
summo labore, maximâque dili-
gentia iam pridem extinxerunt: tan-
ta tamen fuit Satanæ astutia, vt ex
Arrianis atque Eutychianis carbo-
nibus, nouas Ecclesiæ molestias cre-
arit: veterum quidem hæreticorum
nominibus suppressis, at iis ipsis co-
rum erroribus excitatis. Nam, vt
ne singula persequamur, ecquis vn-
quam satis mirabitur, communem
illum humanæ salutis hostem, in
sacro sancto ac reuerendo Cœnæ Do-
minicæ mysterio insidias collocas-
se, vt humanæ naturæ Christi ve-
ritatem nobis, nihil tale cogitanti-
bus, eriperet? Testimonio est Ec-
clesiæ Romanæ commentum de
Transsubstantiatione: quæ cum sub
nudis vanisque panis: accidentibus,
iubeat nos quærere corpus & sangui-
nem Iesu Christi, sine figura, sine
quantitate, sine veris propriisque di-

falsi ex eis
psychicis aut
etiam animae
sentia corpore
eis (sui) doctri-
nata, aut
sacra, aut
etiam evan-
gelia. Hanc
naturam
non.

EPISTOLA.

dimensionibus : corpus , inquam , quod nec aspectabile sit , nec contractabile , sed simul sit in cælo & in terris , adeoque in terrarum innumerabilibus locis : nihil aliud profectò quàm corpus sine corpore , & sanguinem sine sanguine nobis proponit. Sunt & alij qui in hoc ipso mysterio , repudiata Transsubstantiatione , retentâque panis substantia , nihilominus , ut veram & (ut illi quidem loquuntur) realem veri & realis corporis Christi præsentiam in pane constituent , excogitarunt dogma de Omnipræsentia corporis Christi : quod quidem eò spectat , ut humana Christi natura suis prædita dimensionibus , simul sit vbique præsens , nullo loco , nullisque dimensionibus circumscripta : ac proinde jam non sit humana natura. Priores quidem illi , nempe Pontificij contendunt , corpus Christi sub accidentibus panis delitescens , esse simul pluribus in locis , vi miraculi. Posteriores autem affirmant,

EPISTOLA.

corpus Christi esse ubique præfens,
modo Maiestatis: Sed neutri animad-
uertunt, non amplius esse verum cor-
pus, quod aliquo modo factū est non
verū corpus. Sic exultat Satā, dum sub
inani fallaciū distinctionum spectro,
finē suū sibi videtur assecutus. Ita-
que postquam illi sanctissimis Eccle-
siæ Christianæ de Christo vero Deo,
& vero homine symbolis assentien-
tes, Eutycherem anathemate dam-
narunt: euestigiō, duobus illis do-
gmatibus propositis, quam damna-
runt, eam imprudentes confirmant
sententiam. Ex quo factum est, vt iidē
errores, mutatis nominibus repositi, &
(vt ad Nazianzenum redeamus) mo-
lestissimi veterum hæreticorum car-
bones, nouis flabellis accensi, in flam-
mas longè tristissimas eruperint. Itaq;
cū de præcipuis aliquot Christianæ
religionis capitibus, iā à nobis Theo-
logicè & Scholasticè disputatum sit:
hæc quæstio dignissima visa est, quæ
methodo à nobis instituta diligenter
& accuratè tractaretur: collectis & in
The-

EPISTOLAE

Theologicæ disputationis methodū redactis iis omnibus, quæ antehac copiosissimè & grauissimè à viris doctissimis cōscripta ad nos peruenerūt. Vt autē nostrum institutū facilius intelligatur, totā hanc quæstionē tribus Disputationibus Theologicis comprehendemus, quarum primā nūc proponimus: De veritate humanæ naturæ Christi, tanquā aliarū fundamentum.

Sequitur altera disputatio, De Spirituali manducatione corporis Christi, ad quam spectat sanctissimum Cœnæ Dominicæ mysterium: vt omnes intelligant, quanta sit ipsius mysterij dignitas, quot fructus, & quā nostræ salutis necessarii inde percipiantur: ac proinde quanta cum reuerentia nobis sit ad sacram Domini Cœnam accedendum. Tertia erit, De Sacramentali manducatione corporis Christi: vbi de vera præsentia corporis Christi in sacra Domini Cœna differemus, aduersus Pontificiam Transsubstantiationem: necnon aduersus crassam illam, quam nonnulli iam inducunt

EPISTOLA.

corporis Christi in pane presentiam.
Nunc igitur, ex ordine nobis propo-
sito, dogma de Omnipresentia corpo-
poris Christi excutiendum suscepi-
mus. Sed antequam pleno gradu ad rem
ipsam accedamus, pios & Christianos
Lectores velim admonitos: nobis
propositum esse ita de re ipsa agere, &
ipsum vel Omnipresentiam, vel Vbi-
quitatis dogma refellere, ut de nemi-
ne sententiam feramus. Nec enim sum
nescius, quaedam in doctissimorum
viro-
rum, & praeclare de Christiana
Ecclesia meritorum, scriptis occurre-
re, quibus fortè videri possit ista Om-
nipresetia stabiliri. Sed (licet suos ne-
quos habeant etiā doctissimi) quia non
possum animum inducere, ut credam,
tantis viris (quorum ego soleo & do-
ctrinam admirari & reuereri memo-
riam) ea vnquam probari potuisse,
quae ex isto dogmate consequuntur:
idcirco sic ego quidem eorum scri-
pta interpreter, ut si quando corpus
Omnipresens dixerunt, perinde sit
ac si dixissent: Corpus eius qui est
Omni-

Met. Sodas.

*Concedo, Sa.
decl. nonnullos
ex doctissimis
videri non
minimo alienos
ab omnipresen-
tia corporis
Christi, sed
nullis ipse
eorum bodi-
tiones ut po-
te intelligere
possit.*

EPISTOLA.

Omnipræfens. Atque id libentiùs facio, tum quòd extant in ipsis eorundem scriptis pleraque minimè aliena ab hac nostra interpretatione, tum quia nonnunquam veteres ipsos ita locutos comperio, vt in hac quæstione Concreta pro Abstractis, & vicissim Abstracta pro Concretis usurparint: quorum piæ menti fauere præstabilius est, quàm minùs commodè explicatam sententiam exagitare. Quòd si qui sint, quibus minus placeat eiusmodi interpretatio, peto ab illis hanc veniam, vt dummodò nulla me hominum auctoritas à finibus scripturæ diuellat, patiantur me piè de piis ac præclaris viris, quoad eius fieri poterit, sentire. Sed si qui nostræ sententiæ iniquiores, eam scriptis redarguendam suscepèrint, rogatos illos velim, vt moderatè sine cōiitiis, & hac eadem methodo nobiscum agant, vt argumentis hoc modo inter se oppositis veritas faciliùs elucescat.

EPISTOLA.

corpōis Christi in pane præsentiā.
Nunc igitur, ex ordine nobis propo-
sito, dogma de Omnipræsentiā corpo-
pōis Christi excutiendum suscepi-
mus. Sed antequā plēno gradu ad rem
ipsam accedamus, pios & Christianos
Lectōres velim admonitos : nobis
propositum esse ita de re ipsa agere, &
ipsum vel Omnipræsentiā, vel Vbi-
quitatis dogma refellere, vt de nemi-
ne sententiā feramus. Nec enim sum
nescius, quædam in doctissimorum
viro-
rum, & prælārè de Christiana
Ecclesia meritorum, scriptis occurre-
re, quibus fortè videri possit ista Om-
nipræsentiā stabiliri. Sed (licet suos ne-
quos habeant etiā doctissimi) quia non
possum animum inducere, vt credam,
tantis viris (quorum ego soleo & do-
ctrinam admirari & reuereri memo-
riam) ea vnquam probari potuisse,
quæ ex isto dogmate consequuntur:
idcirco sic ego quidem eorum scri-
pta interpreto, vt si quando corpus
Omnipræsens dixerunt, perinde sit
ac si dixissent : Corpus eius qui est
Omni-

Met. Sodas.

Concedis, Sa-
delet, & omnes
ex doctissimis
Videri non
minimo alienos
ab omnipræsen-
tia corporis
Christi, sed
nullis ipse
eorum bodi-
tines ut pro-
te intelligere
possis. &

EPISTOLA.

Omnipræsens. Atque id libentiùs facio, tum quòd extant in ipsis eorundem scriptis pleraque minimè aliena ab hac nostra interpretatione, tum quia nonnunquam veteres ipsos ita locutos comperio, vt in hac quæstione Concreta pro Abstractis, & vicissim Abstracta pro Concretis usurparint: quorum piæ menti fauere præstabilius est, quàm minùs commodè explicatam sententiam exagitare. Quòd si qui sint, quibus minus placeat eiusmodi interpretatio, peto ab illis hanc veniam, vt dummodò nulla me hominum auctoritas à finibus scripturæ diuellat, patiantur me piè de piis ac præclaris viris, quoad eius fieri poterit, sentire. Sed si qui nostræ sententiæ iniquiores, eam scriptis redarguendam susceperint, rogatos illos velim, vt moderatè sine cōiitiis, & hac eadem methodo nobiscum agant, vt argumentis hoc modo inter se oppositis veritas faciliùs elucescat.

Tu aut

EPISTOLA.

Cont. lit.

Pet. l. 2. c.

32.

Etenim ut eos omnes qui in aliis scientiis versantur, ita maximè Theologos oportet esse (utendum est enim Augustini verbis) non maledicos convitiatores, sed veredicos disputatores. Omnino quòd ad nos attinet, dentatas illas & felle potiùs quàm atramento exaratas chartas, ut principio, quum in Theologicarum & Scholasticarum disputationum carceres ingrederemur, professi sumus, ita nunc profite mur, planè nos esse neglecturos. Sumus enim ab illo ipso Augustino admoniti, eos quibus placet istud altercandi potiùs quàm differendi genus, esse reiiciendos: quippe non documentorum pondere urgentes, sed maledictorum leuitate criminantes: inquit idem Augustinus.

Cont. Cref.

Gram. l. 1.

cap. 1.

Vos autem Illustrissimi ac potentissimi Principes: vosque magnifici civitatum inclytarum Magistratus, obtestor, per sanctissimum summèque reuerendùm illius nomè, de quo tota hæc à nobis suscepta est disputatio, qui verè Θεάνθρωπος, Deus conspicuus factus

EPISTOLA.

ctus in carne, iustificatus in spiritu,
 conspectus ab Angelis, prædicatus
 Gentibus, cui in mundo fides habita,
 & qui sursum in gloriam receptus est
 (inquit Apostolus) Vos inquã omnes
 obtestor, vt pro summa vestra pietate,
 vestroque Euangelicæ veritatis longè
 latèque propagandæ studio, infœlicis-
 simam hanc controuersiam, placida,
 moderata, fraternaque colloctione,
 atque, vt Græci dicere solent, οὐκ ἔνθα
 dirimatis: & grauissima illa incom-
 moda quæ ex hoc Vbiquitatis do-
 gmate consequuntur, & quæ vos ipsi,
 vt confido, perhorrescitis, ex floren-
 tissimarum Ecclesiarum vestrarum fi-
 nibus exterminata esse iubeatis. Date
 hoc Illustrissimi & Potentissimi Prin-
 cipes, per sanctissimũ Iesu Christi no-
 men, date hoc paci Ecclesiæ, atque
 hanc consolationẽ innumerabilium
 hominum, religionem verè Christia-
 nam ex animo profitentium gemitu-
 bus concedite: & telum quod com-
 munes Ecclesiæ reformatæ aduersa-
 rii, nempe Pontificii, in nos, quotidia-

Epistola ad Henr.
 Tixeront.

EPISTOLA.

De famoso
libello edi-
dito hac in-
scriptione,
Incendium
Caluinisti-
cū. De Re-
gis Nauarri,
legatione
apud quos-
dā Imperij
status, nuper
admodū ad
certam Reli-
gionis ac
Reip. con-
turbationē
comparata.

nis scriptis, sanè quàm arroganter in-
tentant, ex ipsorum manibus excuti-
te. Date hoc piis Serenissimi Nauarro-
rum Regis Henrici precibus, ac postu-
latis æquissimis, qui legatione ad vos,
anno superiore, data opera, missa,
vehementer illam colloctionem &
congressum à vobis pro sua piete-
te, & optimo constantissimoque in
Gallicas Ecclesias studio postulauit.
Neque vestram Clementiā quorun-
dam maleuolorum scripta remoren-
rur, qui iniquissimè & indignissimè, at-
que adeò aliter quàm de tanti Regis
Maiestate & pietate, vel loqui, vel
scribere fas fuit, sanctissimū eius con-
siliū calumniari, & scriptis exagita-
re, nuper admodum cœperūt, ad cer-
tam Religionis & Reipublicæ Chri-
stianæ conturbationem comparatis.
Denique nostræ tenuitatis laborem
hunc, non contendendi, (coram Deo
teste loquimur.) sed solius veritatis
confirmandæ gratia susceptum, vo-
bisque sumisse ac reuerenter oblatū
recipere, & æqui bonique consulere
digne-

EPISTOLA.

4

dignemini: quo quidem ego, tanquā
monimento, vobis Illustrissimis Prin-
cipibus, & Magnificis Magistratibus,
ipsique Ecclesiæ Christianæ, posteris
denique omnibus testatum esse volui:
me ex eorum esse numero, qui Eccle-
siæ tot hodie diffidiis vexatæ condi-
tionem, ex animo, nec sine gemitu de-
plorantes, pacem ei & trāquillitatem,
sanctāque piorum omnium con-
cordiam, totis animis expetunt, eām-
que votis assiduis à Domino precan-
tur.

Valete Illustrissimi & Potentissimi
Principes, Magnificique Ciuitatum
Proceres. Ex musæo nostro Calend.
Martii M. D. LXXXV.

Illustrissimæ Celsitudinis & Ma-
gnificentiae vestrae studiosissimus

ANT. SADEEL.

(A) Augustini memorabilis sententia (de divina & b^e
natura in b^e s^ententia singulariter mirabili &
mirabiliter singulari) quod exordium Sadech
habet, valde nobis approbatum. Sed quod ex
Augustino hic adductum, eius articulum videlicet
apud Sadechem p. 154.

(C) Atqui id rem nostrum negavit ingenuus. Hic vero
tangit expositum in h^e futura disputatiois cum sit ap
nos h^eterum o^mni g^eneratione. Quod est. 28
v^el exemplum. Atque in Sadech in vere p^rimo

DISPUTATIO THEO-
LOGICA ET SCHOLASTICA:

DE VERITATE HUMANAE
naturae Iesu Christi.

CAP. I.

T de re ipsa ex methodi nostrae ratione atque ordine disceramus. Primum nostram proponemus, deinde contrariam audiemus sententiam.

- (A) Credimus in una persona, quae est Iesus Christus, humanam naturam à dōgōi assumptam, cum ipso dōgō inseparabiliter & inconfuse unitam esse, salvis utriusq. naturae proprietatibus. Ipsamque naturam humanam summis & incomprehensibilibus donis exornatam esse, quatenus ipsius naturae essentia ferre potest. Quam fidei professionem ex certissimis Scripturae testimoniis depromptam, pii maiores nostri haec-

A j.

ipsum Iesu-
de naturae
sententia
Communis
sententia
Ecclesiae re-
formata, de
veritate hu-
manae natu-
rae Christi.

(B) de recitat
per nostrae fidei
tantum mentis
non sicut omni
praesentia, o
mnia omni po-
tentia, omni

*Scientia Veritatis
cum non nung de vi
pau de illa
prouerbal*

DE VERITATE

*Eorum sen-
sentia qui
suentur do-
gma de Om-
nipresencia
corporis Chri-
sti.*

*Explicatio
dogmatis de
Omnipra-
sentia.*

ntes ediderunt. At eorum qui dogma de
Omnipresencia carnis Christi tenebant, sen-
tentia est huiusmodi. *Duas in Christo natu-
rarum personaliter unitas esse, ut diuina natura
det, humana vero accipiat, & vi huius hypostati-
ca unionis, diuina natura suas proprietates reali-
ter humana natura comunicauerit, adeo ut Chri-
stus, non tantum secundum diuinam, sed etiam se-
cundum humanam naturam sit omnipresens, &
ubique: neque tamen proprietas naturas ipsas esse
confusas, sed distinctas manere vtriusque naturae
proprietates, quia haec unio hypostatica facta est
seruatis vtriusque naturae proprietatibus. Haec
est illorum sententia, quantum colligere potui
ex variis eorum scriptis, qui de hoc argumento
scripserunt. Hanc autem sic explicat: Corpus
Christi considerari tribus modis. Primus
modus est naturalis: Secundus glorificatio-
nis: Tertius maiestatis, propter unionem hy-
postaticam. Iuxta superiores modos adhibet
sequentes distinctiones, quibus conantur a-
mouere repugnantiam a suo dogmate, quam
nos illis constanter obicimus. Et hac in par-
te est exim totius disputationis.*

*Recapit. Selecti
modos glorificatio-
nis corporis Christi
et distinctiones
quibus nos habemus
sententiam in
uit. Sed fin.*

1. Per se, & κατ' αλλο.
2. Ταπεινά, &, ὑψηλότερα.
3. Φυσικόν, & ὑπερφυσικόν.
4. Κτιστὸν, & ἀκτιστόν.
5. Per apparitionem, & per disparitionem.
6. Per abdicationem.
7. Naturaliter, & Personaliter, siue per oi-

*damus in nostra sententia est verbum Dei: cui
recte explicando & facili intelligendo distinctiones tales
et necessaria a nobis adhibenda. Quod quomodo fiat
nostri Theologi scripta testantur.*

HVM. NATURÆ CHRISTI. 3

καὶ ὁμοίαν ὁμοίαν.

8. Modo maiestatis.

Harum & consimilium distinctionū præsidio, sperant suam sententiam in tuto collocatam esse, adeò vt nullis incommodis conflictari possit. Status igitur quæstionis & τὸ ζήτημα est: An, vi vnionis hypostaticæ, natura humana Christi acceperit realiter à λόγῳ proprietates diuinæ naturæ, & imprimis Omnipræsentiam: atque ita, vt humana Christi natura, quæ in se finita est, sit etiam simul infinita, propter vnionem hypostaticam. Illi aiunt: nos negamus.

τὸ ζήτημα.
μετὰ τὴν
ἐν τῇ
ἐκείνῃ
ἐκείνῃ
ἐκείνῃ

Caluiciana
Liber Concordiæ
expresse docet
si quis dicit hanc
naturam naturam
factam esse in
fatu, anathema
est.

CAP. II.

VIA omnis vera negotiatio à vera affirmatione pēdet, iā audiamus Scripturā quæ certissima est regula veritatis: vt ab ea discamus, quidnā verè affirmare, & verè negare de tāto mysterio possimus:

si quis dicit hanc
naturam naturam
factam esse in
fatu, anathema
est.

Verbum caro factum est. Quæ verba non significant, ipsam naturam τὸ λόγῳ esse conuersam in carnem: vel naturam carnis esse conuersam in Verbum, sed veram carnem, hoc est, veram hominis naturam esse assumptam à Verbo: quemadmodum maiores nostri orthodoxi, fidei clarissimis Scripturæ testimoniis, intellexerunt.

sequens demonstratio
nisi aduersus quidem
sacra scriptura
verba sed scilicet
Ioan. 1. Corruptio.

Observa. a. Gra.
ca. vox ἁγία
cuius natura hoc
est. Quod dicitur
Sic apud Paulum
filius Dei distinctus

A. ij. Verbum ex femina

vidis Rom. 1. ex nihilo Gal. 4. ex quibus dicitur quod
hypostasi λόγῳ factum esse humanitatis quod hypostasi
huius D. Athanasius in Symbolo describit hoc mysterium, ut
dicit: incarnationem et assumptionem humanitatis in Deum
et nunc verè & orthodoxè dicitur Verbum et caro, caro et Verbum

et les
at

an inde necessario colligimus, cum Christus in Ecce homo staret, ex
ipsis promissionibus, esse et ibi Verum quod ait hic Christus, quod sit homo in
At quod in Ecce homo et statio quoniam tamen Christus, q. captivum tenet
Et in terris doctor extrinsecus, quem singularem praefertur et affirmant
prophetam. Vnde Apostoli: **DE VERITATE** **Vnus Deus, unus Mediator Dei & hominis;**
1. Tim. 2.

homo Christus Iesus. a. sic homo I. C. sed non ex alijs
humilitate se facit ut ostendit

Heb. 2. **Non assumpsit Angelos, sed assumpsit sementin**

Secundum Abrahamam **Abraham**, quare debuit per omnia similis fratri-
bus fieri. Huc spectant loci prophetici de Mes-
sia filio Davidis passim extantes.

Quemadmodum igitur pueri communicaverunt
Heb. 2. **carni & sanguini: similiter (ipse Christus) parti-**
ceps factus ut communicavit, ut per mortem de-
strueret eum qui mortis habet imperium, &c.

Luc. 2. **Iesus proficiebat sapientia, & statura.** Item:
Ibid. **Puerulus crescebat & corroborabatur spiritu, im-**

plebaturque sapientia. Hac enim vis Graeci vo-
cabuli *ἐλατύνω*, quam nonnulli parum at-
tendentes, locum hunc corruperunt, & pro-
gressus illos quos Christus verè fecisse à Lu-
ca comemoratur, in nudum aliquod spectrum
conuerterunt: quod absit à pijs & Orthodo-
xis omnibus fidem Evangelicæ narrationi
habentibus. Huc pertinent quæ passim in
Euangelio occurrunt de filio hominis: atque
omnino quæ ad historiam vitæ, & mortis
Christi pertinent. Ex quibus omnibus se-
quitur, corpus Christi esse verum corpus, ac
profunde esse circumscriptum, & præditum
suis dimensionibus. Non est igitur ubique:

Item dicitur Christus ex alijs locis **disce-**
dens, ad alia loca **accessisse**, dicitur etiam **ad-**
fuisse, & **absuisse**, ut, **Gaudeo quod ibi non fuerim:**
Act. 10. v. 38. quæ, citra ullam controuersiam, secundum
Marc. 6. ipsius corpus intelligenda sunt, Quare cor-
Ioan. 11. pus

Vide hist.
Evang.

HVM. NATVRAE CHRISTI. 5

pus Christi non est vbique.

Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis: (nempe secundum humanam naturam.) Corpus igitur Christi non est vbique.

Matth. 26.

Exi à Patre & veni in mundum: & rursus relinquo mundum; & proficiscor ad patrem. (Quod posterius de praesentia corporis facile intellexerunt Apostoli. Sic enim respondent: Ecce nunc a terra loqueris.) Corpus igitur Christi non est vbique.

Ioan. 16.

Nunc non amplius sum in mundo (videlicet secundum corpus.)

Ioan. 17.

Habemus summum sacerdotem qui penetravit celos.

Heb. 4.

Si esset in terra, non esset sacerdos.

Heb. 8.

Quare corpus Christi non est vbique.

Corrèctate me; & videte: nam spiritus carnem & ossa non habet, sicut videtis me habere. Ergo corpus Christi, etiam glorificatum, est verum corpus, suisque dimensionibus praeditum.

Luc. 24.

Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum. Proficiscor ut vobis parem locum: & postquam profectus fuero, & parauero vobis locum, rursus veniam & vos assumam. Volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum. Sequuntur agnum quocunque ierit. Ex quibus efficitur corpus Christi, etiam post resurrectionem & glorificationem, esse in loco; nec enim fideles in vita aeterna vbique fururi sunt.

Ioan. 20.

Ioan. 14.

Ioan. 17.

Apoc. 14.

*Transformabit corpus vestrum humile, ut con-
forme fiat corpori ipsius glorioso. Ergo, glorio-
sum Christi corpus, est vetū corpus, suisque
dimensionibus præditum. Nec enim post re-
surrectionem corpora nostra futura sunt v-
bique præsentia.*

Matth. 28.

Quæritis Iesum crucifixum: Non est hic.

Videte locum ubi iacebat. Ergo gloriosum
Christi corpus non est ubique. Alioqui cor-
pus resurrexisset, & fuisset in sepulchro si-
muliquod valde repugnat. Item: ergo præsen-
tia corporis Christi est visibilis: Sic enim
Angelus: *Non est hic, videte:* ut etiam Ioan. 20.
Contrectate me & videte. Itē: *Ostendit eis manus
ac pedes.* Et Act. 1. *Seipsum presentem exhibuit
viniū, postquā passus est, ab ipsis visus, &c. Re-
cessit ab eis, & ferebatur in cælū, dñs & ap' dñm,*
significans Christum disiunctum locorum
intervallo, nempe secundum corpus. Quare
corpus Christi gloriosum non est ubique.

1 Luc. 24.

Act. 3.

Depravatio
loci Act. 3.
in verbo
δὲ ἔαδά, *ut
refellitur.*

Act. 1.

*Quem oportet cælum capere usque ad tempora
restitutionis omnium (δὲ ἔαδά):* hoc est, oport-
et ut cælum capiat Christum: nempe secun-
dum humanam eius naturā. Ac proinde cor-
pus Christi etiam gloriosum, non est ubique.
Hæc est enim significatio verbi δὲ ἔαδά. ut
alibi dicitur, ἀναλὼφθεις ἀπ' ὁμῶν εἰς τὸν οὐρα-
νόν. Illa autem interpretatio qua dicitur à
nonnullis corpus Christi capere cælum, non
autem cælum capere corpus, est planè ἀσύ-
στατον, propriamque vocabulorum ac phra-
σεων

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 7

seon significacionem euerit. Ne vrgēam hāc verba: *Vsq̃ue ad tempora restitutionis eorum omnium quæ Deus locutus est: inquit,*

Iesus qui sursum receptus est à vobis in calum, sic veniet quemadmodum vidistis eum proficiscentem in calum. Act. 1.

Vid: bunt filium hominis venientem in nubi- bus cali. Marth. 24.

Expectare è calis Iesum filium ipsum, quem excitauit à mortuis. 1. Thess. 1.

Annunciabitis mortem Domini donec veniet. Habitantes in corpore, peregrinamur à Domino: per fidem enim incedimus, & non per speciem. Malumus peregrinari à corpore, & ire habitatum ad Dominum. Cupio dissolui, & esse cū Christo. 1. Cor. 11.
2. Cor. 5.
Phil. 1.
Quare corpus Christi gloriosum verum est & visibile corpus, cuius præsentia in terris ante nouissimum diem expectanda non est.

Dominus cū voce Archāgeli descēdet de calo. 1. Thess. 4.

Rap: emur in nubes obu: iam Domino. Ibid.

Corpus igitur Christi gloriosum, est verum ac visibile corpus, ac proinde circumscriptum, quando quidem ascendere, abesse, adesse, & cætera eiusmodi, de illo ipso corpore dicuntur. Quare corpus Christi non est vbique.

Itaque propositis superioribus Scripturæ locis (quibus addi possunt plerique alij consimiles) iam ipsi fontes aperti sunt, à quibus manat veritas Theologicæ demonstrationis.

A iiij.

8 DE VERITATE

*Cur in hac
disputatione
demonstratio
negata pro-
ponatur.*

*Natura
Negata de-
monstratio-
nis paucis
exponitur.*

Ut autem sequens disputatio sit magis per-
spicua: quandoquidem nos oppugnamus af-
firmatum illud dogma, de Omnipræsentia
& Ubiquitate corporis Christi: Visum est,
illi oponere demonstrationem negatam,
ut vis ipsius ἀντιθέσεως magis elucescat. At-
que ut nostra demonstratio facilius intelli-
gatur, peto à piis adolescētibz Sacræ Theo-
logiæ candidatis, ut ne grāuentur memoria
repetere, quæ ab ipso νεοτερωδίας, seu, ὀ-
βριότητος, de Negatis demonstrationibus didi-
cerunt. Nam cū affirmatio sit mensura ne-
gationis, operæpretium est in Negata De-
monstratione inesse affirmationem, ex qua
necessariò negatio quæ demonstranda est
consequatur. Nos eam affirmationem ex na-
tura subiecti petemus, ita postulante natura
huiusce demonstrationis. Hæc sit igitur no-
stra ἀποδείξις ex superioribus Scripturæ lo-
cis collecta.

Αποδείξις negata.

Nullum corpus, quod sit verè, & essentia-
liter humanum corpus, & quod in Scriptura,
dicitur verè accedere ad locum, esse in loco,
discedere à loco, esse palpabile & visibile,
carne & ossibus præditum, cui, post mor-
tuorum resurrectionem, corpora nostra fu-
tura sunt conformia: Nullum, inquam, cor-
pus, quod est eiusmodi, potest, secundum ve-
ritatem Scripturæ, esse omnipræsens, siue v-
biq̃ue. (Corpus Christi est verè & essentiali-
ter

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 9

ter humanum corpus, & dicitur in Scriptura //
verè accedere ad locum, esse in loco, discede //
re à loco, esse palpabile & visibile, carne, & //
ossibus præditum, cui, post mortuorum re- //
surrectionem, corpora nostra futura sunt //
conformia.

Quare corpus Christi non potest, secun-
dum veritatem Scripturæ, esse omnipotens,
siue vbique.

Hęc demonstratio non tantum negat, ^{Explicatio} *ὅτι* ^{superioris} *ἔστι* Sed etiam continet *τό δὲ* illius nega-
tionis: nempe veram affirmationem, ex qua
pendet veritas huiusce negationis. Etenim
omnia illa *καὶ* quæ dicuntur per se de cor-
pore, efficiunt *ἕξ ἀνάγκης*, corpus esse finitū
& circumscriptū, ac proinde non infinitum,
nec omnipræsens. Atque ita postquam no-
bis comparauimus verū attributum subie-
cti, facile depellimus *καὶ* illud quod falsū
& perperam de subiecto dicebatur: cui, cum
non modò non conueniat, sed etiam planè
repugnet, efficitur, nostram hanc negatio-
nem esse verissimam, qua dicimus: *Corpus*
Christi non esse omnipræsens, siue vbique, id
quod erat demonstrandum.

*Post dispu-
tationem na-
taσεναι
ἔχων, sequi-
tur disputa-
tio ἀνασχε-
υασις ad-
uersus dog-
ma Omni-
præsentia si-
ue Vbiqui-
tatis.*

CAPVT III.

IA M persequamur disputationem ἀνα-
σχευασίῳ, & dogma illud, de om-

nipræsentia & Vbiquitate corporis incommodis obruamus.

ARGVMENTVM I.

Quicquid est omnipræsens, siue, ubique, est infinitum, increatum, æternum, incomprehensibile: hoc est, uno verbo, est Deus. Corpus Christi non est infinitum, increatum, æternum, incomprehensibile, hoc est, uno verbo, non est Deus.

Quare corpus Christi non est omnipræsens, siue, ubique.

Confirmatio
superioris
argumeni.

Maiolem propositionem ita probamus,
I Quicquid est omnipræsens & ubique, id cælum & terrā implet. Atqui hoc Deus tanquā sibi propriū vendicat apud Prophetā his verbis: *Nōne ego cælū & terrā impleo* inquit Dominus. Item qui affirmant omnipræsentiam corporis Christi, id dicunt fieri vi vnionis hypostaticæ τὸ λόγῳ: eō quod ὁ λόγος (inquiunt) communicat corpori suam omnipræsentiam. At Omnipræsentia, siue Vbiquitas τὸ λόγῳ non potest separari ab æternitate ipsius λόγῳ. Nam, quia diuina natura est simplicissima, idcirco proprietates diuinæ essentiæ, quæ sunt ipsa essentia, sunt indiuisibiles. Rectè enim Iohannes æternitatem cū omnipotentia coniunxit. Qui est, qui erat, & qui venturus est, ille omnipotens, inquit. Ex quo fit, vt si Omnipræsentiam & Vbiquitatem ὁ λόγος communicauit corpori, necessariò communicauerit etiam æternitatem. Consequēs

Apoc. i.

illi

HYM. NATVRÆ CHRISTI. II

illi ipsi agnoscunt falsum esse: idem ergo de antecedente fateantur necesse est. Enimvero aut actu duplex est. omnipræsencia Christi (quod absit vt dicamus, ne sint duo omnipræsentes) aut si corpus Christi est omnipræsens, vna eadēque Omnipræsencia, quæ ὁ λόγος est omnipræsens, sequitur hoc absurdissimum, corpus Christi esse Deum. Dices, corpus esse omnipræsens, non essentialiter, sed communicatiuè. At ego sic vrgeo; Corpus igitur est Deus communicatiuè. Quòd si communicatiuè non est Deus, non est igitur communicatiuè omnipræsens, idq; propter simplicissimam Deitatis essentiam, vt dictum est. Nam ὁ λόγος est omnipræsens, quia est ὁμοούσιος Patri, hoc est: quia est Deus.

Item, dicunt illi corpus Christi ita esse v- 3
bique vt sit extra locum, & loca omnia contineat. Sed quicquid ita est extra locum, est etiam extra tempus. Quoniam enim res creatæ non vno modo dicuntur esse in loco, tamen nihil est creatum, quod non habeat suum vbi: & quod increatum est, est extra tempus. Item: Repugnat aliquid dici ex parte infinitum, & ex parte finitum (si vocabula illa propriè vsurpamus). Itaque si corpus Christi est vbique loca omnia continens, est igitur æternum, & omnia tempora continet. ἀδύνατον. Nam quod nonnulli 4

negant, id quod omnipræfens est, esse ubiq; & esse infinitum: nihil est aliud, quàm, non solum res illas de quibus agitur, sed ipsa etiam rerum vocabula pervertere. Miror igitur istos qui quod finitum est, nempe corpus Christi, velint esse infinitum (quicquid tandem prætexant) & tamen quod infinitum est, (cuiusmodi est Omnipræfentia, & Ubiquitas) nolint infinitum esse.

*Respons. ad
superius ar-
gum. refuta-
tur.*

At illi, ut se ex huius argumenti laqueis, si fieri possit, expediant, ita respondent: æternitatem & immensitatem habitare quidem in humana natura, sed non exercere peculiariter pro se *creaturas* in humana natura, & per humanam naturam, id quod faciunt reliqua Deitatis attributa. Rursus sic distinguunt. **Z** Idiomata Deitatis absolutè in sese in Deo considerata, non esse à se inuicem distincta: Sed quando Deitatis essentia ad creaturas refertur, & ut loquuntur Scholastici, Ad Extra consideratur, in ea relatione, seu consideratione, aliquam quasi distinctionem inter essentiam & attributa eius, docendi & discendi causa, cogitari.

*De Diuinis
Attributis.*

Hæc illi: quæ quidè nihil aliud sunt quàm obscura verborum inuolucra. Verùm enim, verò nihil promouent: quādoquidem semper manet superior difficultas; Videlicet: cur æternitas nō exercat suas *creaturas*, si reliqua attributa Deitatis suas *creaturas* exerunt.

Itaque

HVM: NATVRÆ CHRISTI. 13

Itaque sequerentur grauissima hæc incommoda: deitatem esse diuisibilem: itémque, vnionem hypostaticam non ex æquo factam /c fuisse respectu attributorum deitatis, ac pro- /c inde non esse perfectam vnionem, quæ om- /c nia absit vt dicamus. Quia verò Deus est actus purissimus, certè *ἐνίπτερα* æternitatis est, æternum esse: *ἐνίπτερα* immensitatis est, immensum esse: *ἐνίπτερα* omnipræsentia est, omnipræsentem esse, non autem aliquid aliud à se ipso, vel æternum, vel immensum, vel omnipræsens facere. Sic enim nec æternus, nec immensus, nec omnipræsens esset. Est autem omnipræsens, quia est immensus & æternus.

Quod attinet ad illam, quam vocant, quasi distinctionem, & quam dicunt se docendi ac discendi causa cogitare, ne hoc quidem quasi remedio, causam illam suam de reali proprietatum communicatione vltimo modo subleuant. Nam quæso, quid significat vocabulum Reale? Ecquid commune esse potest ei quod reale est, cum eo quod docendi, vel discendi causa cogitatur? *De quasi distinctione quam proponunt Omnipræsentie patroni.* Ecquonam tandem deueniendum esset, si ea quæ cogitantur essent realia? Quid porro tibi vis tua illa quasi distinctione? Num fortè communicationem illam idiomatum, non iam esse realem, sed tantum, quasi realem, ita vt iam nouum aliquod dogma proponendū sit de quasi reali proprietatum communica-

tione? Porro si in vnione hypostatica proprietates Deitatis dici, Ad extra, existimas, cur igitur, in ipsa vnione hypostatica describenda, nominatim additur, *Vtrique natura seruari suas proprietates.* Quamobrem si communicatio realis idiomatum sit, seruatis vtriusque nature proprietatibus (id quod vos, saltem verbo, agnoscitis) certè idiomatica illa non sunt, Ad extra, neque vllus vnquam ex Scholasticis existimauit, proprietates Deitatis posse dici, Ad extra: alioqui non iam essent proprietates.

Obiectio. Sed enim, inquis, res creatæ dicuntur bonæ, cum bonitas sit proprietas Deitatis, ne-

Responsio. que tamen dicuntur æternæ. Respōdeo: primum hoc esse ab hac quæstione alienum, quandoquidem illi affirmant, corpus Christi dici omnipræsens, non habituali, aut, creato dono, sed propter vnionē hypostaticam, cuius volunt realem communicationē proprietatum diuinarum esse consequentem. Quorsum igitur nunc agunt de donis in res creatas collatis? Præterea, bonitas, sanctitas, iustitia, & quæ sunt eiusmodi, dicuntur de rebus creatis, vtpote de piis ac fidelibus hominibus, non tanquam proprietates diuinæ, cum ipsis fidelibus communicatæ, sed tanquam ipsarum proprietatum effecta.

Itaque, quemadmodum res creatæ sunt ab eo, qui solus à se, ac per se est: ac proinde solus est æternus: ita fideles sunt boni, sancti, & iusti

& iusti ab eo, qui solus à se, & per se bonus, sanctus, & iustus est: hoc est, qui est ipsa bonitas, sanctitas & iustitia. sic enim Christus, *Nemo est bonus* (inquit) *nisi solus Deus.* Resigitur creatæ non dicuntur æternæ, quippe quodd non sint à se, & per se, nec dicuntur à se, & per se bonæ, quia neque sunt, neque dicuntur ipsa bonitas: dicuntur autem esse, & esse bonæ. Atque hæc duo sunt inter se similia: Res creatas esse ab eo qui solus est à se, quippe qui æternus est, ipsaque aded essentia: Et, Res creatas esse bonas, ab eo qui solus est bonus à se, quippe qui est ipsa bonitas. Sed de ista Quasi distinctione sit iam dictum satis. Nam hoc Quasi ratiocinandi genus in posterum ab Apodicticis & Theologicis argumentis exterminandum censeo. Quamobrem manet superior nostra obiectio, quam profectò nullis vnquam diuerticulis, quocunque se tandem animo & cogitatione conuerterint, vnquam declinabunt. Nam vndique, omni ratione, quibusuis distinctionibus tacere iussis, concluditur: Corpus Christi non esse omnipræsens, quia corpus Christi non est Deus. Ac de hoc quidem primo argumento hæc nobis paulò copiosius dicta sint. Reliqua paucioribus verbis comprehendemus.

Matth. 19.

ARGVMENTVM II.

Nullum composuū constans ex partibus inter-

Reliqua argumenta contra Omnipræsentiam corporis Christi.

se distinctis & diuersis, infinitum esse potest (alioqui totum erit aliquid maius suis partibus simul collectis.)

Natura humana Christi, etiam in ipsa unione personali cōsiderata, constat anima & corpore, partibus inter se distinctis & diuersis.

Quare natura humana Christi, etiam in ipsa unione personali cōsiderata, infinita esse non potest, ac propterea non est ubiq₃, nec omnipresens.

ARGVMENTVM III.

*Nihil quod continetur, infinitum est. Humana natura Christi continetur à Deitate, & sustentatur. Item: Anima Christi in ipsius Christi corpore continetur (quod vtrumque Omnes Orthodoxi agnoscunt.) Quare humana natura Christi nō est infinita. Itē: Anima Christi non est infinita, & vi consequētia, nec corpus etiā infinitū est. Alioquin humana Christi natura esset ex parte finita, & ex parte infinita. *Adhuc.**

ARGVMENTVM IIII.

Si corpus Christi est ubique: Ergo non est verè humanum corpus: ac propterea Christus non est verus homo: atque ita nobis perit summa illa consolatio qua salutis nostræ summa, continetur: Nos esse ex carne eius, & ex ossibus eius. Itēque sequitur, Christum non esse Mediatorem inter Deum & homines: quippe cū Mediatorem verum Deum & verum hominē esse oporteat. Quæ omnia sunt falsissima, & à Christiana religione alienissima.

Nec

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 17

Nec ad rem facit quod nonnulli Vbiquitatis patroni ex fontibus Pontificiis hauserūt, localitatem & præsentiam non esse de corporis essentia. Loquimur enim de corpore quod est τόδ' ἐστι & actu existens, quod sine quantitate, sine dimensionibus, sine localitate, & sine præsentia esse non potest, nisi omnia naturæ fundamenta conuellantur.

*Responsio de
localitate,
refellitur.*

ARGVMENTVM V.

Si propter unionem hypostaticam corpus Christi est ubique: Ergo ipsum corpus in utero virginis concipi non potuit. Quod est falsissimum. Consequentia patet ex rei natura, & ex significatione ipsius vocabuli. Sic enim apud Lucam Angelus: εὐαγγέλιον ἐστὶν σοὶ, inquit Mariæ. At quod Luc. 1. ubique est, & infinitum, concipi, & in utero contineri non potest. Et corpus conceptum in utero, non alibi tum fuit: nec enim alibi concipi potuit: nec potuit esse alibi nondum conceptum: nec potuit ante partum deiparæ virginis esse extra eius uterum.

ARGVMENTVM VI.

Si propter unionem hypostaticā corpus Christi est ubique: Stare igitur nō potest quod ait Lucas, Iesum profecisse sapientia & ætate, siue, statura, ἡλικία. ut apud eundem Lucam c. 12. vers. 25. ἀδύνατον. Quis enim neget, Christum in ipso corpore adoleuisse? Consequentia est in promptu. Nam ei quod est infinitum acce-

Luc. 2.

B.j.

deré nihil potest.

ARGVMENTVM VII.

Si propter unionem hypostaticā corpus Christi est ubique: Ergo Christus nō est mortuus: quod est falsissimum. Consequentia patet ex definitione mortis, quæ significat separationem animæ à corpore. Iam si humana Christi natura, vi unionis hypostaticæ, ubique est: Ergo illa Ubiquitas non minus conuenit animæ, quàm corpori. Si ubique est anima: ergo etiam multò magis in suo corpore. At quādiū anima est in corpore, homo non potest dici mortuus. Postquā autem semel facta est sanctissima illa unio personalis, nunquā dissoluta est: quemadmodū Orthodoxi omnes fatentur, qui dicunt illā esse factam ἀπορίστω.

ARGVMENTVM VIII.

Si propter unionem hypostaticam corpus Christi est ubiq: Ergo historia Evangelica fides abrogatur. Quod absit. Consequentia patet: Quā enim Evangelica historia cōmemorat, Christum venisse, abiisse, rediisse, adfuisse, abfuisse, & consimilia: Profectò ea intelligi nō possunt de eo corpore quod fuerit ubique.

ARGVMENTVM IX.

Si corpus Christi accepit ab unione hypostatica ut sit omnipræsens: Ergo finitum capit infinitū. ad orationem. Consequentia patet ex natura corporis, & ex verbo accipiendi.

ARGVMENTVM X.

Nullum dogma quod continet contradictionē est

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 19

est Theologicum: ac ne dignum quidem est nomine dogmatis. Dogma de Omnipræsentiâ corporis Christi continet contradictionem. Quare non est Theologicū, ac ne dignū quidē nomine dogmatis.

Minorem ipsa vocabula satis confirmant, Nam si est corpus, est igitur finitum ex natura corporis. Si est omnipræsens, est igitur infinitum, ex natura Omnipræsentiæ & Vbi-quitatis. Sic ergo corpus, non est corpus: ipsum, non ipsum: quæ ἀντισπασις est omnium crassissima. Sexcenta eiusmodi proferri possent, sed reprimo me: iam enim eos mihi videor audire, quibus Omnipræsentiæ dogma placet, ita respondentes: Se veritatem humanæ naturæ Christi non tollere: neque negare quin ea sit finita, suasque habeat dimensiones: sed nihilominus Christi corpus esse omnipræsens, propter communicationem proprietatum realē, qua Diuina natura suas proprietates humanæ naturæ verè ac realiter communicauit: cuiusmodi est Omnipræsentiā, Omniscientiā, Omnipotentiam. Etenim (inquiūt) triplex est cōsideratio corporis Christi: una Physica, qua nostris corporibus, excepto peccato, per omnia simile fuit. Secūda, gloriosa, pro ratione corporū spiritualium, de quibus Apostolus: Seminatur corpus naturale, & resurgit spirituale: quē essendi modū corpus Christi retinet. Tercia, quatenus sedet ad dexteram Maiestatis Dei. Nulla est igitur contradictio in dogmate Omnipræsentiæ, quia varij respectus tollunt contradictiones.

*Responsio-
nes patron.
Vbiquitat.*

Itaque uni & eidem corpori diuersi modi præsentia, non simpliciter, & absolute, sed diuerso respectu, tribuuntur. Vt enim in corpore animato duplices sunt proprietates: quoniam interdum consideratur vt simpliciter corpus, interdum, sicut cū anima unitum est, vnde acquirit proprietates quas ex se non habet: & illæ proprietates se inuicem non euerunt, sed simul in eodem corpore consistere possunt, quia diuerso tantum respectu illi tribuuntur: ita etiam in corpore Christi cum Verbo personaliter unito duplices sunt proprietates: quarum alteras cum beatis hominibus habet communes, etsi gradibus & numero superiores: quasdam verò proprias & singulares habet: cuiusmodi est omnipræsentia. Non igitur questio est, an proprietates corporis Christi, post ascensionem, sint sublata: Sed an, illis permanentibus, supra eas acquisiuerit caro Christi, per sessionem ad dexteram Dei, alias proprietates, quæ nulli corpori humano, nullique adeo creatura, sine abolitione eiusdem, contigerunt. Hæc illi.

Refutatio
superioris
Responsio-
nis.

De triplici
consideratione
corporis
Christi.

Ego verò peto à Christianis lectoribus, vt hic figant oculos, & cū superiorem responsionem, tū illius refutationem, quam sumus allaturi, diligenter & accuratè expendant: quippe cū hæc vna distinctionis latebra supersit patronis Omnipræsentia, ac proinde nobis illam identidem reponant, quam nos hunc in modum excutimus.

Tribus modis corpus Christi consideras, & quia varij sunt respectus, idcirco (vt tibi qui-

HVM. NATVRAE CHRISTI. 21

quidem videtur) non incidis in ἀντίπαρσιν,
id quod explicas similitudine corporis ani-
mati: qua de re etsi plura nobis infrà dicen-
da erunt, quum discutiemus simile ab anima
petitum, quod nobis vulgò obiici solet: nūc
tamen quædam de corpore animato dice-
mus, prout hic locus videbitur postulare. A-
ge ergo videamus quàm sceleriter ἀντίπαρσιν
declines. Dicis corpus Christi esse circun-
scriptum vno respectu, & incircumscriptionem
altero. At ego id fieri posse pernego, hac ra-
tione: quia inter nos quæritur, non, an hoc,
vel, illud consideres in Christi corpore: sed
an Actu, corpus Christi sit circumscriptionem si-
mul & incircumscriptionem: quod nos ἀδύνατον
esse affirmamus, quippe ἀντιπαρσιν. Atque,
vt tuis te vestigiis persequar, profero illud
ipsum simile quod attulisti. Nam quum cor-
pus animatū consideras, vt simpliciter cor-
pus, obsecro te, ecquāsnam illius propieta-
tes consideras? Fortasse dices, quod sit vitæ,
sensus & motus expers, ex se, & per se: acce-
dente verò anima, illique suas potētiās com-
municante, viuat, sentiat, atq; moueatur. Ex
quo fit, inquis, vt corpus acquirat propieta-
tes quas ex se non habet. Id si dicas, tum ego
hīc reprehendam, quòd, vt recenscas pro-
prietates corporis per se considerati; non
proponas id quod corpus est, sed id quod
corpus nō est: præsertim cū sint in prōptu
eæ proprietates quæ ab essentia corporis di-

*Quæritur,
an corpus
Christi sit
circumscri-
ptum simul
& incircū-
scriptum
ACTV,
non autem
cōsideratio-
ne. Ad hunc
scopulū pa-
tronū Vbi-
quitaris na-
nem frege-
runt.*

*Simile de
corpore a-
nimato ex-
cussur.*

uelli nō possunt, cuiusmodi est, quantū, aspectabile, & contrectabile esse (vt ille dicebat, Tangi nisi corpus nulla potest res) Hæc, in quā, sunt *quædam* uirtutes corporis. At, non uiuere, nec moueri, nō sūt proprietates eius corporis, quod potest esse capax animæ, (hoc enim & lapidi conuenit) quū anima definietur, forma corporis organici vitam potentiā habentis. Ex quo fit, vt hoc potius proprium eiusmodi corporis statui debeat: Vitā habere, moueri, sentire potentiā. Verū enim verò elige vtrum velis: Si quantū & circūscriptum esse, agnoscis pro naturalibus proprietatibus corporis, vides corpus animatum, siue illud per se, siue, vt animatum consideres, manere quantū & circūscriptū: & ita dictante tua similitudine, inde sequi, corpus Christi, etiam cum *deus* consideratū, retinere suas proprietates, & manere finitū, suisque dimensionibus circūscriptū. Sin mauis, non uiuere, nō sentire, non moueri, esse proprietates corporis animati per se, & sine anima cōsiderati: affirmo, has propositiones esse falsissimas: corpus animatum, Actu simul uiuit, & non uiuit: Actu simul sētit, & nō sentit: Actu simul mouetur, & nō mouetur. Nec ego varios illos tuos respectus, tuāsque illas cōsiderationes quicquam moror. Quæro enim quid ACTV sit aut non sit. Quin etiā licet animatū corpus per se cōsideres, perinde vt si esset sine anima, nō tamē propterea tua illa cōsideratio efficit, vt sit Actu simul per se, & sine

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 23

anima, alioqui nō iā esset animatū corpus, & ἀντιπατικῶς diceretur, corpus animatum, nō esse per se, hoc est corpus animatū, esse per se, hoc est corpus animatum, nō esse animatum. Similiter, si statuis, hęc esse corporis Christi per se cōsiderati propria: Nō esse infinitū, omnipræsens, & alia eiusmodi: & tamē à λόγῳ, propter vnionē personālē, accepisse vt sit infinitū & omnipræsens: te ex tua superiori similitudine ita refello: Has propositiones esse falsas, quippe, ἀντιπατικῶς: corpus Christi, Actu, simul est finitum, & infinitū: Actu, simul est alicubi tantum præsens, &, omnipræsens, Actu, simul est Physicū, &, nō Physicū, Actu, simul est gloriosum, &, nō gloriosū, & cōsimilia. Nam ex tua similitudine corpus Christi respōdet corpori animato. At enim (inquis) ego idē corpus variē cōsidero. Mitto ego quid cōsideres, & rē ipsam actūmq; rei & existentia intueor. Nec nagimus de humana natura in specie, vt est καθόλου, sed de hac humana natura, nēpe Christi, quæ est τόδε τι. Corpus autē Christi variē cōsideratū non propterea est variū, sed manet actu idē corpus. Atque, vt id mihi assentiare, cedo, te ipsum audias, ita nobis primā cōsiderationē corporis Christi proponētē, vt sit Physica, videlicet, *qua corpus Christi nostris corporibus excepto peccato per omnia fuit simile*, inquis. Quæro igitur, an, quū Christus in terris versaretur, eius corpus fuerit actu simul mortale & immortale? Itēque, an, corpus Christi

in gloriam receptum, sit actu simul immortalē & mortale? Satis ipse respondes, quē ais, corporibus nostris excepto peccato *fuisse* simile. nō dicis esse, sed *fuisse*. Atq; etiam vt videas quantum distent nostrę cogitationes, varisque illi respectus, quos animo & mente agitamus, ab actu rei & existentia: ecce, ego vicissim considero Christum patientem, morientem, à mortuis resurgentem, in cælum ascendentem, denique è cælo descendētem, vt mortuos & viuos iudicet. Hęc, inquam, omnia considero, variōsque temporum & aliarum circumstantiarum respectus adhibeo, ex quibus faciliè iudico, falsum esse, si quis dicat illa omnia actu simul esse. Neq; verò te adiuvat quod ais, proprietatibus corporis remanentibus, supra eas alias proprietates fuisse communicatas. Nam, vt fateor, corpus Christi præstantissimis dotibus exornatum esse, ita constanter affirmo, eas dotes non posse opponi contradictoriè illis proprietatibus naturalibus, quas ipse dicis remanere. Itaque si actu corpus Christi finitum manet, ex natura veri corporis, certè nō potest accipere ab vnione personali, vt actu simul sit infinitum. Quia non potest accipere, vt non sit corpus. Desineret enim esse duarū naturarum vnio. Vt autem idem corpus sit actu finitum simul & infinitum, fieri nequit.

Quid ergo? Nempe varij respectus vtiliter adhibentur, quum agitur de persona Christi,

*Quomodo
varij res-
pectus vtiliter
adhibeantur.*

Christi, hoc modo: Christus est Deus & homo, Creator & creatura, finitus & infinitus, vario videlicet respectu: finitus quatenus homo, infinitus, quatenus Deus. Sed hæc falsæ sunt: Diuina Christi natura actu simul est infinita & finita, vario respectu. Item, humana Christi natura actu simul est finita & infinita, vario respectu. Vtraque propositio falsa est, nec varij respectus aliquod remedium afferre possunt.

His igitur expositis, satis elucescit quàm inanis sit illa responsio de variis respectibus, de quæ varia consideratione corporis Christi, quam tamen dogmatis de infinito Christi corpore, infinitis incommodis & repugnantibus, quasi perpetua tempestate iactari, sacram illi anchoram esse volunt. Summa autem refutationis à nobis propositæ, hoc eonnexo ἀπαγωγὴν εἰς ἀδύνατον comprehendimus.

Si corpus Christi finitum est, propriisque dimensionibus circumscriptum, quatenus tantum per se, hoc est, seorsum à λόγῳ consideratur. Ergo corpus Christi nūquam fuit, nec erit actu finitū, propriisque dimensionibus circumscriptum, sed sola consideratione. Consequētia patet: quia licet humana Christi natura seorsum à λόγῳ cōsiderari possit, tamen nunquam actu fuit, nec erit seorsum à λόγῳ: nec enim vnquam extitit quin à λόγῳ sustentaretur in vnione personæ ab ipso λόγῳ perpetuò sustentanda. Et

vi consequentis corpus Christi nunquam fuit actu & re ipsa verum, & physicum corpus, nostris corporibus per omnia simile, excepto peccato: Sed tantum fuit verum corpus in eorum animis & cogitatione, qui dogma Omnipræsentiae corporis Christi hisce temporibus tuendum susceperunt. ἀδύνατον, ἀδιόλογον, ἐτερόδοξον.

Quod autem postremo addunt, singulares illas proprietates, cuiusmodi est Omnipræsentia, nulli rei creatæ cōtigisse, sine eius abolitione, puto esse lapsum μνημονικόν: quū ita dicendum fuerit: Omnipræsentiam nulli rei creatæ vnquam contingere potuisse, quia hoc inferret abolitionem naturæ rerū creatarum, earumque conuersionem in Deum: Quod absit.

Porro, quia, vt varios illos respectus (in quibus suæ causæ præsidium collocarunt) nobis commendent, multa proferunt de cōmunicatione proprietatum: cui etiam nū, vt stare possit, varias distinctionum columnas suffulciunt: de his omnibus sigillatim nobis dicendum erit, idque hoc ordine, vt primū de cōmunicatione proprietatum disseramus: deinde excutiamus eas omnes distinctiones, quas adhibent ad suam sententiā explicandam. Quare meminerint lectores, hūc potissimū esse questionis statū, An corpus Christi, quod verū est corpus, ac proinde actu & realiter circumscriptum suis dimensionibus, possit

Zητουμενον

HVM. NATURÆ CHRISTI. 27

possit etiam vlllo modo, vlla ratione, vlllo distinctionum beneficio, dici actu & realiter infinitum, incircūscriptum & omnipræsens. Huc imprimis est nostra hæc ἀνακρίσις disputatio couertenda. Nobis igitur de Communicatione proprietatum nūc agendū est.

DE COMMVNICATIONE PROPRIETATVM.

HOC loquēdi genus, *Comunicatio proprietatum* in Scriptura nō reperitur: & rarō apud ipsos etiam Veres extat totidē verbis: sed à Scholasticis potissimū introductum est, vt hac phrasi, & contracto illo loquēdi genere (qui Scholasticorū mos est) sententiā veterū Doctorū comprehenderent, de locis aliquot Scripturæ rectè & ὀρθόδοξως intelligendis, quos olim hæretici deprauabāt. Nā illi naturas in Christo cōfundebāt, eò quòd legerēt, Dominū gloriæ crucifixū, Deū acq̃uissse Ecclesiā suo sanguine, Filiū hominis in terris existentē, esse simul in cælo, & pleraque cōsimilia, quæ maiores nostri ita intelligenda esse cēsuerunt, vt quod dicitur de persona in Cōcreto, non propterea dicendū sit de altera natura in Abstracto, cōtra alterius naturæ proprietatē, adeò vt neque deitas crucifixa, nec sanguine prædita, nec rursus humana na-

*Paucis explicatur xet
vovia τῆς
ιδιωμα-
των in ἑ-
terum, qui
ipsam pro-
posuerunt
sententia.*

tura simul in terra & in cœlo fuisse, credenda sit. Quandoquidem tanta vis est vnionis illius hypostaticæ, vt Scriptura de persona id enuntiât, quod alterius tantum naturæ est propriû: & quia vnus Christus est Deus & homo, Scriptura id Christo Deo attribuat, quod humanæ naturæ proprium est, & vicissim, id Christo homini tribuat, quod est proprium Deitatis. Atque hanc veterum expositionem, Scholastici duobus hiscè vocabulis, *Communicatio proprietatum*, significare voluerunt, non quòd vnus naturæ proprietates cum altera natura, sed potius cum ipsa persona communicetur; hoc est, de ipsa persona tâ vnus quàm alterius naturæ proprietates enuntiêtur. Ipsi autem veteres variis vocabulis suam sententiâ expresserunt: cuiusmodi sunt ἐπιζευξίς ὁνομάτων, κοινότης ὁνομάτων, ἀντίδοσις, & si qua fortè consimilia apud veteres occurrunt. Sæpe quidem vsurpant κοινωvεiv & κοινωvίαν: sed his vocabulis ipsam veram, & perfectâ personalem vnionē, vt plurimum, intelligunt, id quod facile patebit ex sequentibus veterû testimoniis.

 Nyssenus.

Basil. in S.
Niciuit.
Cassianus.

Rex regum venit in communionem siue communicationem nostræ naturæ. εἰς κοινωvίαν. Κοινωvία nostra natura πρὸς θεόν.

Manente in sua perfectione naturaliter utraque substantia, sine sui præiudicio, & humanitati Diuina communicant, & Diuinitati humana participant.

Di-

HVM. NATURÆ CHRISTI. 29

Diuinitas in una sui hypostaseon, tota nobis communicauit κοινοῖν οὖ.

Ex communione & unione Verbi ad humanā naturam. ἐκ τῆς κοινοῖας καὶ ἑνώσεως.

Caro operanti Deitati λόγῳ communicauit. κοινοῖν ἐστίν.

Vnus Christus vult & operatur in vtraque natura non confusè, nec diuisè: sed cum communione, siue communicatione alterius quod eiusque proprium est, prout à τῆς θατιῆς κοινοῖας.

Vnio & communio naturarum.

Quomodo adoptionis eius participes esse possemus, nisi per Filium, eam qua est ad ipsum, accepissemus, communionem, & nisi Verbum eius communicasset nobis, caro factum?

Communio Dei & hominis.

Neque homo à Deo gratiam salutis acciperet, si in una persona Christi Diuina, humanaq; natura communio non maneret. Et plerique alij loci consimiles. Atque hoc loquendi genus fluxit ab his Apostoli verbis: Quemadmodum pueri communicarunt carni & sanguini: ipse quoque consimiliter particeps factus est eorundem, &c. Vbi verbum κοινοῖν usurpatur.

Quanquam autem in naturarū vnitione, vnitione, & communionem, aliquid prius & posterius considerari potest: re tamen ipsa & actu, illa omnia simul extiterunt. Atque omnino in hac quæstione, Communicandi & Communionis vocabula intransitiuè à veteribus usurpantur: ad quod cum Vbiquitatis

Dionysius
citante Da-
masce.

Athan. ad
Epictet.

Damasce-
nus lib. 3.

c. 9.
Id. ex Sy-
no. Chal-
ced.

Id. l. lib. 1.

c. 4.
Iren. l. 3.

c. 20.

Id. l. 4.
Fulgentius.

Heb. 2

Communi-
candi ver-
bum vete-
res intransi-
tiuè usurpa-
runt: quod
idem Vbi-
quisatis pa-
troni transi-
tiuè acci-
piunt.

patroni minùs aduerterent, & verbum *Communicandi* transitiuè, contra vsum verbi *κοινωνεῖν*, acciperent: ex plerisque Veterum locis perperam intellectis, suum dogma de reali proprietatum communicatione fabricarūt, opinantes, propria Deitatis communicari, hoc est, vt illi quidem exponunt, communia fieri, ac conferri in humanam naturam: quod est insigne *ἑνδοξασμα* in Theologia, adeoque in ipsa Veterum doctorum lectione: quum potius ex ipsis veteribus, & quod longè grauius est, ex ipso Dei verbo, ita statuendum sit: In persona Christi, naturam diuinam τὴν λόγον, & ipsius naturæ proprietates, communicare, siue, *κοινωνεῖν* humanæ naturæ (verbo *Communicandi* intransitiuè accepto) hoc est, arctissime, & personaliter vniri cum humana natura, quam ipse λόγος assumpsit. Et hæc est vera & realis proprietatum communicatio, siue, Communio, quā Scriptura tradit, quam veteres agnouerunt, & quam orthodoxi omnes piè & religiosè amplectuntur.

*Quenam sit
communicatio proprie-
tatum vtri-
usque*

At illa communicatio proprietatū, quam proponunt Scholastici, ad quasdam Scripturæ phrasés explicandas, quibus hæretici abusi sunt, vulgò dicitur verbalis: non quòd sit ficta, aut commentitia, sed quia pertinet ad verborum & *φράσεων* expositionem: quæ quidem expositio quum sit vera, orthodoxa, & certissimis rationibus confirmata: certè modus

HYM. NATURÆ CHRISTI. 31

dus illius expositionis, vanus aut fictitius dici non potest. Solent autem varij gradus huiusce communicationis proprietatum assignari: nec dum de illis gradibus planè constat inter huius ætatis Theologos doctissimos, qui tamen omnes huc redeunt, vt dicat, hanc de proprietatum communicatione doctrinam esse adhibendam ad hos Scripturæ locos intelligendos, *Antequam Abraham esset ego sum: Christus est Deus benedictus: Per quem fecit & secula: Dominum gloria crucifixissent: Ecclesiam Dei quam acquisiuit proprio sanguine: Filius hominis qui est in cælo*, & qui sunt consimiles. Hos autem locos ita intelligendos existimant, vt vnus naturæ propria, quæ dicuntur de tota persona in Concreto, ad ipsam naturam cuius propria sunt, referantur in Abstracto: idque, licet persona significetur vocabulis Concretis ad vnā tantum naturā propriè spectantibus: vt quū dicitur Dominus gloriæ crucifixus, & quum Deus dicitur acquisiuisse Ecclesiam suo sanguine, & vicissim quum Christus dicebat, Filium hominis descendisse de cælo, & esse in cælo. Atq; hæc quidem est eorū summa, quæ doctissimi ætatis nostræ Theologi de hac communicatione tradiderunt.

Hūc autem ego paulisper gradum figo, & sic ratiocinor: Æquum non esse, quum istud loquendi genus, *Communicatio proprietatum*, in Scriptura non extet, ipsum vrgere in do-

Ioan. 8.
 Rom. 9.
 Heb. 1.
 1. Cor. 2.
 Act. 20.
 Ioan. 3.

*An rectè
 argumētum
 ducatur ex
 hoc loquendi
 genere.*

gmate Theologico asserendo. Quamobrem propono sequens Theorema, cui sat scio, docti ac probi Theologi assentientur.

Nullum loquendi genus quod in Scriptura non legitur, in aliquo fidei & doctrina capite asserendo, urgeri debet.

Deinde affirmo, cum superius illud genus loquendi fuerit à Scholasticis propositum, collectumque ex veterum doctorum scriptis, eius significationem & sensum ab illis ipsis Scholasticis & veteribus petendum esse, ex vulgata illa regula: eius esse interpretari qui locutus est. Audiamus igitur tam Scholasticos quàm Veteres Communicationem proprietatum suis verbis exponentes.

*Explicatio
Comunicat.
prop. ex Ve
teribus, &
Scholast.*

Pro Scholasticis vnum Thomam audire satis erit, ita communicationem proprietatum exponentem.

Cum aliud & aliud sit secundum quod divina & humana predicantur de Christo: necesse est dicere, in Christo esse duas naturas inconfusas & impermixtas: Id autem de quo predicantur proprietates naturales, secundum naturam propriam ad genus substantia pertinentem, est hypostasis & suppositum illius naturae. Hæc Thomas. Quam quidem doctrinam à veteribus manasse subiectis aliquot eorum testimoniis fiet manifestum.

Exposit. f. fid.

Iustinus Martyr, *Quum de Filio voces inter se contrarias audieris, conuenienter ea quæ dicuntur inter se collata distribue: siquid magnum &*

HVM. NATVRA CHRISTI. 33

& diuinam, natura diuina ascribens: si quid par-
uum & humanum, humana impurans. Sic vocum
dissonantiam quis abis, qualibet natura, quod se-
bi proprium est, recipiente, &c.

Hilarius, Christus assumens carnis nostre fra-
gilitatem, & manens suus atque noster, ita agit,
orat, proficitur omnia illa qua nostra sunt, ut in
illis etiā admisceat qua sua sunt: loquaturque in
persona Christi, qua natus est & passus, intro dū
autem secundum Deum omnis ei sermo sit.

Augustinus. Qua de filio Dei dicuntur, vi-
dendum est secundum quid dicantur.

Idem, Nemo ascendit in celum, &c. Ioan. 3
Hac unitas persona Christi, sic ex utraque natu-
ra constar, ut qualibet eorum, vocabulum etiam
alteri impertiat. Item: Quid, & propter quid, &
secundum quid dicatur, prudens, & pius lector
intelliget, &c.

Cyrillus, Que de Christo scribuntur, sic intel-
ligenda sunt, ut nec quo Deitati conueniunt, hu-
manitati eius attribuantur: nec que humanitatis
propria sunt, ad Deitatem torqueantur.

Theodoretus, Quum de naturis loquimur,
cuique conuenientia tribuenda sunt, & sciendum
est, que sine deitatis, & qua humanitatis propria.
Quum autem de persona loquimur, oportet ea cō-
munia facere que sunt naturarū propria, & utra-
que Seruatori Christo tribuenda sunt, & unus i-
demque Deus & homo appellandus, Filius Dei,
& Filius hominis, &c. Sciendum est quod unio
communis facit nomina.

In Psal. 54.

Ep. 101.

De Trin.
& Unit. D.
c. 6. contr.
serm. Arri-
an. De Tri-
nit. l. 1. c. 3.

In Thes.

Contr. Ne-
stor.
Dial. 1. 2. 3.

Idem: Propria naturarum facta sunt communis personae propter unionem: quia idem est Filius Dei, & Filius hominis: & Aeternus & recens.

Idem: Communio nominum non facit confusio-
nem naturarum. Nemo ascendit in caelum, & c.
Hac & similia dicta intelligenda sunt per com-
municationem idiomatum, propter duarum natu-
rarum unionem, ut quum dicimus, Christum habitare in
cordibus fidelium, & c. quia sicut naturae unite sunt,
ita etiam naturarum attributa permutantur.

Demonst.
Euang. l.
10. c. 1.

Eusebius, Quaecumque de illo humiliter abie-
ctisque dici videbuntur, illa spectare agnum Dei
qui tollit peccatum mundi, corpusque illud huma-
num meminisse oportebit.

Hac tantum delibauimus, ex quibus satis
perspicuum esse potest, quidnam Scholastici
& veteres intelligant hoc loquendi genere:
κοινωνία τῶν ἰδιωματῶν. Nempe hunc esse mo-
rem Scripturae, ut saepenumero id dicat de
ipsa persona Christi, quod alterius tantum
naturae est proprium, idque propter unionem
hypostaticam, ne quis forte ex locis Scriptu-
rae male intellectis, naturas vel confundat,
vel diuellat. Itaque illi ipsi veteres dum suam
sententiam explicant, usurpant haec vocabu-
la, Voces, Dicuntur, Sermo, Vocabulum, Nomina:
& consimilia. Sic Nazianzenus dicit, *ἐν ἰδιω-
ματῶν*. Et Theodoretus, *κοινωνία ὀνομα-
τῶν*, & c. Atque illi omnes hanc communicatio-
nem ipsi personae constanter tribuunt, quod
in hac quaestione imprimis observandum est.

At

At illi qui dogma Omnipræsentia, siue Vbiquitatis tuerentur, primum affirmar. *Communione proprietatū esse realem, hoc est, essentialē (quicquid tandem prætexant)* eamque, non in persona, sed in ipsis naturis considerant. Deinde, verbo *Communicari*, intelligunt, commune fieri. Postremo communicationē transitiuē acceptam statuunt tantū ex parte Deitatis cōmunicantis: quo sensu nunquā veteres loquuti sunt, & quod caput est, nihil tale extat in Scriptura. Quare, aduersus illa omnia nūc nobis disputandū est.

*Quantum
differt Vbi-
quis, patroni
a sententia
veterum.*

Sed antequam vltcrius progrediar, quia plerique ex illis, vocabulum, *Essentiale*, refugiūt, & contendūt sic realē esse communica- tionē, vt sit vera quidem, sed non essentialis, vno verbo refellendi sunt. Etenim satis constat, Realē non tantūm opponi cōmentitio, sed etiā, pro natura rei, de qua agitur, necessa- riō intelligēdū esse. Quōd si quis Realē, sine Re, consideret, ille merito dici posset sine ra- tione ratiocinari. Proprietates autē Diuinæ naturæ, de quibus hīc agitur, sunt ipsa Deita- tis essentia, adeōq; ipsa Deitas: quia nihil ac- cidit Deitati. In hac ergo quæstione, Realē idē est, quōd verū & essentialē: & Realiter, idē quōd verē & essentialiter, nec vlla subter- fugia quæri possunt. Quid est enim cōmuni- catio Realis, nisi vera ipsius rei communi- catio? Atqui ipsa res, hoc est, Deitatis pro- prietates, sunt ipsa essentia, vt dictum est.

*Responsio
qua distin-
guunt Reale
ab essentiali
in hac qua-
stione refel-
litur.*

Ergo Realis communicatio proprietatum
 diuinæ naturæ, est ipsius essentiæ diuinæ cō-
 municatio. Porro, quemadmodū distinctio
 naturarum & proprietatum vtriusque natu-
 ræ dicitur Realis, hoc est, essentialis, ita quā
 dicitur, Realis proprietatum cōmunicatio,
 perinde est, vt si essentialis proprietatū cōm-
 municatio diceretur. Vanum est igitur hoc
 illorum effugium: Reale ab ipsis usurpari,
 non pro essentiali, sed prout opponitur cō-
 mentitio. Semper enim querendum est,
 quænam sit illa veritas de qua agitur. Recte
 enim philosophi docent *τὸ ἀντικείμενον*. Nam quod verum est in verbis, il-
 lud dicitur *ὅτι* in rebus ipsis.

At enim, inquit: Nonne personas Trini-
 tatis realiter, at non essentialiter differre opo-
 tet? Sed hæc dicimus: Sanè quidem: Id enim po-
 stulat eius rei, de qua agimus, natura. Nam
 in Trinitatis mysterio, persona non est es-
 sentia, sed aliquid in essentia per se subsistens
 (de qua alibi fortasse dabitur copiosius dif-
 ferendi locus.) Quum igitur Res personæ in
 mysterio Trinitatis non sit essentia, certè ibi
 Realiter, non erit essentialiter. At longè se-
 cus de proprietatibus Deitatis statuendum
 est: quandoquidem proprietas Deitatis est
 ipsa Dei essentia, vt antè diximus, & om-
 nes orthodoxi assentiuntur. Ex quò fit, vt
 Realitas diuinarum proprietatum sit ipsa di-
 uina essentia: ac proinde realis proprietatum

HYM. NATVRAE CHRISTI. 37

diuinarum communicatio sit ipsius diuinæ
essentiæ communicatio. Quare, si vi Realis
illius communicationis, velint corpus Chri-
sti dici Omnipræsens: velint igitur, necesse
est, corpus Christi dici essentiam Dei, & Deū
ipsum quod absit. Nec se profectò vllius di-
stinctionis clypeo tutari vnquam possint.

Sed iam refutemus hanc sententiā de Rea-
li, hoc est, (vt ego interpretor, illis quidem
repugnantibus, sed rationem, cur repugnēt,
non habentibus) essentiali communicatione
propriætatū. Et quia maximè nituntur hoc
loquendi genere, quod fuit à veteribus &
Scholasticis introductū, (vt paulò antè dixi-
mus) hunc errorem illis cripiamus sequentē
argumento.

*Aduersus
Reale Pro-
priet. Com-
munic.*

*Qui vocabula & phrasas veterum doctorum
contra ipsorū sententiā usurpant, illi ex suo com-
mento, non autem ex veterum sententiā ratioce-
nantur.*

*Qui per communicationem propriætatū in-
telligunt Realem communicationem qua proprie-
tates deitatis verè & realiter communicantur
humana natura, hæc vocabula, & hanc phrasin
à veteribus doctoribus proposuam, contra ipso-
rum sententiā usurpant.*

*Quare illi ex suo commento, non autem ex vo-
terum sententiā ratioceantur.*

Maiores est perspicua: Minorem ipsi veteres
suprà suis verbis confirmarunt, quibus suam
explicarunt sententiā. Si quis autem aliquid

I. Ioan. 7.

præterea desideret: Quæro, an in his enuntiatis, Dominus gloriæ fuit crucifixus, Deus suo sanguine acquisiuit Ecclesiam, Manus nostræ contrectauerunt Verbum vitæ, & cōsimilibus: quæro, inquam, an ex sententia veterum, loci illi sint exponendi per communicationem proprietatum, necne? Si fortè quis id neget, negabit quoque sibi quicquam esse cum Veterum lectione commune. Si fateatur, ergo ex sententia Veterum, communicatio proprietatum non est realis (vt isti quidam existimant) alioqui Deitas fuisset realiter crucifixa, haberet realiter sanguinem, esset realiter contrectabilis. & similia absurda, quæ piæ aures auersantur. Item sequitur Veteres ipsam communicationem proprietatum constituisse, non solum ex parte Deitatis, sed etiam ex parte humanæ naturæ: quum tamen isti communicationem proprietatum statuunt solum ex parte Deitatis cōmunicatis.

*Resp. part.
vbiq. refel-
litur.*

Respondent: Quum Deus dicitur crucifixus, esse quidem realem communicationem, sed in Persona, non autem in Diuina natura. Ecquòdnam est istud respondendi genus? Si est communicatio, quænam est natura communicans? (nam vocabulum illud ætènè intelligitur). Non diuina: quæ nec mori potest, nec crucifigi: humana igitur. Cui porro humana natura communicat hanc suam proprietatem? non diuinæ: sibi igitur ipsi communicat: quod quàm absurdum sit, ne-

mo.

HYM. NATURÆ CHRISTI. 39

mo non vider. Communicatio illa realis est in persona, inquit. At hoc non est respondere (non enim hanc communicationem referunt ad *op^{er}ationem* explicandam, id quod Veteres fecerunt.) Quæro igitur in persona Christi, cuius humana natura realiter communicavit suam illam proprietatē, nempe fuisse crucifixam. Quod si dicat eam realiter communicari personæ ab humana natura, sibi contradicent. Nam sic illi ipsi nobis communionem proprietatum definiunt, ut fiat inter naturas ipsas, non inter naturā & personam. Huc igitur, velint, nolint, redeant necesse est: Si realiter Deus crucifixus non est, & dicitur crucifixus per communicationem idiomatum, hanc communicationem non esse realem. Sed ut hunc errorem de reali communicatione magis magisque refellamus, operæpretium est ante oculos habere definitionem unionis personalis, Dei verbo fundatam, & ab omnibus orthodoxis *ὁμολογούμενως* receptam, & ab ipsis Omnipræsentis patronis non repudiatam: quam semper in hoc cursu *ἀνασχευασμένης* disputationis, tanquam Cynosuram nobis proponemus. Sic igitur Synodus Chalcædonensis.

Sanctos itaque Patres sequentes, unum & eundem confitemur Iesum Christum, Filium Dei, Dominum & unigenitum, in duabus naturis, inconfuse, inconuertibiliter, indiuulse,

Definitio Personis Personalis, huiusce disputationis Cynosura.

Et inseparabiliter manifestatione: haudquaquam
differentia naturarum, propter unitatem, subla-
ta, sed magis utriusque natura, in unā personam,
et unam hypostasin concurrentis, proprietate ser-
uata: non ut in duas personas bipartitur, aut
diuidatur, sed ut sit unus & idem Filius unigeni-
tus, Deus verbum, & Dominus noster Iesus Chri-
stus, sicut de illo olim Propheta uaticinati sunt,
& ipse noster Christus instruxit: ac Patrum symbo-
lam nobis tradidit.

Ex hac igitur firma, constantique Chri-
stianæ religionis veritate, errorem de diui-
narum proprietatum reali communicatio-
ne, sic euertamus.

ADVERSUS REALEM PRO-
PRIETATVM COMMV-
nicationem.

ARGVMENTVM I.

NIHIL quod eius rei de qua agi-
tur natura repugnat, reale dici de-
bet.

Communicatio proprietatum, quam
istī proponunt, ipsius unionis hypo-
statica natura repugnat. (hæc est. n. natura u-
nionis hypostatica, ut utriq; naturæ seruen-
tur suæ proprietates, quemadmodum proxi-
mè Synodum affirmantem audiuius. Pro-
prium

Realis pro-
pr. commu-
nic. refelli-
tur.

prium autem seruari & proprium communi-
nicari, *ἀρτισπαρισκῶς* dicitur.)

*Quare communicatio proprietatum, quam isti
introducunt, in vnione hypostatica realis dici nō
potest.*

II.

*Nihil quod est essentia Diuina, rei creata cō-
municari potest.*

Omnipraesentia est essentia Diuina.

*Quare non potest communicari rei creata: cor-
pus autem Christi creatum est.*

Respondent: Corpus Christi non esse o-
mnipraesens essentialiter, sed communicati-
uē: quæ quidem responsio principium petit: *Respons:
par. Vbiq.
refellitur.*
semper enim manet ipsa communicatio, &
perinde est vt si dicant, proprietates com-
municari, quia proprietates communican-
tur. Item: est *ἀδολοχία*: idem est enim ac si di-
cant, communicari cōmunicatiuē. Denique
hoc est *ἀούσατος*, essentiam communicari,
sed non essentialiter. Quare ista responsio, &
aliae consimiles sunt vanissimæ, nec ad rem,
de qua agitur, quicquam faciūt. Sed (vt quod
verum est dicam) aërem tantum verberant.

III.

*Si Deus dicitur esse vbiq̃ue quia omnia con-
tinet, fouet, sustentat (est enim creator) & cor-
pus Christi non omnia continet, fouet, sustentat,
(est enim creatura) Ergo omnipraesentia diuina
non potest communicari corpori Christi.*

III.

Si corpori Christi realiter communicatur, ut sit ubique præsens, illa omnipræsencia, aut est corporalis, aut, spiritualis: Non est corporalis, illis ipsis assentientibus, quia non videtur corpus, nec tangitur, nec corpus Christi deposuit hanc proprietatem: ex his verbis, *Contrectate me, & videte*, inquit, *Non est spiritualis*, quia corpus non magis potest esse realiter præsens præsencia spirituali, quam spiritus potest esse realiter præsens, præsencia corporali.

V.

Nihil quod est aeterna essentia, potest alicui realiter accidere.

Omnipræsencia est aeterna essentia,

Quare, non potest alicui realiter accidere. Accideret autem corpori Christi, si illi realiter communicaretur ut esset omnipræsens. Hoc enim non est de essentia corporis, id quod non negant.

VI.

Si realis est communicatio proprietatum. Ergo illi dicunt pugnantia: quippe qui negent, omnes diuina natura proprietates communicari humanae natura, ne scilicet cogantur statuere aeternitatem corporis Christi.

Consequentiam sic confirmo: si realiter communicantur proprietates: ergo omnes: quia Deitatis proprietates sunt realiter indivisibiles, & inseparabiles: sunt enim ipsa essentia, ut antè dictum est. Item: quia
torum

totum realiter vniuit cum humana natura, vnione hypostatice, propter quam vnionem isti volunt communicatas esse proprietates, sunt igitur omnes communicatæ, aut, non ea vis est vnionis hypostatice, vt realiter communicentur proprietates: nisi fortè velint tẽ ab eo diuidere. Amplius: Quia dari non potest ratio, cur Deitatis proprietates quædam fuerint cõmunicatæ, quædam verò non fuerint. Nam si dicat humanæ naturæ repugnare, vt sit æterna, hoc est, creata simul & increata; obuiçio, non minus repugnare, illam ipsam naturam esse realiter & actu finitam simul & infinitam.

VII.

Si realis est communicatio proprietatum: Ergo illi rursus à se ipsis dissentiunt: quandoquidem in explicando suo dogmate affirmant, vnionem hypostaticam fieri, seruata vtriûsque natura proprietate. Consequentia patet hoc syllogismo

Quum vnius natura proprietas alteri nature realiter communicatur, non seruatur vtriûsque natura proprietas. Nam, obsecro te, quid est Proprietas? quid est Seruari?

Quomodo SERVATUR & manet P R O P R I E T A T E, id quod fit C O M M V N E?

In vnione hypostatica duarum naturarum in Christo, vnius natura Proprietas alteri nature realiter communicatur (vt illi dicunt:) seruata, inquit, vtriûsque natura proprietate.

Quare ex ipsorum sententia, in unione hypostatica duarum naturarum in Christo, non servatur utriusque natura proprietas, servata utriusque natura proprietate, hoc est, ipsum non est ipsum.

VIII.

Si realis est communicatio proprietatum, sequitur naturarum in Christo exaquisitio, & confusio, quod absit. Consequentia patet ex ratione confusionis, quæ sit, quæ res duæ, vel plures, earumque proprietates communicantur, hoc est, communes fiunt. Loquimur enim de proprietatibus sue (ut nonnulli malunt) conditionibus essentialibus, quæ quidem si communes fiunt, proutdubio ipsæ quoque naturæ communes erunt. Quod, quum sit, tunc emergit aliquid tertium ex rerum illarum communicatione compositum; atque id in Christo est *ἀδύνατον*. Neque hic mihi respondeant, humanam naturam esse exaquisitam, non *ὡς* ipsius humanæ naturæ, sed *ὡς* *ἐκ* *αὐτῆς*, quæ ab ipsa Deitate accepit. Nam primum, hoc nihil est aliud quam suam sententiam aliis verbis exprimere. Deinde, cum nomine *ἐκ* *αὐτῆς* intelligant omnipotentiam, & omnipotentia Diuina sit ipsa Deitas, propter simplicissimam essentiam, certè si caro exaquisatur in *ἐκ* *αὐτῆς*, exaquisabitur & in *ὡς* *αὐτῆς*.

Resp. patr.
Vbiq. refellitur.

Respondent, non fieri exaquisitionem, quia natura humana non id habet à se, ut sit omnipræsens. At hoc non est respondere. Nam
ut ali-

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 43

vt aliquid cum alio exæquetur, necesse est, id ex se, & per se, non esse æquale ei quicum exæquatur. Itaque se ipsi fallunt, qui opponant communicationē exæquationi, & confuſioni, quæ sine communicatione fieri non potest. Nec vnquam auditum est, ea quæ sunt exæquata, exæquari, vel quæ sunt cōfusa, cōfundi. Sed quæ in se, & per se distincta sunt, solent per realem istam communicationem confundi: id quod in hydromelite perspicuum est.

IX.

Sic realis est proprietatum communicatio qualem introducūt: Est igitur inutilis ea doctrina quæ orthodoxi omnes à primis vsque Ecclesie Christiane temporibus semper amplexi sunt, de donis in humanam Christi naturam collatis.

Consequentia patet, quum enim statim ab ipsa conceptione realis illa communicatio facta fuerit, vt illi quidem tradunt, quid opus erat humanam naturam Christi, finita quadam gloria, creatisque donis illustrari, si aliunde, id est ex reali proprietatum communicatione, illa ipsa natura humana omnimaeiestate, atque infinita gloria excelebat? Item: quum satis constet, finita illa creataque donis temporis progressu in carnē Christi collata esse (nec enim impassibilitatem, immortalitatem, & alias gloriosi corporis qualitates ante resurrectionem Actu habuit) quomodo stare poterit hoc loquendi genus,

Christi corpus habuisse realiter omnia statim ab initio, & illud ipsum corpus quædam progressu temporis accepisse?

Si realis est communicatio proprietatum; & Deitas realiter communicat suas proprietates humana natura: Ergo humana natura realiter est Deus. ad vltimov. Consequentia patet ex eo quod iam sæpe à nobis dictum est, videlicet, proprietates diuinæ naturæ esse ipsum Deum. Etenim Dei esse, & essentia, idem est: adeò vt maiestas, omnipotentia, æternitas, infinitas, omnipræsentia Dei, sint ipse Deus.

XI.

Si realis est communicatio proprietatum: Ergo iam non sunt proprietates. Consequētia patet ex ratione Proprii cui opponitur Cōmune.

*Responsio patroni & bi-
quiritatis re-
fellit.*

Sunt qui respondent, non communicari alteri, quia humana natura non est alter, sed altera, quippe quā sola non constituar personam. Quam responsionem ita refello. Si est altera, est igitur aliud quippiam. Rectè enim Doctores Theologi ita de mysterio vnionis hypostaticæ loquuti sunt: In Christo esse Aliud & Aliud: sed non Alium & Alium. Quare hæc propositio vera est, Christus est vnus: hæc verò falsa, Christus est vnum: Est enim vnus Christus Deus & homo, Dei & hominū mediator. Proinde ista responsio non tollit superius incōmodū. Nec enim est Propriū quod est cū alio cōmune, quodeun-

que

quæ tandē illud sit. Hoc ergo sine contradic-
tione dici non potest. Proprietas cōmunis
facta. Nam si Proprietas est, nōn est Cōm-
munis. Si communis est, nōn iam est proprie-
tas. Neque profectō possunt vlla diuerticula
excogitari.

Atenim, inquiunt, Proprietates Deitatis
non sunt planē communes cum humana na-
tura: quia hæc illas non habet proprio iure &
ex se. Quæ quidē responsio perinde est vt si-
quis diuitias, quas antea proprias habuit,
cum alio cōmunicet: ac tum neges, commu-
nes esse planē factas: propterea quod alter il-
le quicum sunt communicatæ, non eas habet
à se ipso, sed aliunde accepit. Præclarum, scili-
cet, respondendi genus: hoc enim est planē
ἀδύνατον, & quod non modò non compre-
hendi animo: sed ne cogitatione quidem at-
tingi potest, proprium vnius alteri non planē
communicari, quia non est huiusce alterius
propriū. Atqui si propriū est vnius, &
manet propriū, non potest igitur commu-
nicari alteri. Rursus si alter ille haberet pro-
priū à se, & ex se, quomodo illi communi-
cetur id quod iam haberet?

XII.

*Si realis est proprietatum communicatio, ac
propterea corpus Christi accepit à λόγῳ vt sit o-
mniprensens, & ubique: Ergo sunt duo infinita,
vnum dans, & alterum, accipiens. ἀδύνατον.*

Consequentia est in promptu. Nam ὁ λόγος

qui est omnipræsens, dat humanæ naturæ ut sit quoque realiter omnipræsens (quemadmodum illi volunt) & ὁ λόγος non est natura humana, & ea vicissim non est λόγος: sunt enim duæ naturæ in vna persona quæ Christus est, eadēque inter se distinctæ. Itaque nouum hoc est, & hætenus inauditum: Duas naturas & essentias inter se distinctas, esse infinitas. Item: Aliquid accipere posse ut infinitum sit. Eligant igitur ex his duobus vtrum velint, vnumne esse infinitum, an duo? Si velint Deitatem, & corpus Christi esse duæ infinita: neutrum igitur est infinitum, idque ex ratione infiniti: quia alterum altero finiretur. Sin autem malint Deitatem & corpus Christi esse vnum infinitum, idque realiter: corpus igitur Christi est Deus (Absit verbo blasphemia.) Item: Falsum est igitur quod dicunt, Deitatem dare, & corpus accipere, quia dans, & accipiens non vnum sunt, alioqui aut Deitas sibi daret, aut corpus acciperet à seipso. *αὐτῷ αὐτόν*. Quod si, ab ipsa ratione conuicti, dicant, vnum esse infinitum, quia est vna persona Christi: Ergo Omnipræsentia & Ubiquitas non est tribuenda humanæ naturæ, in Abstracto: sed ipsi personæ, in Cōcreto; Atque ita tollitur corporis siue humanæ naturæ Omnipræsentia.

XIII.

Si realis est proprietatum communicatio, & ea sit ut unionis hypostaticæ, ut volūt, ergo humanæ natu-

na natura, suas etiam proprietates realiter communicabit Deitati. *ad uyaror.*

Consequentia patet : Quia non minus realiter humana natura unitur Deitati, quam Deitas humanæ naturæ. Falsitas consequentis perspicua est : Sequeretur enim, Deitatem fuisse creatam, finitam, & cætera absurdissima.

Respondent : Naturas non esse æquales : naturam enim Diuinam assumere, & humanam assumi : ac proinde hanc esse rationem vnionis hypostaticæ, ut Diuina det, humana uero natura accipiat. Quam responsionem sic ego redarguo. Naturarum inæqualitas non facit inæqualem vnionem, alioqui sequeretur, Filium hominis esse minus Filium Dei, quàm Filius Dei sit Filius hominis. Ex quo necessariò persona ipsa diuelleretur. *ad uyaror.*

Amplius : Hæc responsio contradictionem implicat : dicit enim, Naturam diuinam assumere, & humanam assumi à diuina : ita tamen ut humana natura tantum accipiat. Verum enim uero, qui fieri potest ut Deitas assumens nihil accipiat & sit assumens nihil sumendo ? Assumpsit, inquit, naturam humanam. Rectè id quidem : sed potestne esse humana natura sine suis conditionibus essentialibus ? hinc enim de donis habitualibus in humanam naturam collatis non disputo, nec intelligo Deitatem ipsam in se factam esse auctiorem : sed Vnionem hypostaticam cōsidero,

D j.

Resp. par.
Vbiq. refel-
litur.

in qua λόγος dicitur accipere id quod sibi tam
arctè vnit, vt propterea Christus dicatur Θε-
ος ὁ ὢν. Quū ergo nulla natura sine suis es-
sentialibus conditionibus & proprietatibus
constare possit, certè, si λόγος assumpsit hu-
manā naturam, nec assumpsit ipsius proprie-
tates essentielles: Assumpsit igitur naturam
non naturam. ἀδύνατον. Quodd si proprietates
humanæ naturæ essentielles assumpsit, acce-
pit igitur: Idque vi vocabuli. Sola igitur hu-
mana natura non accipit.

Hebr. 2.

Ibidem.

Philip. 2.

Denique hæc responsio manifestis hisce
scripturæ locis repugnat. Filius participauit
carnem & sanguinem, inquit Apostolus: &
alibi: Non assumpsit semen Angelorum, sed
assumpsit semē Abrahami. Item: Exinaniuit
semetipsum forma serui accepta: & si qui sunt
confiniles. Quare, hæc responsio nō est Theo-
logica, quippe sacra scripturæ repugnans.

XIII.

Si detur locus reali isti proprietatum com-
municationi: quero, quomodo si λόγος assump-
serit finitam naturam humanam, si vi vnio-
nis hypostaticæ infinita euasit: hoc est, si infi-
nita est eo ipso, quodd assumpta fuit. Etenim
nō fuit antequam assumeretur: loquor enim,
non de humana natura καθόλου, sed de hac hu-
mana natura, & de hac carne, nempe Christi,
quæ est τὸ ὄν, quæ profectò nunquam fuit ἀ-
κτὺς finita, si realem istam communicationem
semel recipiamus.

Si realis est proprietatum communicatio, reuocandi sunt igitur. Eutychiani & Monothelitæ, quos tamen pij maiores nostri iam pridem eiecerunt. Cōsequentia patet: Nā illorū errores huiusmodi fundamento nitebantur.

Illi verò, vt sese expediāt ex tot incommodis, solent istud effugium captare: Nempe, In Christo essentielles proprietates vnius naturæ nō fieri alterius naturæ essentielles proprietates, quēadmodum veteres illi hæretici proponebāt, (inquiūt.) Quæ respōsione nō tolli superiora incōmoda, sic ego paucis demōstro.

*Respons.
pars. 2. biq.
refellitur.*

Vnius rei essentielles proprietates, fieri essentielles proprietates rei alterius: non modò non priscis illis hæreticis, sed nemini vnquā in mentem venire possit: est enim αὐτάρκτος & ἀντιπαρμόν: ac proinde non debuit poni pro vno membro distinctionis, nec assignari pro ratione differentię. Nam sequeretur, aut aliquid actu & realiter esse sine suis essentialibus proprietatibus, hoc est, esse, & non esse: aut aliquid quod iam erat fieri, hoc est, idē esse aduentitiū & essenziale simul. Vtrūque absurdissimū. Hoc igitur loquendi genus stare non potest, Proprietates essentielles vnius, fieri proprietates essentielles alterius: nō magis quàm si quis dicat, idem esse simul & aliud contra primarium hoc αἴστωμα, πᾶν πρὸς ἑαυτὸ τὸ ἑστῆν. Quare ista negatio nihil aliud est, quàm Chimæricum aliquod somnium.

Sed enim videamus quidnam effici possit hac negatiua responsione. Etenim obicior, Proprietates diuinas si communicentur, non iam esse proprietates propter *artificios* communis & proprii: (quemadmodū à nobis supra expositum est. Sed cogor vim superioris argumenti hic repeterem.) Tu verò sic respondes, essentielles proprietates Deitatis, nō fieri essentielles proprietates humanæ naturæ. At qui non propterea tollitur incommodum. Nam si quod mihi proprium erat, tecum ego communicem, desinit esse mihi proprium: nec propterea fit proprium tibi, quia commune est, ac proinde nec tibi, nec mihi proprium est. Item, quum obicior, ex reali proprietatum communicatione quam in achis, sequi rerum ipsarum confusionē, non te tua isthac responsio liberat. Nec enim, quod nonnulli opinionis errore existimāt, ad confusionem requiritur, vt proprietates vnus rei, fiat alterius rei proprietates (non enim fit confusio quandiu manet proprium) sed potius quæ propria erant, confunduntur, & fiunt propria tertiæ cuiusdā rei, quæ ex duabus illis rebus confusis componitur. Sic in hydromelite proprietates mellis, non fit proprietates aquæ, nec contrā: sed quæ fuerant mellis & aquæ proprietates, fiunt proprietates ipsius hydromelitis. Sed de re apertissima nimis multa.

Conclusio.

Ex quibus omnibus perspicuum esse arbitror, istud dogma de reali proprietatum diuinarum

narū cōmunicatione, ita vt ab illis proponitur, nullo modo stare possit. Tot enim incōmoda circūuallāt, vt ex illis vix, ac ne vix quidē, vnquam emerferint. Quoddā scripturā sequamur, dicemus in Christo esse verā & realē vnionē Diuinæ naturæ asumentis, cū humana natura assumpta. Ac proinde naturales vtriūsq; naturæ proprietates esse in Christo verē & realiter vnitas, & hāc esse verā & realē in Christo cōmunionē proprietatum. Itaque omnipræsentia λόγος nō separatur à circumscriptione corporis; neque tamen ὁ λόγος circumscribitur. Et vicissim circumscriptio corporis non separatur ab omnipræsentia λόγος: Neque tamen corpus fit omnipræsens.

Denique, alius error, quo, vt probet omnipræsentia corporis, dicunt λόγος exercere proprietates suas, In, Cum, & Per humanā naturā, ceu per instrumentū, paucis refellendus est. Primū, λόγος est æternus & infinitus, In, & Cum humana natura, propter vnionē personalem; sed nō est æternus, & infinitus per humanā naturā: quod idem de Omnipræsentia dicendum est: nempe, λόγος esse omnipræsentem, In, & Cum humana natura: sed non per humanā naturā. Hoc enim est non inexplicabile modō, verū etiam dictū horribile, humanam naturā quæ finita est, suisque dimensionibus circumscripta, esse instrumentum Diuinę omnipræsentię & infinitatis. Rursus, quæro: Quod dixit Christus: *Ego & Pater v-*

Refellitur error de cōmunionē Christi, quā volunt omnium actio- num tū λόγος instru- mentum.

Ioan. 10.

num sumus, potestne cum humana natura cō-
municari? Atqui ὁ λόγος, In carne, & cum car-
ne, est Vnum cum Patre, & ipsa caro Christi
hoc pronuntiavit. Fateor quidem omnia ad
opus Redemptionis pertinentia facta esse à
λόγῳ, in carne, & cum carne: sed affirmo, non
omnia facta esse per carnem, seu per instru-
mentum. Multa certè ac præclara miracula
Christus edidit, adhibita carne, tanquam in-
strumento (ex quo illud apud Veteres Homo
tangit, Deus sanat) sed quum λόγος excitavit
carnem suam à mortuis (quod miraculū mi-
raculorum nonnulli meritò appellant) id fe-
cit quidem, In carne, & cum carne, quam
nunquam deseruit: sed non id fecit per car-
nem. Aliud est enim percipere beneficium,
quàm esse conferendi ipsius beneficii instru-
mentum.

Præterea, quid hoc ad Omnipræsentiam?
Hæc. n. res omnes generaliter comprehendit,
neq; est peculiare illud Redemptionis opus.

Quinetiam, hoc modo, ἐνέργεια & ἐνέργημα
confunduntur: contra naturam, adeoque
contra Theologorum omnium sententiam,
Opus enim Redemptionis, est ἐνέργημα &
δραπέλισμα: sed non est ἐνέργεια: quum sit
potius ipsarum ἐνεργειῶν effectum. Omnipræ-
sentiam verò esse ἐνέργειαν Deitatis, &, quia
Deus est Actus purissimus, esse ipsam Deita-
tis ὑπόστασιν, doctissimi quiq; Theologi cōstan-
ter affirmant. Quomodo igitur erit ἐνέργημα?

Itém-

Itémque: si realiter communicatur *ἐνέργεια* Omnipræsentia, ut illi volunt, non sunt igitur naturarum in Christo diuersæ *ἐνέργειαι*: sed est tantum una, diuersis modis considerata: videlicet Essentialiter, respectu Deitatis, & communicatiuè, respectu carnis. Quod si ita est, iam sunt Monothelitæ ab inferis reuocandi: quorum errorem, hac imprimis ratione, Maiores nostri refutarunt: quod utraque natura in Christo habeat naturales ac peculiare suas *ἐνέργειας*, ad vnum *ἐνέργημα* concurrentes, pro cuiusque naturæ ratione.

Postremò, nomen instrumenti hic usurpatum repugnat Reali proprietatum communicationi (aduersus quam proximè à nobis disputatū est.) Quum enim duo sint instrumentorum genera: vnum: *σθητικόν* tantum: ut, ferrum. Alterum, quod propriam habet actionem: cuiusmodi est, Pastor Ecclesiæ prædicans Euangelium, ut credamus: Cuinam, obsecro, instrumentorum generi Realem istam communicationem tribuemus? Nec enim faber, in opere faciendo, suam propriam actionem ferro communicat: Neque Deus actionem illam propriam, qua fidē in animis nostris ingenerat, communicat cum ipso Ecclesiæ Pastore. Nemo enim non videt, Dei & Pastoris Ecclesiastici diuersas esse *ἐνέργειας* ad vnum *δοτέλημα* concurrentes. Quæ quum ita sint: superius illud enuntiatum, *δε λόγῳ* suas *ἐνέργειας*, In, cum, & Per humanam

naturam exerente, explodendum esse censemus. Ceterum, quæ negantur de Carne in Abstracto, minime negantur de Homine in Concreto, propter ipsam personæ significationem: ut sæpe à nobis dictum est. Ac de illis quidem erroribus, hætenus.

Sed iam accedamus ad eorum distinctiones, quarum opè sperant in primis se *avtrpa-
væ* à nobis obiectas posse facile vitare.

Quoniam autè hinc arcessunt suas omnes distinctiones, quòd tribus modis humana Christi natura consideranda sit: primum omnium, ecquam vim istud habeat, nobis dispiciendum est.

*De triplici
consideratio-
ne corporis
Christi.*

Triplex est humanæ naturæ Christi consideratio, inquit, secundum ipsam naturam, secundum glorificationem, secundum maiestatem quam habet vi unionis hypostaticæ, Quam quidem diuisionem sic ego redarguo,

*Errores su-
perioris di-
uisionis.*

Primum ex hoc axioma rectè differendi, *Omnes distinctiones, in quibus est petito princi-
py, vitiose sunt.* Iam inter nos quæritur, an vi unionis hypostaticæ humana natura habeat illam maiestatem quam proponunt. Ecce autem, maiestatem numerant pro vno membro suæ diuisionis. Sit igitur hic primus error.

Secundus error, idemque non minor superiore, quòd aberrant à proposito. Quæro enim, num idem sit considerare humanam naturam Christi, & considerare ipsius Christi personam. Negabunt. Atenim quum in illo
ipso

ipso tertio modo dicunt, se considerare humanam naturā Christi secundū maiestatem quam accepit ab vnione hypostatica: non considerāt naturā tantū, sed personā. Considerant enim naturā vnitam *τὸ λόγος*: ac propterea personā ipsam; ita fit, vt ex tribus modis, quos assignauerant, iam ad duos redierimus.

Tertius error: quum Maiestatem tribuunt humanæ naturæ: nunquam enim Scriptura Maiestatem tribuit humanæ naturæ in Abstracto, sed semper eam tribuit Personæ in Concreto. Nobis autē Christianis cum Scriptura loquendum est. Semper autem meminerimus, humanam naturam esse plenam omni Maiestate: nempe quatenus ipsius naturæ conditio & veritas ferre potest.

Quartus error: (ne plerōsque alios curiosius scrutari videar) quia Maiestatem humanæ naturæ distingūt à glorificatione, atq; ita dissentiunt ab Apostolo, qui, quum maiestatem Christi nobis describit (idque de persona loquens in Concreto, non, vt isti solent, in Abstracto) profert ipsam glorificationem (quod Phil. 1 postea suo loco copiosius explicabitur) Propterea, inquit, Deus eum summè exaltauit, & ei dedit nomē, quod est supra omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestiū, terrestrium & infernorum, & omnis lingua confiteatur Iesum Christū esse Dominū in gloria Dei patris. Hæc Apostolus, superio-
rem

rem distinctionem, seu porius distractionem
refellens. Sed iam ordine recenseamus illorū
distinctiones easque sigillarim refellamus.

I. DISTINCTIO PER SE

& κατ' ἄλλο.

Refutatio di-
stinctionum,
hoc est, colu-
narum vbi-
quitatis.

ANTE QVAM speciatim hanc
excutio : sic generaliter insequen-
tes omnes illorum distinctiones, ra-
tiocinor.

ARGVMENTVM I.

*Generalis re-
futatio 4. ar-
gumentis.*

*Nulla distinctiones qua tollunt ipsa subiecta,
inter qua distinguere videntur, sunt Theologicae:
ac ne distinctiones quidem.*

*Sequentes distinctiones ad confirmandam cor-
poris Christi omnipresenciam adhibita, tollunt
ipsa subiecta inter qua distinguere videntur.*

*Non sunt igitur Theologicae distinctiones, ac
ne distinctiones quidem.*

Maiores satis est perspicua. Nam ipsa sub-
iecta sunt fundamenta distinctionum : quod
si illa euerantur : hæ stare non poterunt. Et-
enim si velis vnum ab altero distinguere, &
vtrumq; tollis : obsecro te, quidnam distinguis?

Minor ita probatur. Eò spectant sequen-
tes distinctiones, vt nobis persuadeant, cor-
pus Christi esse omnipresens vi vnionis hy-
postaticæ, à qua id acceperit. Ego verò affir-
mo ita tolli vtriusque naturæ veritatem : li-
cet,

cer, ſat ſcio, nihil tale cogitent, qui ita diſtinguunt. Ratio eſt, Quia ſi corpus eſt omnipreſens, iam non eſt corpus: quia hoc eſt de ratione corporis vt ſit finitum, & circunſcriptum certis diſtinctionibus. Rurſus, hoc eſt de ratione Deitatis, vt eſſentialis eius proprietas (quæ eſt ipſa eſſentia) nulli rei creatæ communicetur. Id quod ramen tollitur iſtis diſtinctionibus. Vtriuſque rei veritas ex ſuperioribus pater.

ARGVMENTVM II.

Item, Nulla diſtinctiones quæ inferunt contradictionem, recipienda ſunt.

Sequentes diſtinctiones ſunt eiſmodi.

Non igitur recipienda.

Minor probatur. Quia hoc volunt efficere, vt corpus realiter & ſimul ſit finitum & infinitum.

ARGVMENTVM. III.

Nulla diſtinctiones quæ ſunt inexplicabiles, habenda ſunt pro diſtinctionibus. Adhibentur enim diſtinctiones vt rebus lucem afferant, & ea quæ alioqui difficiliora videbantur, redantur faciliora.

Sequentes diſtinctiones ſunt inexplicabiles (id quod res ipſa manifeſtum faciet.)

Quare non ſunt habenda pro diſtinctionibus.

ARGVMENTVM. IIII.

Amplius, Nulla diſtinctiones quæ id volunt

efficere cuius contrarium manifestè exat in Scriptura: sunt Theologica. Sequentes distinctiones id volunt efficere, cuius contrarium manifestè exat in Scriptura (nempe corpus Christi esse ubique, cui tum historia Euangelica, tum omnia scripta Apostolorum contradicunt ut perspicuum fuit ex Scripturæ locis suprà citatis.)

Quare sequentes distinctiones non sunt Theologica. Sed hæc hæctenus. Nam id quod dicimus, facilius etiamnum perspicietur singulis distinctionibus refellendis.

Refutat. primæ distinctionis.

Hæc est igitur prima distinctio. Corpus Christi esse quidem finitum & circumscriptum, per se, sed esse omnipræsens & ubique κατ' ἄλλο, hoc est, secundum aliud: quia hoc habet, non à natura corporis, sed ab unionione hypostatica, per quam τὸ λόγῳ unitum est. λόγος autè est omnipræsens, & communicat corpori, ut sit quoque omnipræsens. Aliud est enim (inquiunt) quærere, quid corpus per se sit, adeoque permaneat in unionione personali. Aliud, quærere quid hæc ipsa assumpta natura facta sit, & quantâ maiestatem fuerit consecuta per unionem hypostaticam. Hæc illi. Nos autem huiusce distinctionis errores ita recensemus.

Primum, abutuntur hoc loquendi genere, nempe κατ' ἄλλο. cuius hic proprius est usus, ut quoniam in Christo est Aliud & Aliud, ἄλλο καὶ ἄλλο, Theologis omnibus as-

sen-

sentientibus, idcirco quum Christo homini tribuuntur ea quæ propriè Deitati conueniant: & vicissim Christo Deo tribuuntur ea quæ humanæ naturæ conueniunt: ea intelligantur esse dicta κατ' ἄλλο: vt quum dicitur Filius hominis esse in cœlo, ratione τῷ λόγῳ assumptis, & Dominus gloriæ dicitur crucifixus, ratione humanæ naturæ assumptæ. Quare nouo modo hoc loquendi genus κατ' ἄλλο vsurpant.

Secundus error, Petitio principij. Non enim queritur inter nos, an hoc sit humanæ naturæ proprium, vt vbique sit, & omniprensens (ecquis enim nescit, humanam naturam & humanum corpus non esse vbique, sed constare suis dimensionibus?) Sed queritur: an humana natura assumpta à λόγῳ, sit vbique, quia δὲ λόγος est vbique. Illi verò ita distinguunt, humanam naturam, per se, non esse vbique, sed assumptam à λόγῳ vbique esse. Quod quidem nihil aliud est, quàm repetere id quod est in quæstione positum.

Tertius error: ἀντίρροσι. Nam contradicit illis quæ illi ipsi proponunt, dum explicant vnionem personalem. Sic enim illi: *Realis, inquit, proprietatum communicatio facta est, seruata vniūsq; natura proprietate.* Ex quo sic ego ratiocinor. Si in vnione personali seruetur humanæ naturæ proprietates, Ergo corpus Christi non est vbique κατ' ἄλλο, vt quidem illi vsurpant hoc loquendi genus. Ec-

quid enim illis est istud Aliud? nōne est vnio personalis cum τὸ λόγῳ? Certè. at illi ipsi fatentur, in vnione personali seruari humanę naturę proprietatem. Verbum autem Seruandi satis declarat, in ipsa vnione personali remanere vtriúsq; naturę proprietates. Infert enim necessariò proprietates, & esse in naturis, & remanere in vnione personali. Nam hæc duo consideranda sunt Esse, & Seruari. In humana natura Per se considerata, est hæc proprietas, vt finita sit & circumscripta: In eadem natura considerata κατ' ἄλλο, nempe quatenus est vnita τὸ λόγῳ vnione personali, SERVATVR illa ipsa proprietas, vt finita & circumscripta sit. Quod si credamus huic distinctioni, hæc proprietas κατ' ἄλλο tollitur. Tolli verò & seruari dicuntur ἀντιφατικῶς.

Rursus: Si corpus Christi per se finitum est, adeóque permanet finitum in vnione personali (quod vtrunq; nobis assentiuntur) certè corpus Christi non est factum infinitum ab vnione personali. Nam permanere finitum in vnione personali, & fieri infinitum ab vnione personali, dicuntur ἀντιφατικῶς: nec iam implorandum est auxilium distinctionis Per se, & secundum Aliud: quandoquidem loquimur de corpore non quatenus est corpus, sed quatenus est in vnione personali. Denique ipsa ἀντιφασίς magis magisque fit perspicua, quum ita distin-

stinguunt, Aliud esse querere, Quid sit corpus per se, itémque quale permaneat in vnione personali, & querere, Quid corpus factum sit per vnionem personalem. Quid enim obsecro te, significat factum esse? nam si factum est aliud quàm quod per se est: Ergo non remanet tale corpus quale per se est: aut si remanet tale, non factum est aliud. Sic igitur dicendum fuit, vt videaris aliquid dicere, Aliud esse querere, quid corpus fuerit, & quid corpus sit: nec enim satis rectè hæc duo distinguuntur, quid sit, & quid factū sit, lā si queris quid fuerit corpus Christi, satis indicas te veritatē corporis Christi euertere.

Quartus error, *ad olēgia*. Quum enim obiiicimus: Si corpus Christi est omnipræsens, inde sequi vtriúsque naturæ confusionem, Respondent illi, corpus non esse vbique, per se: quod idem est vt si dicant, Id quod seorsum est, non confundi. hoc est, id non confundi quod confusum non est. Nec enim id quod per se, & seorsum consideratur confundi potest eo respectu. Aliquid enim requiritur cum quo possit confundi. Quæ solutio si locum habeat, falsò igitur fuit damnatus Eutyches: quia nunquam dixit, Verbū, Per se, fuisse conuersum: Imò nihil vnquam confusum erit. Sic enim excipiam de melicrato, mel per se non esse confusum. Atque ita de aliis. Ecquid enim vnquam per se confundi potest. Huc adde aliam

αὐτοῦ : Caro Christi, inquit, non habet proprietates Deitatis per se : hoc est, naturâ ipsa. Quod perinde est vt si dicas : vnâ naturam per se non habere proprietates alterius naturæ : hoc est, idem esse idem & non alterum. Item : humanam naturam, non esse non humanam naturam, quod distinguendi genus fateor mihi nouum videri.

Quintus error : quod ista distinctio sit *εἰς τὸ αὐτὸ* : nec vnquam possit vel mente intelligi, vel vllis verbis explicari, adeò sibi ipsi obest, & secum ipsa conflictatur. Ecquis enim vnquam istud assequi & intelligere possit, Corpus Christi per se esse finitum, manere finitum & fieri infinitum ? Humana natura Christi, inquit, Per se non est omnipræsens. Ego verò quæro quidnam istud, Per se, significet. Nec enim inter nos contruersum est, an humanum corpus, aut humana natura in specie considerata, sit vbique. Nec nostra hæc disputatio instituta est de corpore simpliciter, per se, & *καθ' αὐτόν*, sed de corpore, & de humana natura Christi, quæ est *τόδε τι*. Quæritur enim inter nos, an hoc indiuiduum, hoc corpus, hæc humana natura, nempe Christi, sit vbique, necne. Respondent non esse Per se. Si Per se significat, sine *λόγῳ*, Istud Per se nunquam fuit, nec vnquam erit, ac propterea non debuit poni in distinctione. Est enim ridiculum negare id esse
vbi-

HYM. NATURA CHRISTI. 65

vbique quod nusquam est. Si Per se, significat naturalem proprietatem humanæ naturæ à 267° assumptæ: Ergo humana natura à 267° assumpta habet hanc naturalem proprietatem, vt non sit vbique, ac propterea non est omnipræsens vi vnionis hypostaticæ. Quid fiet igitur de posteriori distinctionis membro, nempe *κατ' ἄλλο*? Rursus si *κατ' ἄλλο*, hoc est, secundum vnionem hypostaticam, corpus Christi est vbique, vt volunt: & nunquā fuit Christi corpus nisi secundum vnionē hypostaticā, (alioqui non esset corpus Christi.) Ergo nunquā fuit corpus Christi quin esset vbique. Quid fiet igitur priori membro distinctionis, nempe Per se? Quare ecce tibi manea distinctio: quippe cuius alterū membrū resectū est: aut nulla potius, siquidē neutrum eius membrū in officio stare potest. Nam si dicant corpus quidē Christi nūquam fuisse sine vnione hypostatica, sed se nihilominus ita seorsum corporis naturam animo & mentis discursu considerare: Ergo corpus Christi nunquā fuit in sese finitū, & naturales corporis Christi proprietates non sunt, nec fuerunt Realiter & Actū in ipso Christi corpore, sed sunt tantū in eorum qui distinguūt animis, & in eorum mētis discursu, & cogitatione: quod est absurdissimum. Denique si dicant Christi corpus non esse vbique per se, hoc est, ratione naturæ aliorum corporum humanorum: quæram an illa ratio humani

corporis sit in corpore Christi secundum vnionem hypostaticam, necne. Si negent: Ergo Christi corpus non erit humanum corpus secundum vnionem hypostaticam, quod incommodum omnes orthodoxi auersantur. Si fateantur humani corporis rationem esse in Christi corpore secundum vnionem hypostaticam, nobis igitur redit superior nostra conclusio, Corpus Christi secundum vnionem hypostaticam non esse omniprensens, nec vbique.

Sextus error: Quia vt rectè vsurpari possit istud κατ' ἄλλοι, necesse est aliquid proponi in Concreto de ipsa Persona, vt: Scriptura dicit Christū fuisse antequā Abraham fieret: κατ' ἄλλοι, hoc est, secundum diuinam naturam humanæ naturæ inseparabiliter unitam. Et vicissim dicit Deum acquisiuisse Ecclesiam suo sanguine, κατ' ἄλλοι, nempe secundum humanam naturam τῷ λόγῳ inseparabiliter unitam. Sic plerique Theologi loquuntur, dum explicant κοινωνίαν τοῦ ἰδιώματος. Sed quum dicis corpus Christi, iam in Abstracto loqueris.

Quamobrem ita in illos ipsos hanc distinctionem retorqueamus.

*Distinctio re-
torquetur.*

Si corpus Christi non est vbique Per se (vt illi proponunt) & (si verè loquimur) tum demum natura humana Christi per se consideratur, quum de ea loquimur in Abstracto. Certè hæc propositio falsa est. Corpus
vel,

vel, humana natura Christi est omnipræsens: & ita de Persona in Concreto dicendum est. Christus est omnipræsens, Christus est vbique. Quemadmodum hoc enunciaturum verum est: Dominus gloriæ crucifixus est: sed κατ' ἄλλο propter humanam naturam. Sed hoc enūciaturum in Abstracto est falsum: Deitas fuit crucifixa. Quare semper in eiusmodi enuntiatis manendum est in Concreto, vt antè diximus.

II. DISTINCTIO

τὸ εἶναι & τὸ εἶχεν.

Rursum ita distinguunt. Corpus Christi non esse vbique τὸ εἶναι, sed esse vbique τὸ εἶχεν. Quod non ita intelligunt, vt humana Christi natura habeat præsentem Deitatem, quæ infinita est, & omnipræsens (hanc enim expositionem repudiant) sed quòd ipsamet natura humana hoc acceperit & habeat, vt sit omnipræsens. Et hac quidem distinctione volunt superiorem illā illustrare. Sed certè nō minoribus conflictatur incommodis: quæ paucis ego ita demonstro.

Primum non satis propriè ita dicitur: Humanam naturam habere Omnipræsentiam, & ipsas Deitatis proprietates, (nūc tantū excusio loquēdi genus.) Quia nō satis rectè dicitur, humanā naturā habere Deitatē, siue Deitatis proprietates, quæ sunt ipsa Deitas: quā

potius humana natura haberi ab ipso λόγῳ dicenda sit, quippe ab ipso assumpta.

Ratio 2.

Deinde ut sit τὸ ἔχειν, necesse est manere τὸ εἶναι, hoc est, essentiam, quæ ipsi habitui subternatur, eoque vestiatur. At in hac distinctione, τὸ ἔχειν, tollit τὸ εἶναι. Nam ea est essentia corporis ut sit finitum, & habeat suas dimensiones: quod si is est Habitus corporis Christi, ut sit ubique. Ergo habitus tollit essentiam. Perinde est enim ac si dicā, Essentiam corporis Christi hoc habere ex vnione hypostatica, ut non sit corpus. Rursus, quia Habitus nō potest esse sine Essentia: sublata Essentia, tollitur quoque Habitus. Ac proinde ecce tibi tua distinctio quæ nec τὸ εἶναι habet, nec τὸ ἔχειν. Etenim in ea proponitur Essentia quæ non est essentia, & Habitus qui non est Habitus. Quod differendi genus ne infirmæ quidem scientiæ ferre possint, tantum abest ut in Theologia, scientiarum omnium regina, locum habere debeat.

Ratio 3.

Præterea (id quod paulò antè copiosius à nobis dictum est) quum quæro, Sitne corpus Christi ubique: quæro de Essentia & Habitu simul. Non enim quæro de corpore humano, in Specie, sed de hoc corpore, nempe Christi, prædito suo τῷ εἶναι, & suo τῷ ἔχειν.

Si fateris hanc esse corporis Christi essentiam, ut habeat suas dimensiones, nec sit ubique: vndēnā gērium, obsecro, nobis aduehis istum habitum ἀντιφατικῶς cum Essentia repu-

HVM. NATURÆ CHRISTI. 69

pugnantem? Enimvero istud dici sine contradictione non potest: Corpus Christi, quatenus est corpus, habere suas dimensiones, sed quatenus unitum est τῷ λόγῳ, non habere. Nam idem est ut si dicas, quatenus est corpus Christi, non esse corpus. Subiiciamus igitur oculis incommodum & ἀδύνατον, hoc modo.

Omne corpus terminatur suis dimensionibus, (quod non negant) Corpus Christi non terminatur suis dimensionibus: quia est infinitum (ut proponunt) quatenus est unitum τῷ λόγῳ, hoc est quatenus est corpus Christi.

*Distinctio
2. refellitur
ἀντικει-
μένων.*

Quare, corpus Christi non est corpus. ac proinde, non est corpus Christi, quatenus est corpus Christi: hoc est, Ipsum non est ipsum. Miram certe differendi rationem, aut non rationem potius.

III. DISTINCTIO

φυσικὸν & ὑπερφυσικόν,

Sic etiam distinguunt: Corpus Christi physicum non esse ubique: ὑπερφυσικὸν vero, *Dist. 3. refellitur.*

else. Quā distinctionē sic breuiter redarguo.
Si corpus Christi non est ubique naturā *Ratio. 1.*
& essentiā ipsa: Ergo est ubique per accidens,
& vi consequentis, est Deus, non naturā, sed
per accidens. ἀδύνατον. Nam, ut diximus, soli
Deo conuenit ubique esse.

Item: Siquid ita dicatur supra naturam, ut *Ratio. 2.*

E iij.

naturam ipsam evertat, commodius appellabitur ἀντιστοιχόν, quàm ὑπερφυσικόν. Sed propria significatio τῆς ὑπερφυσικῆς non delet, sed potius exornat naturam. Sic quum ieiunus fuit Moses, necvllum cibum sumpfit totos dies 40. & noctes totidem: hoc fuit supra naturam, sed ipsam naturam non deleuit, quin eam potius mirabiliter illustravit. Idem dico de Christi ieiunio, & plerisque aliis consimilibus. Verumenimvero corpus esse vbique, & esse infinitum, non est propriè supra naturam, sed contra naturam, quia naturam tollit, de cuius essentia est, habere proprias dimensiones & circumscriptum esse. Quod quàm alienum sit à vera distinctione, supra declaravimus.

Exod. 34.

Math. 4.

Respons. par.
vbiq. res
solvitur.

At enim, inquirunt, aliud est natura corporis, aliud modus præsentiæ ipsius corporis, qui quidem modus potest esse incircumscriptus, licet natura corporis circumscripta maneat. Hæc illi: verum sic habeant: Nos agere de corpore Christi, quod est ~~res~~ ^{substantia}, ut sæpè diximus, ac propterea actu existens. Ex quo efficitur, naturam corporis Christi sine modo præsentiæ, siue existentie ipsius corporis naturæ convenienti considerati non posse. Nam si corpus est, est igitur quantum: ac proinde circumscriptum, neque potest actu existere sine modo præsentiæ. Et corpus præsens, hoc est, hic vel illic

illie actu existens, non potest esse simul vbi-
que præsens: alioqui non erit præsencia
corporis quanti, sed præsencia Dei infini-
ti.

Sic porro nonnulli instant: corpus defi-
niri posse nulla mentione facta loci: Respon-
deo non quæri inter nos, quomodo corpus
definiatur: sed quomodo actu existat: vt antè
dixi, quum definitio soleat inuestigare nudū
& simplex rō *si lū? ena?*, detractis illis etiam
proprietatibus quibus res actu existentes,
& singularia ipsa necessario vestiūtur. Quod
si valeat illud connexum quod proponunt,
Locus non venit in definitionem corporis:
Ergo corpus aliquod singulare ita potest a-
ctu existere vt nō sit in loco: certè hoc quo-
que connexum valebit: Tempus non venit
in definitionem corporis: Ergo: corpus ali-
quod singulare ita potest actu existere, vt
non sit in tempore. Absurdum & *adiva-
rō*. Esset enim æternū. Verū enimue-
rō, licet quum corpus definiatur, non fiat
expressa loci mentio: ramen non potest de-
finiri sine mentione quantitatis, ipsarū-
que dimensionum, ex quibus corpus con-
stat, quatenus corpus est. Et rursus dimen-
sio sine circumscriptione, ne intelligi qui-
dem potest. Quo fit, vt dimensio tollat Vbi-
quitatem, non autem simplex loci men-
tio, quemadmodum isti existimant. Quid

*Transsub-
stantiatio
& Omnipre-
sentia corpo-
ris. mutuo
sue propri-
etates Rea-
liter sibi co-
municant.*

quod natura incorporea, nisi sublata locali-
tate, definiri non potest. Ex quo datur intel-
ligi, retinendam esse localitatem ipsam, ut ac-
curatè quid sit corpus intelligamus. Sed hac
de re copiosius agendum erit, quum aduer-
sus Transsubstantiationem Pontificiam dis-
seremus: cui proculdubio cum hoc dogma-
te de Omnipresentia corporis multa sunt
communis. Arguo id vel ex eo perspicuum
esse potest, quod illa duo dogmata iisdem
propemodum nitantur fundamentis, iisdem
Scripturæ locis, iisdem ferè argumentis, & (ut
alludamus ad genus loquendi toties in hac
disputatione nobis obiectum) mutuo sibi suas
proprietates realiter communicent. Sudent
enim Pontificij quantumvis licet, certè Trās-
substantiatio sine Ubiquitate corporis stare
non potest: & vicissim Ubiquitas corporis
non potest constitui, quin ipsæ rerum essen-
tiæ evertantur: quod est Transsubstantiatio-
nis proprietas. Sed iam alias distinctiones
audiamus,

III. DISTINCTIO

Dei & hominis.

*Dist. 4. refel-
litur.*

Distingunt præterea in hunc modum,
Omnipresentia & Omnipotètia est qui-
dem Deitatis *essentia*: sed est etiam humanæ
Christi naturæ *essentia*. Quæ distinctio ab lu-
risconsuleis petita est, proprietatem rei ab
usu-

usu fructu distinguuntibus: quod autem sit aliena ab hac quaestione, ita paucis doceo.

Proprietas diuinæ naturæ, non est aliquid *Ratio 1.*
aduentitium, & aliud ab ipsa Deitate, ut iam
sæpe admonuimus: sed ipsa proprietas est
essentia: adeo ut Deus non solum habeat om-
nipræsentiam, sed sit etiam ipsa omnipræ-
sentia atque infinitas: quemadmodum ira
est verax, ut sit ipsa veritas, ita æternus, ut sit
ipsa æternitas. Longè aliud statuendum est
de rebus creatis, Exempli gratia: qui aliquid
habet seu possidet, non est illud ipsum quod
possidet, ac propterea potest illud cum aliis
communicare: neque tamen aliquid eius es-
sentia ac naturæ decedet. Quare, hæc distin-
ctio in rebus grauissimis adhibita, nullo-
modo earum vel dignitati vel naturæ re-
spondet.

Item: Quia proprietas diuina est res sim- *Ratio 2.*
plicissima, in ea non potest *ratio* distin-
gui à *ratio*. Quare, si humana Christi natura
habet usum proprietatis diuinæ, habet igitur
& *ratio*, quod absit.

Item: in rebus terrenis, sæpe qui proprie- *Ratio 3.*
tatem habet alicuius rei, eius usum non ha-
bet: atque ad id significandum adhiberi so-
let hæc distinctio. At Deus amittere non
potest usum suæ omnipotentia & omnipræ-
sentia. Sed de hac re, deque ista non Theolo-
gica, sed iuris ciuilis distinctione, qua Cice-

ro aliquando delectatus est, nimis iam multa, ne fortè res adedò dissimiles inter se comparantes, non modò ratiocinationis, sed etiam ipsius rationis, & *πῶς* & *ἕως* amissæ videamur. Cæterùm, si quis de ipso Christo dicat, eum semper gloriam & maiestatem habuisse *πῶς*: quatenus est Deus: licet suam Maiestatem non semper exeruerit: ille verum quidem dixerit: sed nihil hoc faciet ad Ubiquitatem corporis Christi, de qua disputamus.

V. DISTINCTIO PER APPARTITIONEM ET Disparitionem.

Dist. 4. refellitur.

QUUM vrgentur expressis Scripturæ locis, quibus Christus dicitur abire, redire, abesse, & quæ sunt eiusmodi: tum illi recurrunt ad hanc distinctionem: Apparitionis, & Disparitionis, quam quidem, omnium periculosissimam, ita refellimus.

Ratio. 1.

Sequeretur, Christum non ea verè & realiter fecisse, quæ Euangelica historia commemorat. Quod absit, ut vel cogitemus. Consequentia patet ex ipsis vocabulis. Nam quæro: quoties Scriptura narrat, Christum abfuisse à certis locis, estne illud verum, necne? Absit verò ut negent. Item quæro: sitne intelligendum de natura diuina, quæ ubique est, an de humana? Certè de humana: Concludo igitur, naturam humanam non realiter fuisse ubi-

se ubique, quia repugnat, aliquid esse realiter abiens, & realiter præsens. Neque mihi proferant vim vnionis hypostaticæ: quandoquidem Scriptura loquitur de Persona, nō seorsum de humana natura. Sic enim scriptum est: Iesus discessit, absuit, non præsens aderat, & cetera eiusmodi. Nō autem ita: Humana natura discessit, absuit, non præsens aderat. Ex quo efficitur, humanam naturam etiam cum ipso λογῶν consideratam, non esse omnipræsentem. Nam si exponant, discessit, hoc est, disparuit, accessit hoc est, apparuit, sic vrgebo. Verēne & realiter erat id quod videbatur? Quod si omnino fatendum est, semper nobis redit nostra conclusio. Nam videri, & non esse: hoc tribuendum est humanis commentis, non autem sanctissimæ & certissimæ Scripturæ veritati: de qua sic aliquando Augustinus locutus est: Si dixerimus In Psal. 93. quia nō erat tristis, cū Euangelium dicat: Tristis est anima mea: Ergo, & quum dicit Euangelium, dormiuit Iesus: non dormiuit Iesus: Et quum dicit Euangelium manducauit Iesus, non manducauit Iesus: surrepet vermiculus putrē dinis, & nihil sanum relinquit, vt dicatur, quia & corpus nō erat verum, & carnem veram non habuit. Quicquid ergo de illo scriptum est, fratres, factum est: verum est. Hæc Augustinus.

6. DISTINCTIO PER

Abdicationem.

Dist. 6. re-
solvitur.

QUIA discrimen adhibendum est inter tempus humiliationis Christi, & tempus ipsius glorificationis : ita rem definiunt, ut tempore humiliationis, humana Christi natura, quæ vi unionis hypostaticæ habebat quidem omnipræsentiam, omniscientiam, omnipotentiam, tamen sese abdicauerit v. su divinæ illius Maiestatis : atque ita dicatur adfuisse, abfuisse, & cætera eiusmodi. Quod quidem commentum de abdicatione esse viriosissimum, ita confirmo.

Ratio 1.

Philip. 2.

Primum manifestè repugnant Apostolo, quum dicunt, humanam naturam fuisse humiliatam. Sic enim Paulus, *Qui quum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, parem esse cum Deo : veruntamen seipsum exinaniuit, accepta forma serui, &c.* de quo loco infra plura dicturi sumus. Sed omnino cum Apostolus de ipso Christo in Concreto loquutus sit perperam isti dicunt in Abstracto, humanam Christi naturam sese humiliasse. Dicendum est igitur, τὸν λόγον seipsum exinaniuisse, non per se, sed γενικῶς, id est propter hypostaticè sibi unitam carnem.

Ratio 2.

Item : vocabulum Abdicandi non convenit eorum sententiæ. Ut enim qui se Magistratu abdisauit, non modò non gerit magistratum, sed neque præditus est dignitate illius magistratus : Ita, si humana natura Christi sese

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 77

si sese abdicauit Omnipræsentia ad tempus, ut volunt, sequitur tunc temporis ipsam Omnipræsentia authoritatem in Christo non fuisse: quod tamē illi non assentientur. Quin etiam si Omnipræsentia est effectum necessarium vnionis personalis: quemadmodum illi proponunt, non potest igitur esse abdicatio Omnipræsentia, quin sit quoque abdicatio vnionis: quod est *adύvaton*.

Rursus, Abdicatio infert vsum ipsius rei *Ratio. 3.*
anteceffisse. At si Abdicatio omnipræsentia refertur ad tempus humiliationis: & ipsa humiliatio consideratur à tempore conceptionis, & *ἐνσπύωσις* vsque ad resurrectionis tempus: quando igitur fuit realis vsum Omnipræsentia? Sic enim Paulus, *Exinaniiuit semetipsum accepta forma serui*, & Iohannes, *Non- Ioan. 7.*
dum, inquit, *Christus erat glorificatus*. Atque omnino, concipi in vtero Virginis, repugnat Omnipræsentia: quare si illōs audimus, erit recurrendum ad Abdicationem: ex quo efficio: Vnionem hypostaticam & istam Abdicationem simul cœpisse: ac propterea fuisse Abdicationem, antequam vsum rei præcessisset. *adύvaton*.

Item: Christus dicitur abesse, adesse, & *Ratio. 4.*
cætera eiusmodi, etiam post eius glorificationem. *Non est hic*, Matth. 28. *Recessit ab eis*, Luc. 24. *Ascendit in cælum, descendet de cælo viuos & mortuos iudicaturus*, &c. quæ ad Christum glorificatum pertinent. Ergo

vitiosa est distinctio de Abdicatione.

Ratio 5.

Præterea: hæc distinctio superiorem illam evertit, κτήσει & χρήσει: qua solum vsum Omnipræsentia, humanæ naturæ Christi tribuebant. Nunc autem illi per Abdicationem ipsum etiam vsum eripiunt.

Ratio 6.

Adhæc, esse omnipræsentem, omniscium, omnipotentem, non potest ab actu separari, quemadmodum ex ipsius rei significatione perspicuum esse potest: nam qui non est omniscius actu, is necessariò quædam nescit. Atqui, esse omniscium nesciendo: hoc verò ne fando quidem auditum est: Similiter: qui dicit humanam Christi naturam fuisse omnipotentem, non actu, sed potentiâ: ille dicit, humanam Christi naturam potuisse posse omnia: quod est pessimè ἀδολοχεῖν, atque etiam aliquid deterius.

Ratio 7.

Denique: si caro Christi fuit aliquando ubique potentiâ, non actu, & nunc actu ubique est, ut volunt: Sequitur, infinitum non esse infinitum. Nam res fit plenior quam ad potentiam accedit actus. At infinito accedere nihil potest: alioqui non iam est infinitum.

Quid pluribus opus est? Siquis existimat, diuinam omnipræsentiam esse potentiâ, ille (quæcunque tandem pharmaca conquirat) existimat quoque, Deum esse potētia. ἀδυνάτον & blasphemum. Est enim Deus actus purissimus. Distinguant igitur, quantumvis licet,

ces, vertant, inuertant, euertant: profecto,
quicquid attigerint, vlcus erit.

VII. DISTINCTION NATV-

RALITER ET

Personaliter

Rursus identidem hanc distinctionem v-
surpant: Corpus Christi non est omni-
presens Naturaliter: sed, Personaliter. Qua-
re, videndum est primùm, num. satis aptè co-
hareat hoc complexum: *Humana natura per-
sonaliter ubique presens*. Etenim sic ego statuo:
nihil esse in Theologia periculosius, quàm si
sublata verborum ac *φράσεων* propria signi-
ficatione, per aliena, commentitiâque loquē-
di genera vageris. Atque vt ad rem ipsam ac-
cedamus: satis cōstat, humanam naturam nō
esse personam in hac disputatione (siquidem
loquimur de humana natura à λόγῳ in vnio-
nem personæ assumpta.) Rursus humanam
naturam dici Personalem, non memini me
apud probatos authores legere. Dicitur e-
nim *Personale* propriè, non id quo Persona
constat, sed id quod ad ipsam Personam con-
stitutam, & ad τὸ ὑφ' ἡμῶν refertur. Ita fit vt
dictio *Personaliter* propriè de ipsa quidem
Persona dici debeat: non autem de altera ex
naturis. Sic igitur ex vsu Theologorum re-
cte & ὀρθόδοξως loquemur, Christus est per-
sona. Item, humana natura est assumpta à
Verbo in vnionem *Personalem*. Itémque,
Vtraque natura in Christo vnita est *Perso-*

Distinct. 7.
Refellitur.

Ratio L.

naliter. Sed hæc propositio falsa est, Diuina natura est alicubi tantum præsens. Et manebit falsa, licet addas tuum illud *Personaliter*. Hoc modo: Deitas est alicubi tantum præsens *Personaliter*. vbi cum sententia falsa, tum *δωσ-ατος* est loquendi genus, vt antè dixi. Quod si illa propositio stare non potest, hæc igitur stare non poterit: humana natura est vbiq[ue] præsens, vel infinita, vel æterna, *Personaliter*. Quod si transpositis vocabulis ita suam sententiam exponant, vt velint humanam naturam *Personaliter* assumptam à Verbo, esse vbiq[ue] præsentem: sequetur, nunquam & nusquam humanam naturam Christi esse vel fuisse circumscriptam, ac definitam propriis dimensionibus, hoc est, verè humanam naturam: Quod absit. Ratio est: quia nunquam & nusquam fuit, nec esse potest humana Christi natura, nisi assumpta & à Verbo sustentata: Alioqui duæ essent personæ, cum vna tantum sit.

Postremò, sunt qui vocabulum *Personaliter* ita exponant: vt humana natura dicatur Omnipræsens *Personaliter*, hoc est, eo modo quo in Persona Filij subsistit. Quæ sententia, si commodè intelligatur, licet improprio loquendi genere expressa sit (vt spero à nobis confectum esse) haud quaquam nobis erit reiicienda. Quis enim est modus quo humana natura in persona Filij subsistit? nempe quatenus Verbum eam sustentat sibi vnione
Personali

HYM. NATURÆ CHRISTI. 81

Personali cōiunctam. Quum autem Verbum
 sit infinitum & omnipræsens, efficitur huma-
 nam naturam semper & ubique à Verbo sus-
 tentari. Huc igitur redit superior expositio:
 humana natura Christi est *Personaliter* om-
 nipræsens: hoc est dicere: est personaliter
 cōiuncta cum Verbo, & ab eo sustentata:
 quod quidem Verbum est omnipræsens.
 Neque hinc recedunt alij, qui suam de Om-
 nipræsencia corporis sententiam ita expli-
 cant, *Corpus Christi*, inquiunt, *omnia implet,*
non sicut Deitas implet, quia non est facta essen-
tia infinita, sed implet, quia una est Persona cum
Deo omnia implens. Hæc illi. Quæ sententiæ,
 ut veræ sunt, ita valde improprium est hoc
 loquēdi genus. Corpus Christi est omnipræ-
 sens *Personaliter*. Quod ut magis pateat, quæ-
 ro exte, annon humana Christi natura sit æ-
 què *Personaliter* vnita cum eo qui est æternus,
 quàm cum eo qui est omnipræsens, nempe
 cum λόγῳ? Item, nōnne eo modo humana
 natura in persona Filij subsistit quo ab eo
 sustentatur, per quem omnia creata sunt?
 Certè. Sed enim nemo qui orthodoxus fue-
 rit, vnquam ita locutus est, ut diceret huma-
 nam naturam esse personaliter æternam, &
 per eam omnia creata fuisse personaliter,
 sed semper vsi sunt vocabulis Personam si-
 gnificātib. Hoc modo: Christus est æter-
 nus: Per Christum omnia creata sunt, & con-
 similia. Quamobrem fugiēda sunt, in Theo-

logia præsertim, ea loquendi genera, quæ sunt inuitata, *deusata* adeoque periculosissima, tandemque exitiosa Ecclesiæ futura, nisi maturè prouisum sit. Repudiato igitur illo loquendi genere, recipienda est superior expositio, quæ nihil adiuvat realem Omnipresentiam corporis, imò potius eam euerit: nam si spectandus est modus quo humana natura in Filio subsistit *Personaliter*, & est modus vnionis Personalis, vt in ipsa vnione Personali maneât naturis suæ proprietates: relinquatur, vt humana natura in Persona Filij subsistens, maneât finita, & alicubi tantum, non autem vbique præsens: quæ est humanæ naturæ proprietas. Sed iâ ad ipsam distinctionem Naturaliter & Personaliter redeamus, quam ego pergo refellere.

Ratio. 2.

Constat persona Christi ex vtraque natura: non igitur Persona debet opponi alteri naturæ. Solet quidem oppositio considerari inter ipsas naturas, quandoquidē vna est æterna, altera creata, vna Diuina, altera humana: & quæ inde consequuntur: sed perperam constituitur oppositio inter Personam & naturam: quia sublata altera ex naturis, non potest subsistere naturarum vnio, ac proinde non iam esset Persona: quod absit. Quamobrem ita de hoc mysterio loquendum est, vt naturaliter, ad naturam, personaliter, ad personam referatur.

Et quod nonnulli dicunt, duplicem esse actum

actum primum corporis Christi, vtrum naturale, alterum personale: nisi commoda interpretatio adhibeatur, stare non potest. Primum, quia vnus eiusdemque rei esse duos actus primos simul, & quod grauius est, inter se oppositos, ne fando quidem audiri potest. Deinde quia primus actus personalis non potest esse nisi personæ, nec propriè dici nisi de Persona. Quamobrem vt hic locus, concludatur, rectè dicam, Christum esse vbique, quia Christus est nomen personæ. Item τὸν λόγον esse vbique naturaliter, quoniam ea est natura τοῦ λόγου vt vbique sit. At corpus Christi esse vbique, dici non potest: neque naturaliter, hoc enim repugnat humanæ naturæ; neque personaliter, est enim non Personæ nomen, sed naturæ, vt paulò antè diximus.

Item quum dicunt humanam Christi naturam accepisse à λόγῳ vt sit vbique, non quidem naturaliter, sed personaliter: admittunt ἀδολογίαν. Nam si naturaliter haberet Omnipræsentiam, eam aliunde non posset accipere. Quare illud membrum, non naturaliter, stare non potest in distinctione. Quid autem si ita exponat illud enūtiatū? Corpus Christi est vbique Personaliter, hoc est, Corpus est Christi, qui est vbique, quandoquidem Christus est Deus & homo? Certè, si ita exponant vocabulum Personaliter, quo vtuntur, verus erit sensus. improprie locutionis.

Ratio. 3.

VIII. DISTINCTIO MO-

do Maiestatis.

*Dist. 3. refel-
litur.*

Addunt & hanc distinctionem, quam illi frequentissime usurpant: corpus Christi esse realiter ubique præsens, non naturali modo, sed modo Maiestatis: Cuius distinctionis præcipuos errores ita recenseo.

Primus error: in vocabulo Præsentia, quia Maiestas est alio modo præsens, quam sit corpus, nec magis potest corpus esse realiter præsens, modo Maiestatis, quam Maiestas potest esse præsens, modo corporis.

Secundus error: dum constituunt realem præsentiam sine modo naturali. Etenim realis præsentia corporis sine vera ipsius corporis existètia, & vera corporis existètia, sine propriis dimètionibus, ne cogitari quædè potest.

Tertius error in vocabulo Maiestatis. Si enim intelligunt gloriam illam præstantissimam, qua corpus Christi exornatum est, & quam illi inter dona creata & habitualia commemorat: nihil id facit ad Omnipræsentiam illis etiam assentientibus. Nec enim necesse est, ibi esse corpus, ubi summa illa gloria relucet: cum absentis etiam hominis gloria longè latèque diffundatur. Quod si nomine Maiestatis intelligant Maiestatem Divinam hoc est, Deitatem ipsam: sequeretur, corpus Christi esse Deitatem ipsam. Quod quidè incommodum idè idè illis obiicimus, quippe quod illud idè idè incurrat. Nā cuicumque tribuitur Deitatem

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 85

Deitatis modus, illi quoque tribuitur Deitas, quæ est simplicissima. Quod si in rebus creatis hoc connexum valet: De quibus enū-
tiantur proprietates siue cōditiones essential-
les, de iisdē enūciatur ipsæ essentia: quanto
id magis valebit in proprietatibus Deitatis,
quæ sunt ipsa Deitas? Ex quibus omnibus
perspicuum est, hanc distinctionem peccare
imprimis *τὸ πολλὰ καὶ λογίζεσθαι*.

Atque hæc de distinctionibus illis, quæ so-
lēt adhiberi ad sustendandū dogma Vbiqui-
tatis: quæ omnes, vt eōdem spectant, ita in
eodē errore versantur, quē ego oculis subii-
cio, proposita distinctione consimili. Homo
quidē est rationis particeps per se, *τὸ ὄναι*, na-
turaliter, &c. Sed hic homo, non est rationis
particeps, *καὶ ἄλλο τὸ ἔχειν*, &c. Quod quā
ineptē dicatur nemo nō videt. Atqui huc re-
deūt superiores distinctiones. Sic enim statu-
unt: Corpus Christi, vt est corpus humanum
in specie, esse finitū, quantū, & circūscriptum
suis dimensionibus: quod quidē ad definitio-
nē corporis humani pertinet. Sed vt est hoc
corpus, nempe Christi, non esse finitum, atq;
hoc modo tollitur ipsius corporis definitio.

Quinetiā quoties proponētur superiores
illæ distinctiones, toties hæc incōmoda lon-
gē grauissima sequentur: Corpus Christi *Περ-
sonaliter*, *τὸ ἔχειν*, *τὴν ἁγιότητα*, &c. cōceptū, natū,
passum, affixū cruci, atque omnino verū cor-
pus nō fuisse: & omnes effugiēdi viæ obstru-

Conclusio.

*Generalia
incommoda
superiorum
distinctionū.*

Et sunt. Nam ex illis ipsis eorum distinctionibus ita ratiocinor: Si corpus Christi est omnipræsens; & ἀπειρατος; non naturaliter, sed personaliter, ut illi distinguunt. Ergo vicissim: corpus Christi personaliter non est circumscripção qui vno eodémque respectu corpus Christi est: circumscriptum simul & incircumscriptum: atque ita superiorum distinctionum, mōbra non recte assignantur: Quod ubi firmiter non sunt distinctiones, sed inanis vocabulorum sonitus: atque id cuius vel mediocriter in arte disserendi versato, satis perspicuum esse potest. Verum enim uerū corpus Christi conceptum, natum, passum, non fuisse, denique, verum corpus non esse, quæcunque tandem distinctiones adhibeantur, dictæ summa impietate, non potest. Atque hæc de istarū distinctionū refutatione nobis dicta sunt.

*Dogma de
Omnipresen-
tia non ad-
iuvat realem
corporis Chri-
sti presen-
tiam in pane:
cuius tamen
unius causa
expositum
est, ut in
omni re
presentetur*

Nunc operæ pretiū est paucis demonstrare dogma de Omnipræsentia & Ubiquitate corporis Christi, non tantum verbo Dei, ipsæ rerum naturæ, verum etiam eorum sententiæ repugnare, qui illud proponunt. Et enim ut probare possint, corpus Christi esse realiter præsens in pane, Cum pane, & Sub pane, quoties Sacra domini Cœna celebratur: & realiter ore percipi, eius rei gratiā dogma de Omnipræsentia corporis in medium protulerunt. Atqui sequentibus argumentis docebo, istam de Cœna Domini sententiam nihil iuvare superiori illo dogmate.

Omni-

Omnipræsentia Diuina generaliter ad res omnes creatas pertinet. At præsentia Christi in Sacra Cœna, est beneficium particulare, erga Ecclesiam Dei: Itaque illa generalis hanc particularem non infert. Alioqui Cœna Domini ad res omnes creatas pertineret. Absurdum. Error est *paralelismus* ad id *magnum* in differendo, non virium modo, sed etiam flagitium.

Si propter Omnipræsentiam, corpus Christi est in pane, & Cū pane: Ergo simili adeoque porioni ratione, corpus erit, extra panem, quod quam accommodatum sit ipforum sententia, illi viderint.

Quia ubiq; esse, significat omnia continere, & nusquā contineri (quod illi etiā agnoscūt.) Idcirco longè rectius ita enuntiabitur. Panis est in corpore Christi (vt aliquando de Deo omnipresente dixit Paulus: *In ipso mouemur & sumus*) quam ita Corpus Christi est in pane.

Quia magis conuenit Omnipræsentia, dici extra locū, quā in loco, idcirco conuenientius Vbiquitati diceretur: Corpus Christi esse extra os eorum qui, Cœnæ Domini communicant: quā in eorum ore.

Nullum corpus quod ab alio corpore realiter percipitur, est infinitum. Corpus Christi realiter ore corporis percipitur: inquit: Quare corpus Christi non est infinitum. Aut si corpus Christi est infinitum, vt idem volunt, Ergo ore corporis non

percipitur realiter. Huius syllogismi veritas nititur natura & ratione rerum earum de quibus agitur.

Ratio 6.

Si omnipræsentia corporis Christi statuta est, ut ipsum corpus sit realiter præsens in pane, Cum pane, & Sub pane in Sacrosancta Cœna Domini: Ergo *ἐν παντι* non tantum dicendum, Christi corpus esse ubique, sed etiam esse ubique totum. *αδύνατον*. Consequentia patet. Certum est enim in sancto illo mysterio totum Christum fidelibus exhiberi. Fallitas consequentis sic probatur. Ubique totum esse non convenit naturæ corporeæ, neque de illa potest dici ullo modo: est enim proprium, tū ei totū quod est *ὅλον ὅλον*, tam ei naturæ quæ est simplicissima, quæ Deus est. Quare aut divina & humana natura sunt una eademque essentia ubique tota (quod absit: esset enim naturarum confusio) aut sunt duo infinita simplicissima inter se diversa: quod fieri nequit.

Ratio 7.

Denique sequeretur: corpus Christi etiam esse in calice (siquidem ubique est) & sanguinem esse in pane: contra ipsa Christi verba, expressamque distinctionem qua usus est, inquit: Hoc est corpus meum: &, Hoc est sanguis meus.

Si dicant corpus Christi esse cum pane realiter non vi unionis hypostaticæ, sed vi verborum Christi (de quibus nobis agendū erit suo loco) cur igitur omnipræsentia corporis in hac

in hac quæstione tantopere vrgent? Necessim valet hoc connexum, Si corpus Christi est vbique præsens vi vnionis hypostaticæ, Ergo est realiter præsens in pane, vi verborum Christi. Nec vllus est tam rudis qui non id facile assequatur: Quare, si est in pane vi vnionis hypostaticæ, non est igitur in pane, vi verborum Christi: & vicissim, si in pane est vi verborum Christi, certè non est in pane vi hypostaticæ vnionis. Et qui vtrunque rationem simul coniungunt, illi profecto videntur ipsi differendi rationi bellum indixisse: quia nunquam efficient, vt Omnipræsentia sit particularis præsentia in Cœna, nisi generale cum particulari confundant.

At enim (inquiunt nonnulli) Si vbique potest esse corpus: potest esse præsens in Cœna. Respond. Si corpus Christi est vbique præsens, est igitur actu omnipræsens. Hoc autem connexum esset ridiculum. Si est actu vbique: Ergo potest esse hîc, vel ibi: sic enim non benè concluditur ab actu ad potentiâ. Idem dico de hoc connexo: Si Christi corpus est vbique simul. Ergo potest esse simul pluribus in locis, quod quidem peius est etiam quàm negari. Sic enim dicendum est, Ergo est in omnibus locis simul. Atque omnino versent se in omnes partes licet, nunquam profecto dogma illud suum Vbiquitatis accommodabunt quæstioni de præsentia corporis Christi in sacra Cœna. Peto à

*Responsa-
r. Vbiq. re-
fclitur.*

lectoribus, ut id apud se accurate reputent, & eos mihi assensuros esse confido.

Conclusio.

His & consimilibus aliis plerisque argumentis, dogma Ubiquitatis labefactari potest.

Nunc audienda sunt argumenta pro dogmate Ubiquitatis, & ex methodi nostrae ratione de ea sigillatim respondendum. Quia vero maxime confidunt aliquot argumentis, quæ illi sibi videntur petere ex natura unionis hypostaticæ, nos ista argumenta priori loco discutiemus: deinde ad Scripturæ locos deveniemus, quos illi nobis obiciunt, ut suam stabiliant, nostram autem evertant sententiam. Atque ex nostra responsione futurum spero, ut, si quod, ut nostra stabilietur, ipsorum autem evertatur sententia.

CAPELLA III

PRIMA OBIECTIO EORVM

QVI DOGMA VBIQVITA-

tis tuentur.

*Respons. ad
Obiectiones
ex ratione
Unionis hy-
postatica pe-
titas.*

*H*umana natura assumpta est à dō
in unitatē personæ: & unio persona-
lis est inseparabilis. Ergo ubicūq; est
à dō, ibi est humana natura. Est
autē dō ubiq; Natura igitur hu-
mana

HVM. NATVRÆ CHRISTI 91

mana Christi ubique est. Vel sic, Christus non est totus sine humanitate: Ergo si totus Christus est ubique, humanitas eius ubique est. Quod & alio modo explicant, proposito sequenti Syllogismo.

Quicquid cum Verbo personaliter coniunctum est, illud ubique cum Verbo personaliter præsens est.

Assumpta natura cum Verbo personaliter unita est.

Ergo ubicunque Verbum adest, ibi personaliter secum etiam assumptam naturam præsentem habet.

RESPONSIO.

Primum discurio superius Connexum: Deinde accedam ad Syllogismum *δεσπυμὸν*, quem subiiciunt.

Fallit Consequens: Primus error *ἡ ἀγνοία τῆ ἐλέγχου*, quia verbum *Est*, non potest utrobique eodem modo accipi. Quod ut facilius demonstrari possit, nostram hanc responsionem ita explico. *Esse*, dicitur aliter de Deo, quàm de rebus creatis, quæcunque tandem illæ sint: siue *Esse* dicatur simpliciter, siue cum additione. Exempli gratia, *Deus Est*: nempe per se, & à se, quia est ipsa essentia, atque æternitas, à qua vna reliqua omnia, quæ sunt, habent *Esse*. At res creatæ *Sunt*, non per se, nec à se, sed à Deo, sine quo non possunt *Esse*. Et

*Errores superioris ob-
iectionis.*

hi duo modi *esse* nunquam debent, neque possunt, vel (vt illi loquuntur) realiter & essentialiter inter se communicari: vel (vt ego quidem interpretor) inter se confundi: ne res creata cum Creatore exæquetur: quod proculdubio fieret, si in vtroque verbum *Esse*, eodem modo vsurparetur. Rursus, Deus est bonus, hoc est, ipsa bonitas, à qua vna reliqua omnia quibus bonitas tribuitur, bona sunt. At res creatæ sunt bonæ: non à se, nec per se, sed à Deo, sine quo non possunt bonæ esse. Quod aliquando Augustinus explicabat his verbis: *Intelligamus Deum secundum qualitate bonum: sine quantitate magnum, secundum situm præsidem, sine habitu omnia continentem, sine loco ubique totum, sine tempore sempiternum, &c.* Hæc ille. Denique (vt ad nostram quæstionem propius accedamus) Deus Est præsens, quia est vbique: At res creatæ dicuntur præsentēs Esse, quia Sunt alicubi, Deus autem Est vbique, quia omnia continet, omnia conseruat, fouet, sustentat, quemadmodum exponunt Scholastici, & rectè. Sic enim Paulus: *Non longè, inquit, abest ab vnoquoque nostrum.* Nam in ipso viuimus, & mouemur, & sumus. Et nominatim de æterno Filio, *Omnia per eum consistunt*, inquit Apostolus. Et alibi: *Sustinet omnia verbo illius suo patre.* Quare hoc Theorema in Theologia est certissimum: *Eius solius est omnia continere & sustentare, cuius est omnia creasse.*

Deus

In lib. Confel.

Act. 17.

Col. 1.

Heb. 1.

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 93

Deus igitur est vbique: quia Dei bonitas, sapientia, iustitia, prouidentia, potentia, Maiestas, hoc est, Dei essentia est infinita. Neque potest vllis vel locorum, vel temporum finibus contineri, vel terminari, quandoquidem omnia continet & terminat. Ac res creatæ vbique esse non possunt: quia sunt creatæ: ac propterea sua essentia non infinita, & non infinita, quia non sunt Deus. Et quia sunt finitæ, sunt igitur in tempore, & habent suum Vbi, vel circumscriptiuè, vel definitiuè, pro ratione suæ naturæ. Quod si non habent suum Vbi, non sunt igitur in tempore: quia non possunt esse ex parte finitæ, & ex parte infinitæ, vt alibi diximus. Sunt ergo in tempore, & habent suum Vbi, quia subsistunt per eum qui solus nec est in tempore, nec in loco, hoc est, qui solus æternus & vbique est. Quæ omnia breuiter hac vna ratione concludemus.

Humana Christi natura nusquam est nisi sustentata: quandoquidem à λόγῳ sustentatur. Non est igitur vbique, Quia quod est vbique, sustentat, non sustentatur: vt paulò antè demonstrauimus, atque hoc Connexum affirmamus esse αλυτον.

Secundus error: ~~ὅτι τὸ ἰνὸν~~ Nec enim hæc sunt consecutaria: Vnio personalis est inseparabilis: Ergo ubicunque est ὁ λόγος, ibi est humana natura. Sed ita connectendum est potius: Ergo semper & vbique ὁ λόγος est //

coniunctus humanæ naturæ, postquam eas
semel assumpsit. Sic autem ipsi Scholastici
hanc objectionem solvunt, ut dicant argu-
mentum hoc non procedere, quoties eorum
quæ vniantur, vnum excedit alterum. Porro
hoc non dicitur satis propriè: vbiunque est
ὁ λόγος: hoc enim de virtutē sermonis (ut lo-
quuntur Scholastici) infert presentiam τῶν λό-
γων in locis, per partes. Atqui ὁ λόγος est si-
mul & semel vbiq̃ue, quia omnia cōtinet, ut
à nobis proximè declaratum est, & est vbi-
que totus, quia simplicissimus. Sed enim (in-
quunt) id efficitur vi vnionis hypostaticæ.
Respondeo, peti principium. Hoc enim illud
est quod inter nos queritur. Quinetiam fa-
cile refutatur istud consequens ex natura i-
psius vnionis hypostaticæ: in qua (ne à cyno-
sura nobis semel proposita deflectamus) no-
minatim dicuntur naturarū proprietates ser-
uari vtrique naturæ: ex quo fit, ut Deitas in
ipsa vnione hypostatica sit semper infinita,
tum temporū, tum locorum respectu: quia
est æterna & vbiq̃ue, & vicissim humana na-
tura remaneat tum tempore, tum loco finita
& circumscripta: nam ipsa humana natura a-
licubi præsens & finita semper sustentatur a
λόγῳ, qui est omnipræsens, & infinitus. Quia
verò hæc vnio hypostatica, de qua differe-
mus, est singularis, in qua etiam summa & im-
petuestigabilis Dei sapientia relucet, ea no-
bis definienda est, ex ipso Dei verbo, non ex
nostriis

hostis commentis: At ego inde depromo in-
 genitissimam, quæ propositio illa gene-
 ralis facile labefactatur. Sic enim Christus la-
 troni poenitenti: *Hodie, inquit, mecum eris in*
paradiso. Constat autem corpus Christi ad
 tertium usque diem mansisse in sepulchro, ut
 Christus ipse prædixerat, & nos in symbolo
 profiteamur. Quod si dicant fuisse simul in se-
 pulchro & in paradiso propter Omnipræ-
 sentiam: tum illis obijciam suam illam distin-
 ctionem de abdicatione. Nam si, ut illi quidē
 tradunt, humana Christi natura sese abdicat-
 uit sua illa Omnipræsentia tempore humi-
 liationis: rogo te, æquando fuit humiliat-
 io Christi, si non tunc fuit? Item, (quod
 ante obieciimus) si qui fuit in paradiso fuit
 simul in sepulchro, sequitur animam Christi
 fuisse etiam cum corpore in sepulchro: ac
 proinde Christum non fuisse verè mortuū:
 nec verè sepultum, neque verè resurrexisse:
 quæ omnia absint ut vel cogitemus. Quod si
 res hæc possit vlla similitudine adumbrari
 petita ab rebus coniunctissimis: multæ profe-
 rentur ἀναλογίαι, & inseparabiliter inter se
 coniunctæ, in quibus superior propositio lo-
 ci non habebit. Sic lux Solis (hæc enim simi-
 litudinem à veteribus usurpatam, etiam ipsis
 Omnipræsentiaæ patronis non displicere vi-
 deo) ætissime quidem cum Solis corpore
 coniungitur: neque tamen propterea neces-
 se est, ut ubicunque sit lux Solis, ibi quoque

sit eius corpus. Item, visio non separatur ab oculo: nihilominus tamen longius porrigitur quàm ipse oculus. Item, caput in integro corpore non diuellitur à pedibus, neque tamen ubi est caput, ibi sunt pedes, & pleraque alia in hanc sententiam.

Verùm instant hoc modo: Si totus Christus est ubique, ergo etiam secundum humanitatem. Nego sequi. Nam totus Christus non est idem ac totum Christi: quam distinctionem à doctis Theologis propositam, firmisque rationibus subnixam, demiror cur isti repudient. Quæro enim: annon totus Christus sit Deus: item: annon totus Christus passus sit. Si negant: diuellunt vnitatem personæ: si fatentur, ipsi sibi respondent: nec enim verum est, vel Christum esse Deum, secundum humanam, vel fuisse passum, secundum diuinam naturam. Sed illi de sanctissima hac vnione personali perinde disputant, ut si esset crassa quædam & physica compositio. Quò fit, ut sic etiam ratiocinentur.

Christus, inquiunt, non est totus sine humanitate. Ergo si totus Christus est ubique, humanitas igitur Christi est ubique. Quod quidem argumentum valeret in toto aliquo crasso, terrenoque: ut si dicam, corpus humanum non esse sine suis membris, ac proinde ubicunque sit illud corpus, ibi quoque esse illius corporis membra: quia ubi est totum corpus, ibi est quoque totum corpus, alio-

qui

HVM. NATURÆ CHRISTI. 97

qui non iam esset corpus. Sed in vnione personali fallax est huiusmodi argumentatio: quoniam ad constituendam sanctissimam hanc vnionem nō requiritur vel crassa compositio partium, vel situs, vel exterior quædam *res*. Præterea Diuina & humana natura non eodem modo dicuntur esse: siue dictas Esse simpliciter, siue cum additione: vt Esse præsentem, &c. id quod iam antè à nobis obseruatum est. Quod quum non fuerit animaduersum: ausim dicere inde præcipue tranasse dogma de Omnipræsentia corporis Christi: qua de re hæc à nobis suscepta est disputatio. Sic igitur intelligendum est, totum Christum non esse sine humanitate: quia in persona, quæ Christus est, & hoc sustentat humanam naturam vnione personali assumptam ἀπορίαις & διουχόταις, sine separatione & confusione: adeo vt Deitas suum Esse retineat, quod idem de humana natura dicendum est. Christus igitur non est totus sine humana natura: quia Christus est nomen Personæ, quæ duarum naturarum vnionem hypostaticam significat.

Et Christus non potest esse nisi totus, aut desinere esse Christus: quandoquidem personalis vnio diuisionem, & separationem naturarum non admittit. Ac proinde quæcunque prædicantur de Christo, de toto Christo prædicantur, aut non prædicantur de Christo propter eam causam quam diximus.

Sed non sequitur, quæ prædicantur de Per-
sona, ea quoque de vna natura prædicari in
Abstracto, id quod iam sæpè à nobis incul-
catum, sæpius etiam posthac inculcandū erit.
Quamobrem Esse totum, significat consti-
tutionem personæ: at, esse vbiq̃ue, significat
proprietaem vnius naturæ, quæ est Deitas:
 ac propterea non valet superius connexum
 quia observatur *ὅτι καὶ πᾶσι, καὶ ὡς αὐτός.*

Peccatum est etiam in ipsa connectendi
 forma. Sic enim ex legibus differendi (quæ
 propriè non patiuntur affirmationem nasci
 // ex negatione) dicendum fuerat: Si totus Chri-
 // stus non est sine humanitate, & totus Chri-
 // stus est vbiq̃ue, Ergo totus Christus non est
 vbiq̃ue, sine humanitate, quod quidem si re-
 ctè intelligatur, verum erit: quia in Christo
ὁ λόγος nunquam deserit humanam naturam
semel assumptam: sed ὁ λόγος qui vbiq̃ue est
totus, quia infinitus & simplicissimus, sem-
per & vbiq̃ue est humanam naturam susten-
tans, quæ est alicubi, quippe finita, suisque di-
mensionibus circumscripta: hoc est, natura ve-
rè humana. Quemadmodum igitur humana
 natura Christi non fuit passa, nec mortua si-
 ne Deitate, à qua nunquam separata fuit, nec
 tamē propterea dicitur passa, vel mortua Dei-
 tas: ita ὁ λόγος nō est sine humana natura, vel
 omnipræsens, vel æternus: nec tamen idcir-
 co humana natura vel omnipræsens, vel æter-
 na dici potest. Quod si locum habeat conne-

rum illud quod refello, superiora quæ obiecti incommoda proculdubio consequentur: quibus addo & istud consimile.

Si totus Christus non est sine Deitate, & totus Christus resurrexit. Ergo Deitas resurrexit. ad v-

Venio ad Syllogismum *διεκτικόν* posteriore *Errores Syl-*
loco propositum. Atque ita maiorem propo- *logismi*
sitionem expendo. Maior est eiusmodi: Quic- *διεκτικῶς*
quid cum Verbo personaliter coniunctū est,
illud ubiq; cū Verbo personaliter præsens est.

Hæc propositio stare non potest, cuius errores ita recenseo. Primus error in vocabulo Personaliter. Nam coniungi personaliter idē est, ac si dicas coniungi vnione hypostatica, siue personali. Sed esse præsens personaliter nō de alio dici potest, quā de ipsa persona, usurpatis, videlicet iis vocabulis quæ personam significant: Hoc modo: Christus est ubique præsens: siquidem Personaliter dicitur a Persona. Quod si velint ita exponere vt dicant, corpus Christi esse ubique præsens, hoc est, esse personaliter vnitū cū λόγῳ, qui est ubique præsens: vera quidē erit sentētia, sed verbis non satis propriis significata: Nec inde aliquid præsidij accedet vbiquitati corporis.

Secundus error in vocabulo Præsens: quod non utrobique eodem modo usurpari potest. Etenim Verbum est ubique præsens, quia omnia continet, & sustētat: Humana verò natura habet suū modū præsentiæ, quē admodū

copiosius supra à nobis expositum est.

Tertius error. Petitio principij. Quum enim inter nos queratur non simpliciter, an humana natura sit ubique præsens: sed an hæc humana natura à Verbo assumpta, & cū eo personaliter vnita, sit ubique præsens. Illi vt hoc posterius præbent, afferunt vnionem personalem, & maximopere nituntur vocabulo Personaliter, vt fidem suæ sententiæ faciant. Hoc autem perinde est, vt si mihi ita interroganti: Quamobrem humana natura personaliter cum Verbo coniuncta, est ubique præsens? Respondeant in hunc modum: Quia humana natura Personaliter cum Verbo coniuncta est. Atenim nos negamus id effici posse vi Personalis vnionis: Illi verò perpetuò repetunt vnionem Personalem, & quasi *à se ipso* aliquod proferant. Quicquid (inquiunt) cum verbo Personaliter coniunctum est, illud cum Verbo personaliter ubique præsens est, atque ita pro Medio suæ conclusionis assumunt id quod est in questione positum. Queritur enim, vtrum personalis vnio efficiat Omnipræsentiam corporis: hoc est dicere, Vtrum quicquid Personaliter vnitum est, fiat propterea omnipræsens. Quod probandi genus, si semel recipiatur, profectò facillimum erit omnia probare, ridendūque nobis erunt in posterum nobilissimi philosophi, longēque principes in arte differendi, qui inuestigandi Medij rationem

tam

HVM. NATVRÆ CHRISTI IQI

tam accuratè nobis tradiderunt. Atque hæc
de Maiori propositione.

Iam excusio conclusionē quæ suos etiam-
num errores habet. Quum enim ita dicen-
dum esset ex legibus rectè differendi. Ergo
assumpta natura vbique cum verbo persona-
liter præsens est, sic efferunt: Ergo vbi-
cunque verbum adest, ibi personaliter secum et-
iam assumptam naturam præsentem habet.
Quod syllogizandi genus exemplo caret apud
probatos authores.

Porro quàm periculosum sit hoc loquendi
genus, vbi-
cunque est $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \alpha \varsigma$, iam antè admo-
nimus. Rectè enim & propriè dicitur, vbi-
cunque est corpus: quia corpus modò hic,
modò illic potest esse præsens, sed id non
conuenit Deo qui est Omnipræsens. Quare
nisi hoc loquendi genus commodè explicetur,
ferri non potest. Denique ista conclusio
non respondet eorum sententiæ, nec ad-
iuuat Omnipræsentiam corporis. Nam inter
nos controuersum est, an (ut illi dicunt) as-
sumpta natura sit vbique præsens verè & re-
aliter, nunc autem ita concludunt, Verbum
habere naturam assumptam vbique secum
præsentem. Quod est verissimum, modò
hoc enuntiatum, ita uti decet intelligatur.
Etenim (ut antè diximus) Verbum nunquam
& nusquam deserit humanam naturam sibi
vnione Personali cōiunctā, quia vnio perso-
nalis diuelli non potest cū facta sit $\alpha \chi \omega \rho \iota \varsigma$.

Sed non propterea necesse est humanam naturam esse realiter ubique præsentē: quandoquidem id sit natura Verbi quæ est eiusmodi, ut Verbum sit infinitum, omnipræsens, simplicissimum & plusquā ὅλος ὅλος, ac proinde indiuisum, & ubique totum. Ex quo fit ut infinitate illa Verbi, non infinitate humanæ naturæ, Verbū semper & ubique sit præsens humanæ naturæ sibi vnione Personali coniunctæ. Quanquam autem nihil est in rebus creatis quod planè respondeat sanctissimi huius mysterij dignitati, quia tamen Omnipræsentia corporis patroni libenter usurpant similitudinem animæ, (ut infra videbimus) illud ipsum simile nunc usurpabo ad nostram sententiam facilius explicandam. Nam anima dicitur esse tota in toto corpore, & in singulis eius partibus, eò quòd anima, quæ totum corpus & singulas eius partes viuificat, fouet & sustētat, diuidi non potest. Ex quo fit, ut tota anima totum corpus sustentans, sit semper præsens capiti: nec propterea necesse est, ut caput sit ubique in corpore. Hanc enim præsentiam efficit ipsius animæ natura, & essentia. Quum igitur ita concludunt, Verbum ubique Personaliter habere naturam humanam secum præsentem, nihil aliud dicunt, quàm Verbum esse ubique Personaliter vnitum cum humana natura quam assumpsit, quod & nos agnoscimus.

Hoc autem loco Christianos lectores ob-

testor, vt diligenter legant illorum scripta, qui Omnipræsentiam corporis tuentur, accuratè eorum argumenta, rationesque omnes expendant, locos Scripturæ ab illis propositos attentè considerent: eorum denique distinctiones seridè & ex legibus rectè differendi examinent: & spero hoc mihi assensuros, ex illis argumentis quæ assumunt ad probandam suam sententiā, nunquam probari Omnipræsentiam corporis, quam illi sibi perperam videntur efficere: sed hoc vnum colligi posse, videlicet λόγον nuquam & nusquam deferere humanam naturā quam assumpsit, & sustentat sibi vnione hypostatice cōiunctam. Quod quū & nos cum omnibus orthodoxis piè & religiosè credamus, & grauissima illa incommoda quæ ex Omnipræsentia corporis consequuntur, itidem cum omnib. orthodoxis auersemur: nullis tamen vel cohortationibus, vel precibus, nullaque hactenus ratione effici potuit, vt infelicitissima hæc & funestissima controuersia dirimeretur. Hoc mihi licuerit paulisper extra cancellos disputationis egresso dicere, indignissimū illud dissidium cū piis omnibus, ex animo, nec sine gemitu, detestari. Sed iam ad nostram responsionem redeūdum est, eaq. nobis concludēda duob. syllogismis, quos ego duobus itidē eorū superioribus syllogismis opponam. Priari illorum syllogismo hypothetico *ποιντικῶς* oppono hanc syllogismū hypotheticum ἀπαγωγικὸν εἰς ἀδύνατον. G iiii.

Quam parum proficiant parr. Vbiq. suis argumentis.

Si hoc enunciatum verum est, Humana natura assumpta à Verbo, est omnipræsens personaliter, quia cum Verbo, Omnipræsente personaliter coniuncta est, & vnio Personalis est inseparabilis (quemadmodum illi ratiocinantur.) Ergo sequens enuntiatio eadem erit verum: nempe, humana natura assumpta à Verbo, est æterna personaliter. Vt probem consequens, quam illi ratione attulerunt, eam ego ipsis reponam: videlicet, quia cum Verbo æterno personaliter coniuncta est, & vnio hypostatica est inseparabilis. Nec vllam sanè rationem differentie proponent, quæ ex Theologia & *θεολογία* *καὶ λόγος* legibus ferri possit: Contrà: profero rationem *καὶ λόγος*, hoc modo; VERBUM est omnis diuisionis expers, est enim Deus: ac proinde quum Omnipræsencia, infinitas, æternitas sint ipsa Dei essentia (quod etsi sæpè dictum est, dicendum est tamen sapius) Certè si personalis vnio tribuit humanæ naturæ Omnipræsentiam, tribuit quoque æternitatem. Id si neges: Ergo essentia Deitatis est diuisibilis, aded vt Omnipræsencia ab æternitate separetur; *ἀδύνατον*. Item, Ergo personalis vnio est secundum plus & minus: tribuit enim Omnipræsentiam quum non tribuat æternitatem: *ἄδύνατον*, & *ἁπλοῦς*. Etenim hæc vnio, vt sanctissima, ita perfectissima est, qua duæ naturæ perfecte, non autem ex parte, in vnā personam coniunguntur.

Iam

Iam superiori Syllogismo *sentimus* nobis
opposito, nos vicissim hunc syllogismum *ser-*
uimus opponamus:

Nihil quod cum Verbo personaliter coniun-
ctum est, & est huius naturæ ut sit circumscriptum,
propriisque habeat dimensiones, ubique cum Ver-
bo, vel naturaliter, vel (ut ita dicam) persona-
liter, præsens esse potest.

Humana natura assumpta à Verbo, cum ipso
Verbo personaliter coniuncta est, & est huius na-
turæ, ut sit circumscripta, propriisque habeat di-
mensiones.

Quare, humana natura assumpta à Verbo, u-
bique cum ipso Verbo, vel naturaliter, vel (ut ita
dicam) personaliter, præsens esse non potest.

Maiorem propositionem confirmat de-
finitio ipsius vionis Personalis, quam ego
(ut antè admonui) semper mihi pono ante
oculos tanquam Cynosuram huiusce dispu-
tationis, idque ex eorum præceptis, qui artem
verè & rectè differendi nobis tradiderunt.
Sic enim à Theologis Personalis vnio *ἐν-*
λογισμὸς definitur, ut coniunctio qua duæ
naturæ simul vnitæ, vnā personam consti-
tuant, sine confusione, sine diuisione, seruat
utrique naturæ suis proprietatibus. Huc re-
deunt definitiones à Theologis propositæ:
huc etiam redit Symbolum Chalcedonense.
Sic igitur dissero, Si humana natura à Verbo
assumpta, cum ipso Verbo coniuncta est per-
sonaliter, certè illa coniunctio censenda est

ex natura personalis vnionis. Ex quo efficitur, seruandas esse vtrique naturæ suas proprietates, ita iubente ipsa personalis vnionis definitione. Nam vbicunque dicis Personaliter, infers necessariò personalem vnionem : & vbicunque est vnio personalis, ibi est personalis vnionis definitio. At id nõ fieret si humana natura cum Verbo personaliter coniuncta, esset vbique præsens: quia hæc est humanæ naturæ proprietas, vt sit circumscripta, ac propterea alicubi, nõ vbique præsens. Quod si id negas: Ergo non est personaliter vnita, aut vocabulum *Personaliter* aliud significat quàm rationem & modum Personalis vnionis. Hoc autem posterius si existimas, tollis igitur propriam vocabulorum significationē (qua de re cogor identidem conqueri in hac disputatione) quod si semel admittatur, erit profectò grauius ipsa turre Babylonica: sic enim bis lingue confunderentur, adeoque iam hoc non esset differere, sed quasi in perpetua nocte versari. Cum enim vocabula sint rerū symbola, fieri nequit, vt de rebus, sine veris rerum symbolis, verè disputeretur. Iam si nobis assentiris, Personaliter significare modum & rationem personalis vnionis (quod profectò cum pudore negari non potest) nostræ subscribis sententiæ. Hæc enim est ratio & modus personalis vnionis, vt vtrique naturæ suæ proprietates seruentur. Quo fit vt humana natura

tura in vnione personali maneat circumscrip-
ta, & alicubi tantum præsens. Hoc autem
loquendigenus, humana natura personali-
ter præsens, esse αὐσῶτον iam antè admonui-
mus: Sed hac de re satis iam multa. Nam
de minori propositione nulla est contro-
uersia.

OBIECTIO II.

*Hoc enuntiatum de Christo: Hic homo est
Deus, significat Filium Dei esse hominem actu
primo, non secundo: Ergo quemadmodum Filius
Dei est omnipræsens, ita eius corpus est Omni-
præsens.*

RESPONSIO.

Omnia vitiosa. Primum non satis rectè
exponitur illud enuntiatum. Fit enim in-
uersio enuntiationis: cum sic potius dicen-
dum fuerit: hoc enuntiatum de Christo, Hic
homo est Deus: significat Christum actu
primo non tantum esse hominem, sed etiam
Deum, vt illud de ipsa Persona intelligatur.
Alioqui si ὁ λόγος æternus Dei Filius, esset ho-
mo actu primo, & actus ille primus dicatur
respectu λόγου: certè humana Christi natura
esset æterna. αὐδύατον.

*Errores su-
perioris ob-
iectionis.*

Est & alius error in Consequente, quum
argumentantur ex persona Christi ad ipsius
Christi corpus. Nam profero hoc Theorema
Theologicum omni exceptione maius: In

Sancto mysterio unionis hypostatica duarum naturarum in Christo Iesu, non ducitur argumentum necessarium ex persona in Cōcreto, ad alteram ex naturis in Abstracto, affirmando. Exempli gratia, Antequam Abraham esset, ego sum, inquit Christus: & tamē corpus Christi non fuit ante Abrahamum. Nouissimē nobis locutus est in Filio, per quem fecit & secula, inquit Apostolus, neque tamen corpus Christi fuit ante secula. Similiter (Si magnis componere parua liceat) si dicam hunc hominem credere: non sequetur corpus eius credere, vel cū corpore credere. Item, Si quis dicat hunc hominem esse mortalem: non inde concludendum erit, animam huius hominis esse mortalem. Itaque hæc propositio de Christo vera est, Hic homo est Deus: hæc autem falsissima, Huius hominis natura humana est Deus,

OBIECTIO III.

Realis communicatio naturarum in Christo facta est absque ipsarum naturarum confusione. Ergo similiratione: Realis proprietatum communicatio facta est, seruata vtriusque natura proprietate: quod si proprietatum est tantum verbalis: Naturarum igitur communicatio erit tantum verbalis, ad uerbum.

RESPONSIO.

Hoc argumentum, nec verbis propriis conceptum est, nec vlllo modo causam Vbi-quitatis

Ioan. 8.

Heb. i.

Errores superioris objectionis.

quitatis subleuat. Quæ ut facilius demonstrē-
tur, & tractentur accuratiùs, ea sunt nobis in
memoriam reuocanda quæ de proprietatum
reali & verbali communicatione in capite
superiori proximo disputata sunt: vbi hanc
etiam latebram excussimus, quam vulgò ca-
pūt Ubiquitatis patroni in Communicatio-
nis & Communicandi vocabulis, quæ præter
morem & vsum, transitiuè vsurpant.

Nunc ut istam obiectionem dissoluamus,
dispicendum nobis est, satisne rectè dica-
tur, Communicatio naturarum: siquidem
transitiuè vocabulum Communicandi vsur-
patur: ita ut significetur eius actio qui ali-
quid cum aliquo communicat. Quid enim
communicat, hoc est, commune facit Diui-
na natura? Seipsam, inquis. At qui inde sequi-
tur naturarum confusio, & πολυθεότης, quod
absit. Nec iam poteris dicere, humanam na-
turam non esse Diuinam naturam essentia-
liter. Nam hîc loqueris de ipsa natura & es-
sentia Diuina communicata. Superest igitur
ut dicas, Naturam Diuinam vel potius τὴν
ἀλλοτρὴν communicare intransitiuè, hoc est, v-
niri Personaliter cum humana natura quem-
admodum suprâ veteres loquentes audiui-
mus. Quod idem erit dicendum de Com-
municatione proprietatum, quæ pars est al-
tera superioris cōparationis: atque ita Rea-
lis proprietatum communicatio nihil aliud
est quàm communio & unio, ut naturarum,

ita proprietatum vtriusque naturæ in vna
persona quæ est Iesus Christus. Hoc autem
 piè & constanter credimus: quo quidem po-
 sito ruit dogma de Omnipræsentia carnis
 Christi. Aliud est enim dicere, carnem esse
 omnipræsentem, quàm si dicas carnem suis
 dimensionibus circumscriptam, cum ¹⁶⁷⁹
 qui omnipræsens est, personaliter esse vni-
 tam. Jam si communicationem propieta-
tum transitive accipis, cum naturarum com-
municatio non nisi intransitive accipi possit,
peccas gravissimè in ipsas differendi leges,
 qui in eadem cõparatione, idem vocabulum
 variè vsurpes. Est enim fallacia dictionis. Itè:
quum dicis proprietates communicari, pu-
gnantia (vt alibi diximus) dicis, nisi simul desi-
nat esse proprietates. Nā commune opponi-
 tur proprio, & quod cõmune est nõ ad vnum
 pertinet, sed ad plures. Denique quum sic i-
stam communicationē naturarum exponis,
vt Diuina natura det, humana verò accipiat:
sequitur, proprietates Diuinæ naturæ (liqui-
dem possent communicari) esse id solū quod
 communicatur. Vnde sequeretur (absit ver-
 bo blasphemia) humanam naturam esse
 Deum, proprietatibus Deitatis in se rece-
 pris: & Christum non esse hominem, pro-
 prietatibus humanæ naturæ abiectis, aut
 humanam, esse simul humanam & Diuinam
 naturam. Omnia absurdissima. Pero à piis
 lectoribus, vt hæc apud se diligenter & ac-
 cura-

HVM. NATURÆ CHRISTI. III

curatè dispiciant : & abstineant ab iis loquendi generibus quæ sunt obnoxia tot incommodis : cùm in Theologia (in qua nullus levis error esse potest) omnes aditus, quâta fieri potest diligentia, sint erroribus obstruendi. Superest vt aliquid hoc etiam loco dicamus de verbali proprietatum communione, quam illi nobis tanquam incommodum longè grauissimum obiiciunt.

Verbale quum opponitur Reali, significat aliquid dici tantum, sed re vera non esse, hoc est, esse verbo tenus. Et eo sensu vocabulum istud vsurpant : ac propterea dicunt, tantum Verbale, vt opponant Reali, Siquis autem requirat exemplum aliquod vbi meritò dici possit quidpiam esse verbale tantum : certè non longiùs abeundum est : nam identidem in isto Vbiquitatis dogmate reperitur. Quum enim affirmant, communicari proprietates realiter : Ecce tibi dogma verbale tantum. Etenim si manet humanæ naturæ sua proprietas : Ergo Vbiquitas corporis, est verbalis tantum : & vicissim : Si corpus est Omnipræfens, non seruetur humanæ naturæ proprietas, nisi verbo tenus. Idem dico de omnibus ipsorum distinctionibus quas ego affirmo verbales esse tantum, non reales : quibus de rebus suprâ copiosius à nobis disputatum est.

*De verbali
communicata
Proprietate
sum.*

Alio modo verbale dicitur, quod ad ver-
borum & *ὁμοιότητος* explicationem pertinet (v*er-*
bo tuo loco diximus.) Quo sensu non opponi-
 tur Reali, sed potius e*o* spectat, vt res ipsa
 propri*e* intelligatur: ne ex falsa interpreta-
 tione pateat aditus ad errores. Exempli gra-
 tia: quum dico in his Pauli verbis: Petra erat
 Christus, esse Sacramentalem locutionem:
 hæc quidem figura verbalis est, quia perti-
 net ad rectam, propriamque verborum, &
ὁμοιότητος significationem: sed non tollit rem i-
 psam, quin potius eam astruit, & tollit erro-
 rem. Sicut enim intelligo: Petram illam fuisse,
 non realiter Christum ipsum, sed typum &
 signū Christi venturi. Similiter quum maio-
 res nostri tradiderūt, hæc verba Christi, Filius
 hominis est in cælo, esse per communicatio-
 nem, siue communionem proprietatum in-
 telligenda, rem quidem verbalem proposue-
 runt, quippe ad verborum & *ὁμοιότητος* explica-
 tionem pertinētem: neque propterea rem i-
 psam, sed errorem potius sustulerunt. Etenim
 significarunt, Scripturam ita loqui, vt magis
 significet arctissimam illam duarum natura-
 rum vnionem in vna persona, quæ est Chri-
 stus: quæ quidem vnio efficit, vt de ipsa per-
 sona dicatur id quod est alterius nature
 proprium. Itaque hoc loquendi genere, res
ipsa, nempe vnio hypostatica & ipsius per-
sonæ vnitas stabilitur: & tollitur error de
naturarum confusione, & de ipsius Personæ
 diuisione:

Ioan. 3.

HYM. NATURÆ CHRISTI. 113

divisione. Atque hanc fuisse veterum sententiam
iam antea illi ipsi veteres suis verbis nobis ex-
posuerunt, quam & nos amplectimur, quip-
pe certissimis Scripturæ firmamenti submi-
nam. Vt enim licet animo credas, non corpo-
re, nihilominus tamē verē credis; & vicissim,
licet non animo incedas, sed corpore, nihil-
ominus tamen verē incedis: ita distinctio-
nes idiomatum non faciunt rem ipsam tan-
tum verbalem. Atque ut vno verbo transi-
gamus, & à nobis, in hoc sanctissimo præ-
cipuoque Religionis Christianæ capite, om-
nem erroris suspensionem amoueamus: piè
credimus constanterque affirmamus duas
in Christo naturas hypostaticè, verè & rea-
liter esse unitas, inconfusè & inseparabili-
ter: & proprietates Diuinæ naturæ verè &
realiter tribui Iesu Christo homini: & vi-
ciissim, proprietates humanæ naturæ verè &
realiter tribui Iesu Christo Deo: nimirum
uni personæ: & tam verè & realiter tribui,
quàm vera est & realis Christi persona. Sed
proprietates vnius naturæ posse tribui rea-
liter alteri naturæ, hoc verò pernegamus.
Quandoquidem (ut in hac Cynosura quam
nobis proposuimus, nempe in vnionis hy-
postaticæ definitione, oculos perpetuò de-
fixos habeamus) hoc est de ratione huius v-
nionis hypostaticæ, ut vtrique naturæ suæ
proprietates seruentur. Alioqui non esset
vniō personalis, sed confusio: quod absurdum.

H j.

Hoc enim postulat vnio hypostatica, vt naturæ mancant distinctæ, alioqui non esset vnio naturarum, sed aliquid tertium compositum ex duarum naturarum commixtione. Id quod Theologi, adeoque omnes Christiani perhorrescunt.

*Superior ob-
iectio nõ ad-
iuvatur Vbi-
quitatem.*

Nũc attendamus, num Vbiquitatis dogma aliquid præsidij sibi possit ex isto argumento comparare.

*Retorquetur
superius ar-
gumentum.*

Si realis communicatio proprietatum facta est absque confusione, quemadmodum realis naturarum cõmunicatio absque confusione facta est (vt dicunt) & realis communicatio naturarum nihil aliud esse potest, quàm ipsarum naturarum vnio Personalis: inde sequitur: hanc propositionem esse falsam: Corpus Christi est omnipræsens. Consequentia patet vi huiusce comparationis. Nam hæc propositio falsa est: Humana natura est Deus: Quare, hæc quoque falsa erit: Humana natura est omnipræsens: alioqui latior erit prædicatio in proprietatibus quàm in ipsis naturis, contra superiorem comparationem ab illis propositam. Etenim, vbique esse, est proprietas Diuinæ naturæ: ac certis dimensionibus, locorumque spatiis circumscribi, est humanæ naturæ proprietas. Et hæ duæ proprietates ita vniuntur hypostaticè in Christo, vt vnaquæque suæ naturæ seruetur, ac proinde vnius naturæ proprietas alteri naturæ non tribuatur. Quod totum efficio

efficio ex superiori comparatione.

Item, sequitur ex illa ipsa comparatione: Quemadmodum communicatio naturarum non potest considerari extra personam, ita communicationem proprietatum non posse extra personam considerari. Ergo hoc enuntiatum verum est, Christus est ubique: Itémque hoc verum est: Christus non est híc. Contrà: hoc falsum est: Corpus Christi est ubique: Itémque hoc falsum est, Diuina natura non est híc. Sed de hac quidem comparatione hætenus.

OBIECTIO IIII.

Qui negant corpus Christi esse omnipresente, & iudicant de presentia corporis Christi ex regulis physicis, illi negant Deum esse omnipotentem: Quemadmodum autem unio naturarum in Christo, non est physica, ita communicatio proprietatum non est physica, nec physicis regulis subiecta. Nec modus omnipresentia corporis Christi est vñtòc: sed wíçòc: nam actu primo, ante nobiscum est, quàm actu secundo eius plenitudinem sentiamus.

RESPONSIO.

Falsum est consequens. Hanc enim regulam ex Sacris literis depromptam Theologi obseruant: Non argumentandum est

*Errores superioris ob-
iectionis.*

se ex omnipotentia Dei, nisi antecedit eius voluntas ipsius verbo patefacta. Nec statui potest voluntas contraria ei voluntati de qua clarissime constat in Scriptura, cuiusmodi est perpetua veritas corporis Christi. Ecquod enim erit istud ratiocinandi genus: Deum non esse omnipotentem, nisi ea præstet quæ tu ipse volueris? Quando melius Angelus ille, qui non antè proposuit omnipotètiā Dei sanctissimæ Virgini, quàm illi voluntatem Dei patefecisset? Quod ubi præstitit: tum addidit: Non erit impossibile apud Deum ~~quod præstat.~~ Quare: hæc obiectio superuacanea est: quandoquidem nisi doceant Deum id velle: argumentum ab omnipotentia conticescit: (quam quum Eutychiani suo errori prætexterent, à maioribus nobis meritò reiecti sunt) Si doceant velle: res confecta est: nec enim inter nos controuersum est, possitne Deus id quod velit. Agnoscimus enim hæc verba Psalms: *Quaecumque voluit fecit.* Verùm age, progrediamur vltèrius, & ipsi doceamus, Deum nolle Corpus Christi esse ubique: hoc modo:

Luc. 2.

Deus nō vult
corpus Christi
esse ubique.

Ratio. 1.

Deus voluit τὸν λόγον fieri carnem, verè participare naturam nostram, & esse verum hominem, vt sit verus Mediator Dei & hominum: quæ omnia ex locis Scripturæ à nobis propositis suprà cap. 1. satis manifesta sunt. Ergo Deus nō vult ea quæ sunt istis contraria. Quia in voluntate Dei nō est contrarietas:

HVM. NATURÆ CHRISTI. 117

nietas: esse autem vbique, destruit humanam naturam.

Amplius: Sequeretur, Deum velle humanam naturam esse Deum. *αδύνατον*. Sic enim apud Prophetā: *Sum Deus, & non est alius*. Itē: *Gloriam meam alteri non dabo*, inquit Dominus. Consequentia patet: quia solus Deus est infinitus, omnipræfens, & vbique, vt suprà à nobis suo loco demonstratum est.

Ratio. 2.
Esa. 45. 42.

Item, Si Deus vellet corpus Christi esse circumscriptū, & esse vbique: vellet cōtradictionem esse simul veram. At nō vult. Quia principia naturalia (cuiusmodi est hoc principium, *πάντα ἡ ἀποφάναι ἀληθές*) à Deo ipso manarūt, & sunt inscripta naturæ nostræ. Deū autē sibi cōstare, omnino necesse est. Cuius rei copiosior probatio ex Scholasticorum scriptis petenda est.

Ratio 3.

Vide Tho.
contr. Gen.
lib. 1. ca. 84.
& li. 2. c. 29.
&c.

Rursus: Sequeretur, Deū velle aliquid cōtrariū ei quod in Scriptura cōtinetur. *αδύνατον*. Quia *Scriptura est θεόπνευστος*, inquit Paulus, & à Spiritu Dei profecta. Cæterū testimonia Scripturæ pete ex iis locis quos antè recensuimus, quum medium nostræ Demonstrationis inuestigaremus.

Ratio 4.

2. Timoth.
3.

Atenim, inquit, hæc vnio nō est physica, neq; physicis regulis subiecta, quod idem de proprietatū cōmunicatione dicendum est. Respondeo sanctissimū hoc mysteriū vnionis hypostaticę duarū naturarū in Christo, captum nostrū lōgè superare, ad cōq; esse nō excutiē-

dū, sed adorādū : Verū enim uerò quāuis hæc
 vnio nō sit naturalis, est tamē naturarū vnio:
 quas proinde manere necesse est: alioqui, si
 altera ex duabus naturis esse desinit: desinit
 quoq; vnio naturarum: quandoquidem eius
 quod nō est, vnio esse non potest. Quod si v-
 nio hypostatica tollit & absorbet alteram ex
 naturis, aut vtrāque: certē non iā est vnio, sed
 naturarū euersio: iam autē sæpius à nobis de-
 monstratū est, si proprietates diuinæ naturæ
 realiter communicantur naturæ humanæ, e-
 uerti tum diuinam tum humanam naturam,
 quod absit: diuinā, quia eius proprietas, quæ
 est eius essentia, est incommunicabilis rebus
 creatis: humanam, quia non potest esse hu-
 mana natura suis dimensionibus circumscrip-
 ta, & esse ubiq; iam si in Christo manet hu-
 mana natura & *quous* (quod illi ipsi etiā nobis
 cū agnoscūt) ergo manet quoq; ratio *quous*
 humanæ naturæ: manet humanæ *quous* cor-
 pus *quous*: deniq; manēt eę leges quę sunt ad
 cōstituedā illam naturā necessariæ: cuiusmo-
 di est imprimis finitum & circumscriptū esse.
 Quod si ampliorē huius rei explicationē à
 me postulas: quæro ex te: num corpus Christi
 æternum sit: Negas. Cedo mihi rationē. Quia
 inquis, non est creator, sed est res creata. Ita-
 que ex te ipso concludo. Corpus Christi sub-
 iectum esse rerū creatarū legibus, hætenus, vt
 sit res creata. Rursus quæro: Corpus Christi
 sitne humanū corpus? Ais esse. Ego igitur cō-
 cludo, corpus Christi esse subiectum huma-

si corporis legibus, hætenus, vt sic humanū corpus. Quinetiā cū agnoscas, ita in Christi persona vniri naturas, vt seruentur vtriūque naturæ proprietates, obsecro te, quoniam in modo demonstrabis de humana natura, nisi ex legibus physicis? Et cū Christus diceret: *Contrahite me, & videte: quia Spiritus carnem & ossa non habet*: negabisne hoc argumentum esse physicum? Ex quibus omnibus efficitur non ita rectè concludi: Vnio personalis non est subiecta physicis legibus: Ergo humana natura personaliter vnita, non erit legibus physicis, ipsam naturam constituentibus, & naturam eius consequentibus, subiecta. Nam est mutabamur ab vnione, ad humanam naturam: ac propterea equum tu dicitur.

Verū sic etiamnum instant: Potest (inquit) Deus facere vt corpus Christi sit finitū, & nihilominus sit infinitū atq; Omnipotens: Quia Deus est omnipotens. Itane censes? Imò verò Deus illud non facit, quia est omnipotens. Nam (vt rectè censent Scholastici) facere, duo contradictoria esse simul vera, nō esset potestatis, sed impotentiæ, quod malo verbis Augustini, quā nostris exprimere. In sinu Dei inquit, non est contradictio: Itemq;: Deus potēter nō potest: nec est infirmitas ista, sed firmitas. Hæc Augustinus. Fidelis mater (inquit Paulus) seipsum negare non potest. At illud, non potest, pertinet ad summā potentiā, & quemadmodum idem Apostolus docet, 2.

Luc. 24.

Verū
dictio ad
omnipotentiā
Dei pertine-
at.

Confess. 1.
12. ca. 25. de
Trinit. li. 15.
cap. 14.

2. Timothe.

2. Cor. 1.

Christum non esse, *itaque non*, ita statuendum est, voluntatem Dei, & verbum eius, hoc est Scripturam sacram ad se sibi coherere, vt nihil discrepans, nihilque *contrarietatem* ferre possit. Itaque fretus certis expressisque Scripturæ testimoniis (quæ suprà à nobis commemorata sunt) credo, corpus Christi finitum esse: ac proinde non esse infinitum: ne videar id velle negare & tollere quod Scriptura sacra statuit & affirmat.

Philip. 2.

Quin etiam quū Paulus ait corpus nostrū futurum *conspiciet* corpori glorioso Christi, addit *secundum efficaciam qua sibi potest omnia subiacere*, inquit, coniungens omnipotentiam Christi cum veritate corporis ipsius,

*Retorquetur
argumentum.*

Nunc retorqueamus argumentum ab omnipotentia Dei peritum: hoc modo, vt dicamus, In vnione hypostatica summā Dei potentiam elucere, qua factū est, vt humana natura suis proprietatibus distincta manēs, ita cū natura diuina cōiungatur, vt hę duę nature, nō diuulsę, nō cōsulę, sed personaliter vnite, Personā vnā cōstituāt, quę est Christus, Deus verus, & verus homo. Quod profecto, nisi Dei omnipotētia, fieri nullo vnquā modo potuisset. Quin etiā quod magis & attētius cogitabis, humanam naturam manere suis proprietatibus distinctam, eò magis Dei omnipotentiam admirabere: quādoquidem si natura humana haberet proprietates diuinę naturę (ac proinde essentiam, vt sæpe à nobis dictum

scitum est, hoc certè non esset omnipotenti-
 z Diuinæ: sed impotentiz potius. In hoc e-
 nim imprimis omnipotentia Dei perspicitur,
 quod vnus sit & solus Deus. Solus enim est,
 quia omnipotens; & omnipotens, quia solus.

Porro quum dicunt actum primum cor-
 poris Christi non esse æstimandum exem-
 plo aliorum corporum: quia actu primo an-
 te nobiscum est, quàm actu secundo eius ple-
 nitudinem sentiamus; his verbis suam repe-
 tunt, non confirmant sententiam, & (quod
 grauius est) ita suam repetunt vt suam euer-
 tant sententiam. Etenim ita statuebãr in suis
 distinctionibus: Corpus Christi esse finitum
 τὸ ἐναι, infinitum verò τὸ ἔχειν. Atqui licet
 τὸ ἔχειν sit amplius aliquid quàm τὸ ἐναι (lo-
 quimur enim de rebus creatis) tamen non
 tollit definitionem τὸ ἐναι. Exempli gratia:
 qui hominem armatū dicit, plus dicit quàm
 hominem, sed tamen non tollit hominem,
 nec definitionem hominis: imò potius eam
 astringit: quū nisi esset homo, non esset homo
 armatus. Rursus si actus primus pertinet ad
 τὸ ἐναι rei, & non ad τὸ ἔχειν (vt res ipsa loqui-
 tur) quomodo stare potest quod nunc affir-
 mant, corpus Christi actu primo esse vbi-
 que? Nam si hoc verum est, ergo est vbique
 τὸ ἐναι: ac propterea illud falsum est quod
 dicebant: esse vbique τὸ ἔχειν. Quod autē sub-
 iiciūt de plenitudine corporis Christi, quam
 dicunt à nobis sentiri actu secundo: nisi faci-

lius explicetur, valdè ambiguum est. Nam si loquuntur de donis Christi, quibus fideles replentur, & quæ Paulus significat nomine Plenitudinis Dei, Eph. 3. & quum ait *nos esse completos in illo*. Col. 2. Quid hoc ad Omnipræsentiam corporis, cum sit fidelibus peculiare? Cur etiam dona spiritualia cum natura & essentia corporis Christi confundentur? Denique modum præsentia; quo corpus Christi ubique sit, affirmamus, nec *νontov* esse, nec *weisov*: Non *νontov*, quia id quod non est, nec esse potest, & quod infert, *αντιστοιχειν* esse simul vera, id certè, nec animo & cogitatione percipi: nec verbis ullis potest explicari. Non *weisov*: quia cum verbum Dei sit obiectum fidei, & eius mensura, nihil potest esse *weisov*, quod verbo Dei repugnat.

OBIECTIO V.

Hæc est veterum regula: Quacunque Christo data sunt in tempore, secundum naturam humanam data sunt. At Omnipræsentia data est Christo in tempore. Ergo illi secundum humanam naturam data est.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Argumentum hoc ex veterum sententia petitur, eaque non satis rectè intellecta, absit ut inter *doms entimæ* argumenta recenseamus. Hic est igitur sensus superioris regulæ. Ea

que

que dicuntur data Christo in tempore, ea esse
 intelligenda de λόγος in carne exhibitō.
Quandoquidem Christus dicitur accipere,
non quatenus est ὁ λόγος, sed quatenus ὁ λόγος
naturam nostram assumpsit. Et ita intelligo
 quod dicit Theodoretus, *illa dici propter hu-*
manitatem, id est propterea quod ὁ λόγος hu-
 manam naturam assumpsit. Quamobrem il-
 la sunt accipienda de ipsa persona, ut veteres
 docuerunt, non autem ad humanam naturā
 in Abstracto referenda: id quod isti faciunt.
 Exempli gratia, Miracula quæ Christus edi-
 dit, ille ipse Patri accepta refert apud Ioh. Et
 Lazarum excitaturus à mortuis, præfatur se
 à Patre esse exauditum. Ecquis tamen merito
 miracula quatenus sunt opera θεότητος ad hu-
 manam naturam quantumvis unitam, sem-
 per tamen distinctam referat? Nam verissimè
 Petrus de miraculis à Christo editis verba fa-
 ciens: *Quæ, inquit, Deus fecit per ipsum in me-*
dio vestri. Itémque præstantissimum opus re-
 surrectionis Christi ad diuinam naturam
 passim in Scriptura referri solet. Atque ita
 ut nunc dicatur Deus Christum excitasse à
 mortuis: nunc Christus seipsum excitasse di-
 catur, quod quidem beneficiū corpus Chri-
 sti sensit, sed non contulit, ne mihi plerūque
 eiusmodi commemoranda sint.

Ioan. 3.
 Ioan. II.

Act. 2.

Rom. I.
 I. Thess. I.
 Ioan. 10.

Quod attinet ad Minorē propositionem,
 Omnipræsentiam illam diuinā quæ est ipsius
 Deitatis proprietas datā esse Christo, nō me-

mini me legere in Scriptura. Nam de sessione ad dexteram, quam huc detorquent, infra differemus. Nunc nobis satis erit hanc obiectionem ad incommodum adigere hoc modo.

Adigitur ad
incommo-
dum.

Si hoc loquendi genus, Secundum naturam humanam, significat ipsius humanæ naturæ proprietatem, & Christus est omnipræsens secundum humanam naturam. Ergo Omnipræsentia est humanæ naturæ proprietas, ~~divina~~. Et illi ipsi dicunt, Christi corpus non esse ubique, nisi per communicationem proprietatis Divinæ. Assumptum patet tum ex usu loquendi, tum etiam ex ipsa Scriptura. Sic enim Paulus de Christo: *Qui factus est, inquit, ex semine Davidis secundum carnem*. Item, *Ex quibus est Christus secundum carnem*,

Rom. I.

Rom. 9.

OBIECTIO VI.

Ad explicandam unionem hypostaticam veteres similitudinem anima usurparunt. Quemadmodum igitur anima quandiu est in corpore, nihil facit sine corpore, sed omnia cum corpore & per corpus (non enim videt sine oculo, sed cum oculo, & per oculum, & oculus videt non in se, quia est carum enla corporis, sed propter unionem cum anima) ita divinitas communicat humana nature ubique esse. Nam quandiu durat anime & corporis coniunctio, ubicunque est anima, ibi quoque corpus est. Hi igitur philosophus duas anima

ne definitiones tradidit. Vnam qua in se ratione potentiarum consideratur: alteram qua conuenitur: ita Deitas Christi duobus modis consideranda est: tum in se & per se, tum ratione personalis communicationis: atque ut anima una eademque est: ita etiam una Deitas in Christo. Quomodo autem anima transfundens suas in corpus: non conuertit corpus in animam, sed facit quiddam animatum, ita filius Dei assumens humanam naturam, ei que suas proprietates communicans: non conuertit eam in diuinitatem, sed reddit eam, ut veteres loquuntur, Deificatam. Eodem spectat similitudo doctoris qui eundem animi conceptum multis auditoribus simul & semel impartit.

RESPONSIO.

Consequens non valet. Nam in Theologia ex veterum sententiis argumenta dōdē non ducuntur. Porro ex similitudinis legibus, non vrgendæ sunt omnes eius partes: sed id potissimum spectandum, cuius gratia similitudo proponitur: idque ad explicandam potius, quam ad confirmandam sententiam. Atque ut ad similitudinem nobis obiectam accedamus, Similitudinem anime & corporis veteres aliquando protulerunt, non ut exprimerent, sed tantum leuiter adumbrarent vnionem hypostaticam duarum naturarum in Christo: non quod in

*Errores superioris ob-
iectionis.*

*Cur Veteres
similitudi-
nem anime
usurparint.*

Epistaro.

omnibus hæc similitudo locum habeat, sed
 ut docerent, etiã rerum creatarum exemplo
 fieri posse, ut duæ naturæ inconfusè vnian-
 tur. Sic enim Cyrillus: *Secundum naturã unitã*
 (inquit) *non tamen in carnem conuersam, ta-*
lem effecit cohabitationem, qualem hominis ani-
ma cum proprio corpore habere dicitur. & Atha-
 nasius in symbolo: *Vnus* (inquit) *est Christus*
non confusione substantiæ sed unitate persone:
Nam sicut anima rationalis & caro unus est ho-
mo: ita Deus & homo, unus est Christus. Hæc il-
 li. Quàm autem multa sint dissimilia ex his
 quæ sequuntur faciliè cuius perspicuum esse
 poterit.

*Dissimilia
 superioris si-
 milis.*

1. *Anima vnitur corpori ut forma:* sed ὁ λό-
 γος non est forma humanæ naturæ quam as-
 sumpsit (alioquin haberet illa duas formas
 essentielles) ac propterea necesse non est, ut
 vbicunque sit ὁ λόγος, ibi quoque sit humana
 natura.

2. *Anima agit per corpus tanquam per in-*
strumentũ: sed ὁ λόγος, ut vbique sit, non vti-
 tur corpore tanquam instrumento. Est enim
 vbique per se, & τῇ ὁρᾷ λεγεία, ut illi loquan-
 tur, τῇ ἐναι, quemadmodum eos distinguen-
 tes suprã audiuius. Et per se vbique est,
 quia verè infinitus, & verè infinitus, quia
 Deus: Sic inane est quod illi nobis obijciunt
 de oculo, quem satis constat esse animæ in-
 strumentum, quo ipsa anima videt.

3. *Anima non prius fuit quàm corpus:* sed

ὁ λόγος

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 127

hæc æternus est: & humana natura quam
assumpsit, est creata. Itaque non magis potest
humana natura coextēdi πὶ λόγῳ in Vbiqui-
tate, quam potest in eternitate. Nam vtraque
venit in rationem infinitatis. Pleraque alia
possunt proferri in hāc sententiam: sed con-
tenti erimus hoc etiam proponere, non no-
stris, sed ipsius Eusebij verbis: quandoquidē
ex veterum fontibus hausta est hæc animæ
similitudo. Neque verò (inquit) ut anima homi-
nis, ita ipse ὁ λόγος tali corpore impeditus fuit, ut
diuina interim munera obire non posset, aut ubi-
que adesse: qui Dei V' erbum est, omniāque implet,
& per omnia penetrat. Hæc Eusebius. Porro
hæc propositio, Vbicunque est anima, ibi
est corpus, admittenda non est, sine com-
moda interpretatione. Nam vbi est cor-
pus, ibi est localiter circumscriptum, quod
de anima dici non potest (non enim est in lo-
co ambiente superficiem ipsius corporis.)
Sed anima propriè est in corpore, non au-
tem in his vel illis locis in quibus videmus
corpus ipsum esse. Alioquin præcisè vrgeas
superiorē propositionem: eam ego ita refel-
lam: Si vbicunque est anima, ibi est corpus,
& anima est in corpore: Ergo corpus est in
corpore. Item propono & aliud incommo-
dum, ex quo patebit hanc animæ & corpo-
ris similitudinem ipsorum sententiæ repu-
gnare.

De demon-
 str. Euang.
 lib. 7. c. 1

Incommoda
 superioris
 obiectidnis.

Si similitudo animæ & corporis valet ad

stabiliendum Ubiquitatē corporis Christi (ut volūt) Ergo Deitas Christi est ubiq. ea ratione qua corpus Christi est ubiq. At enim illi dicunt corpus Christi esse ubique, quia ubique est Christi Deitas, quod est planē contrarium. Cōsequentia patet: Nam (ut dixi) anima dicitur esse alicubi quia ibi est corpus.

*De duplici
definitione anima.*

Nunc excutio quod afferunt de duplici animæ definitione. Quemadmodum (inquiunt) definitur anima tum ratione potentialium, tum ratione corporis, cui unitur: Ita Deitas *τὸ θεῖον* considerata est tum in se, & per se, tum ratione personalis unionis. (Sic enim malo dicere quā communicationis, ad vitandam ambiguitatem vocabuli, ut antē suo loco admonuimus) hanc nos duplicem considerationem non repudiamus, modo rectē & accuratē fiat. Tum ita pergunt ratiocinari: Quemadmodum anima transfundens suas *ἐνσπνται* in corpus, non conuertit corpus in animam, sed facit quiddam animatum: Ita Filius Dei assumens humanam naturam, eique suas proprietates communicans, non conuertit eam in Deitatem, sed eam reddit Deificatam. Hæc illi. Quæ sic ego redarguo. Primum vocabulum Transfundendi ambiguum est, nec satis conueniens huic quæstioni. Quinetiam illi qui hoc tempore Omnipræsentiam corporis defendunt, vocabulum Transfusionis auersantur. Nam quod nonnulli citant Tit. 3. & Ioel. 2. ubi

verbum

verbum Effundēdi vsurpatur, planè alienum. Illic enim agitur de donis quæ Deus effundit, hoc est, copiosissimè & abundantissimè confert in homines.

Deinde hæc verba: *Non conuertit eam in Deitatem, sed reddit eam Deificatam*, accuratè explicanda sunt. Nam si Damascenus vsus est vocabulo Deificadi, non id propterea fuit detorquendum ad probandū dogmæ Omnipræsentia de quo disputamus, sed fuit potius commoda interpretatione leniendum. Deificatam enim dixit humanam naturam, non quod facta sit Deus, sed quia *ἀπο* Deo in vnitate personæ assumpta fuit, & præstantissimis donis exornata, prout humanæ naturæ ratio ferre potest. Sed quid hoc ad Omnipræsentiam, cum humana natura capax eius esse non possit? quemadmodum antè à nobis demonstratum est. Alioqui, si *λόγος* communicauit suas proprietates humanæ naturæ, hoc est, si effecit vt humana natura sit prædita ipsius Deitatis proprietatibus (cuiusmodi est, æternum, infinitum, & omnipræsentem esse) profectò ipsam naturam humanam Deificauit, hoc est, fecit eam Deum (quod absit.) Etenim proprietates Deitatis sunt ipsius Deitatis essentia (vt alibi copiosius diximus) ex quo fit, vt qui præditus est Deitatis proprietatibus, sit quoque præditus ipsa Deitatis essentia. Qui verò præditus est essentia Dei-

tatis, cum esse Deum, quis neget? Neque hic mihi obstrepant sua illa distinctiones: quod humana natura non habeat proprietates Deitatis ex se, per se, à se, sed tantum à se communicatas, hoc enim est dicere: humanam naturam ex se, per se, à se non esse Deum, sed tamen factam esse Deum. At nos, illis etiam ipsis (ut spero) assentientibus, constantissime affirmamus, duas istas propositiones esse falsissimas: humana natura est Deus per se, item, humana natura facta est Deus. Atque hæc de verbo Deificandi nobis dicta sint. Ex quibus manifestum esse potest, perperam hæc duo vocabula inter se comparari, *Animatum & Deificatum*, quandoquidem corpus dicitur animatum, eò quod ab anima informatur, sed humana Christi natura non informatur à Deitate: alioquin una esset natura, non duæ: atque ita planè unio hypostatica tolleretur. Quid autem si ex illis ipsis definitionibus, quas proferunt, nostram sententiam confirmemus? Quum enim anima definitur ratione potentiarum. Hinc discimus potentias ipsas non posse communicari corpori, ita ut corpus sit præditum illis potentiis. Afficitur quidem corpus potentiis & ~~comprehetur~~ anima, quatenus ab anima informatur (anima enim est forma corporis) sed, nisi me fallit memoria, nullus vnquam philosophus censuit, potentias animæ fieri ipsi

Reservatur
obiectioni.

HVM. NATURÆ CHRISTI. 131

ipsi corpori cum anima communes. Si enim
 utgeo, ex ipsius definitionis natura. Si ani-
 ma rectè ex suis potentiis definitur, ipsas
 potentias non magis fieri posse communes,
 quam ipsa anima possit fieri communis. Al-
 loqui definitio longè distaret à suo defini-
 to: quod fieri non debet in accurata defini-
 tione: cuius eam esse legem accepimus, ut
 quicquid de ea dicatur, id quoque de defini-
 to dici necesse sit. Aliud est igitur si dicas,
corpus informari & affici potentiis animæ,
 quam si dicas, corpus habere ipsas potentias.
 Rursus quā anima definitur, ea ratione qua
 vivitur corpori, illa ipsa definitio perspicuè
 docet, corpus affici ipsius animæ potentiis,
non simpliciter, sed quatenus eius natura
facere potest. Definitur enim anima, forma
 corporis organici physici vitam habētis po-
 tentiā. Corpus igitur hoc habet ab anima, ut
 sit animatum & vivat, quia est capax & su-
 aptus ipsius vitæ. Sed non habet ab anima, ut
 ratiocinetur quia non est eius rei capax. Ani-
 ma verò & ratiocinatur, & seipsam intel-
 ligit, & sacra vasa divinitus oblata recipit, &
 pleraque eiusmodi facit & potest facere,
 quæ fieri à corpore nullo modo possunt, &
 quæ anima ita facit in corpore, ut ea perfe-
 faciat non autem per corpus. Iam si quod po-
 test anima, id corpus non potest: quæso
 equonam modo potentias animæ corpori

I. ij. q. iii.

communicatas esse dixeris? Arque hoc illud est quod affirmamus, humanam quidem naturam in Christo affici & illustrari summis ac præstantissimis donis, sed iis tamen, quorum ipsa capax esse potest, ac proinde non accipere à seipso. Omnipræsentiam: quæ quum sit ipsa infirmitas, neque dari potest, nec accipi, quod si possit accipi, desinit esse infinitas: quia qui accipit, incipit habere: & incipere, repugnat infinitati. Arque ut ad animam redeamus, licet sit tota in toto corpore (nec enim anima diuidi potest) tamen videt per oculos corporis, non per aures, & vicissim audit per aures corporis, non per oculos. Quamobrem? nempe quia suas exerit vires in corpore & per corpus, adeoque per ipsius corporis partes, quatenus illæ capaces sunt. Et, quod capax est, in illa corporis & animæ vnione, nihil accidit quod vel repugnet ipsi animæ naturæ, vel quod ipsam corporis naturam euertat. Nunquid enim anima desinit esse inuisibilis? nequaquam: nunquid corpus desinit esse visibile? nihilo magis. Num, obsecro, anima communicat corpori, ut sit definitiue, ac non potius localiter, sua quantitate constans, suisque dimensionibus circumscriptum? Ne id quidem. Quid igitur obstat, quominus illa ipsa, quam nobis obiciunt, animæ similitudine freti, quasi ipsius animæ voce concludamus: quemadmodum in corporis & animæ vnione, nihil confert

anima corpori, vel, cuius ipsum corpus non
 sit capax, vel, quo ipsius corporis natura ex-
 pertatur: idē de sanctissima & singulari dua-
 rum in Christo naturarū hypostatica vnione
 esse statuendum? Quæ cum ita sint, superest
 vt superiorem similitudinem ita in illos ipsos
 retorqueamus.

Quemadmodum animus hominis non cre-
 dit sine corpore, nec tamen credit per cor-
 pus, nec corpus ipsum credit, licet, in Con-
 creto, homo credere dicatur: ac proinde a-
 nimæ & corporis coniunctio non impedit
 quominus vtrunq; proprias habeat distin-
 ctique functiones, neque hīc est realis pro-
 prietatum communicatio, vt fusiùs à nobis
 explicatum est. Ita, adeoque longē maiori
 ratione in vnione hypostatica, licet in Con-
 creto rectē dicamus, Christum esse vbique,
 quia natura Diuina est infinita, non tamē re-
 ctē dicimus in Abstracto, humanam Chri-
 sti naturam esse vbique, quandoquidem hoc
 repugnat humane naturæ, quæ finita est suis-
 que dimensionibus circumscrip̃ta. Et, vi hu-
 iusce similitudinis, proprietatum communi-
 catio realis, quam illi introducunt, tollenda
 est. Nam quodd quidam obiciunt ipsum cor-
 pus esse instrumentum quo proximè credi-
 mus, eò quodd Scriptura dicit nos corde in-
 telligere & credere, error est in falsa voca-
 bulorum interpretatione, quandoquidem
 Scriptura, nomine Cordis, significat animū

*Retorqueatur
 obiectio.*

ipsum, que madmodum satis est perspicua
ex vsu Scripturæ. Nisi forte quis existimet
partem illam corporis humani quæ cor dici-
tur, fuisse, vel, esse reipsa circumciden-
dā quia iubemur cor circumcidere. Sed de hac
quædam similitudine hæcenus.

*Similitudo
Doctores et
fuitur.*

Similitudo doctoris nobis opposita. *muta
Calves sit αλλο γένος, & ab iis qui norunt diu-
dicare ταυτο γένος, ne audiretur quidem.*
Nam Christi corpus non est comparandum
cum animi conceptu: quippe cum corpus
non sit αὐλός. Deinde animi conceptus non
est idem numero in multis auditoribus, li-
cet sit idem ἰσολύμια (absit enim vt intelle-
ctum vniuersalem constituamus) cuius rei
copiosior tractatio à Scholasticis perēda est.
Quare, vno verbo ita similitudinē hanc rege-
ramus: Quemadmodū ille animi conceptus
qui vnus & idem numero in te est, non est in
alio, nedum possit vbique esse ita corpus
Christi, quod quidem est vnum idēque nu-
mero, vbique esse non potest. Sed iam per-
gamus reliqua argumenta discutere.

*Reverque-
tur superior
similitudo.*

OBIECTIO VII.

*Basil. in 5.
Christi na-
tiuit. &c.*

*Petere similitudinem ferri candentis & ignis
resurparant in hac quæstione. Ferrum autem co-
cenditur igni in ferro existenti. Itaque ex illa
similitudine, obicung, est ὁ λόγος, ibi est quod, hu-
mana natura Christi. Habet ferrum τὸ πᾶν τοῦ
ignis*

ignis vero τὸ καυστικόν. *Servatur autem actionum
 & naturalium differentia & τῆς τριμυρίας καύσι-
 νος & τῆς καυτικῆς τοῦ πυρὸς, inquit Damascenus. Por-
 ro ferrum ignitum retinet proprietates naturales,
 videlicet, nigredinem & frigiditatem; id quod
 patet postquam ignis à ferro recessit. Huc spectat
 similitudo unguenti & odoris à Veteribus usur-
 patâ, qui humanitatem Christi cum unguenti va-
 sculo compararunt.*

Orig. Au-
 gust. Cyril-
 lus.

RESPONSIO.

Idem respondemus quod suprâ, quod ad
 veteres attinet. Porro ferrum istud ignitum
 temerè tractandum non censeo: sed manen-
 dum in ipsius similitudinis ratione; extra
 quam si vageris, iam non erit similitudo;
 sed dissimilitudo potius. Hoc igitur tan-
 tum veteres docere voluerunt, duas naturas
 simul uniri posse in Persona Christi abs-
 que confusione, & ex illa vnione nihil de-
 cessisse. Deitari, plurimum autem huma-
 næ naturæ accessisse, salva ipsius natu-
 ræ substantia. Quæ omnia veteres propo-
 nebant aduersus errores hæreticorum. Quamobrem intra hos similitudinis fines
 subsistendum est. Est etiam, præsertim
 in re tanta, condonandum aliquid eius-
 modi similitudinibus: alioqui si accuratè
 de re ipsa dicendum sit, calor & lumen

Errores su-
 perioris ob-
 iectionis.

igniti ferri sunt mera ipsius ferri accidentia; quæ circa subiecti interitum & adesse possunt, & abesse: quo nihil magis contrarium mysterio ^{τῆς ἀναπόστροφου} reperiri possit. Ferrum igitur cādens & ignitum nihil adiuuat Vbi-quitatem corporis Christi: quandoquidem hæc longissimo interuallo & plusquam toto genere differunt. Quum enim ignis sit in ferro tanquam in subiecto, nihil mirum si ferro ipso terminatur. Quid autem simile in Christo repetias? Num Deitas τὸ λόγος est in humana natura tanquam in subiecto? Nūc diuina ab humana natura assumitur, & in ea subsistit? (ignis enim à ferro capitur, & in ferro continetur.) Num δὲ λόγος potest relinquere humanam naturam semel assumptam, non minus quàm ignis potest à ferro recedere? Num humana natura est materia in quam Deitas agit? Num vnio hypostatica in Christo sit commixtione Deitatis cum humana natura? Atqui si simile ferri candentis vrgeas, illa omnia erunt admittenda: quod absit. Quinetiam quum illi præter communicationem proprietatum agnoscant in Christo dona etiam creata & habitualia obsecrote, in simili tum de anima, tum de ferro ignito, etquidnam poterit respondere donis illis creatis, quibus humana Christi natura exornata est: siquidem & viuificatio corporis, & calor ferri, & reliquæ eiusmodi qualitates cum proprietatum communica-
tione

tionem comparantur? Miror autem nonnul-
los sibi tantopere placere in hoc ferro igni-
to, vt se in hoc simili acquiescere profitean-
tur: qui posteaquam dixerunt reale proprie-
tatum communicationem esse nobis incom-
prehensibilem, & imperuestigabilem: quip-
pe planè ὑπερφυσικὴν: postquam ad hoc si-
mile deuentum est, affirmant illustre nobis
hic proponi realis proprietatum communi-
cationis exemplum: Ita vt ex re planè ὑπερ-
φυσικὴν nobis rem propè φυσικὴν faciant, eam-
que ex rebus physicis facillimè intelligi pos-
se aduertunt. Quapropter præter illa quæ iam
dicta sunt, aliquot etiā incommodis, iisdem-
que, vt grauissimis, ita prorsus ἀδύνατοι isto-
rum sententia obruenda, ferrumque istud
candens & ignitum extinguendum est.

Sirealis proprietatum communicatio cū *Incommoda-*
ferrō ignito comparatur, & caro Christi ser- *superioris si-*
uat naturales proprietates, quemadmodum *milisud.*
ferrum ignitum retinet nigredinem & fri-
giditatem (vt illi nobis exponunt) Ergo ca-
ro Christi nunquam fuit reipsa & actu finita,
fuisque circumscripta dimensionibus. Con-
sequētia pater: quia ferrum ignitum & can-
dens non est, vel frigidum, vel nigrum, alio-
qui non iam ignitum & candens: Item sequi-
tur Christum nunquam fuisse mortuum nisi
potentia: quia ferrum ignitum non est frigi-
dum actu, sed tantum potentia. Item sequi-
tur, carnem Christi non posse actu exercere

naturales suas facultates, nisi separaretur à
 79 & ita hypostatica unio dissoluatur, quem-
 admodum ferrum ignitum ut actu sit frigi-
 dum, necesse est, ignem à ferro verè ac reipsa
 separari, ita ut ferrum desinat ignitum esse.
 Item, Si realis proprietatum communicatio
 cum ferro ignito comparatur, ut illi volunt.
 Ergo Christus non iam est actu æternus, &
 duratur & blasphemum. Consequenter patet:
 Nam quemadmodum ferrum non accipit ab
 igne ut sit leue, & sursum tendens. Ita ignis ipse
 in ferro ignito non iam est actu levis, nec sur-
 sum tendens: Et hæc propositio falsa est: Fer-
 rum ignitum est leue & sursum tendit. Ex quo
 quidnam efficiatur, satis vides. Sed ne plura
 eiusmodi confectemur (quæ propemodum
 sunt innumerabilia) nunc istud simile ferri
 candentis in patronos Ubiquitatis retor-
 quendum est in hunc modum.

*Retorquetur
 obiectio.*

Quemadmodum ignis ita unitur ferro can-
denti, ut ferri naturam non destruat (nec enim
 esset ferrum candens, nisi maneret ferrum)
ita in unione hypostatica, de qua discernimus,
divina natura naturam humanam non destruit,
ac proinde manent rationis & essentialia
humanae naturae cuiusmodi est, Habere suas
dispensiones, & illis terminari. Item: Quem-
admodum in ferro candente ignis non affi-
cit ferrum iis qualitatibus, quæ ipsius ferri
naturæ & essentiae planè repugnant (nec-
 enim ferrum fit rari, leue, sursum tendens)
 sed

illis tantum qualitatibus quarum natura
 non potest esse capax (fit enim molle, can-
 dens, & calidum,) & si propriè loquimur, non
 ferum vrit, sed ignis in ferro, vt illi ipsi ve-
 teres, nobis obiecti, docuerunt. Ita ὁ λόγος νό-
tribuit humanæ naturæ, quorum humana
ipsa natura capax esse non potest, cuiusmodi
 est infinitum & vbique esse: sed eam illustrat
 suo fulgore, & exornat dotibus incompre-
 hensibilibus, quatenus ipsius naturæ condi-
 tio ferre potest. Item: Quemadmodum in fer-
 ro candente lux & calor ignis non ita ferro
terminantur, quin progrediatur longius: ac-
que necesse est vbique ferri candentis
lux & calor fuerint, ibi quoque ferrum ip-
sium esse: Ita τὸ λόγος Deitas non termina-
 tur humana natura: neque necesse est vbi-
 que sit ipsa Deitas (vt loquuntur) ibi
 quoque esse naturam humanam. Item, licet
 omnia propemodum illis largiremur, nihil
 tamen aliud ex hoc simili efficerent, quàm
 Christum ipsum esse vbique & omnipræ-
 sentem. Quod ego ita breuiter oculis subii-
 cio: In hac similitudine quatuor propo-
 nuntur, ignis, ferrum, ferrum infinitum, &
 vis vrendi, quibus hæc quatuor pari serie
 respondent, Verbum, humana natura,
 Persona Christi, & Omnipræsentia. Ex
 quo apparet, in hac similitudine, ferro
 ignito non respondere humanam Chri-
 sti naturam in Abstracto, sed Personam po-

Orig. li. 2.

περὶ ἀρχ.

Theoph. in

Ioan. cap. 9.

*Huius similitudo
 similis q. iust
 p. 213.*

rius, quæ constat vnione personali vtriusque naturæ, quemadmodum ferrum ignitum constat ignis & ferri coniunctione. Vt ergo non rectè dicitur, ferrum vrere, quod tamen de ferro ignito rectè dicitur, idque nõ propter ferrum, sed propter ignem in ferro vrentem; Ita non carni Christi in Abstracto, sed ipsi personæ quæ est Christus, tribuenda est Omnipræsentia. Denique dictum illud Damasceni de vñione abscindente, & de abscissione vrente, eorum, qui hac similitudine abutuntur, errorem facile redarguit. Quemadmodum enim in cauterio candente, si propriè loquimur, non ferrum vrit, sed ignis in ferro, & vicissim non ignis abscindit, sed ferrum ipsum ita dispositum, & tamen vtrumque tribuitur cauterio candenti, siue ignito ferro: ita proprietates, tum diuinæ, tum humanæ naturæ ita personaliter vniuntur in Christo, vt saluæ & integræ suis naturis reseruentur, & nihilominus omnes proprietates verè & *ἐκ τῶς οὐσίας* Christi personæ tribuantur.

*De simili-
tud. vnguen-
ti.*

Posterior similitudo vnguenti, dilucidius etiamnum illorum sententiam refellit. Quemadmodum enim odor vnguenti longè lateque diffunditur, nec verum est, vbiunque fuerit odor, ibi quoque vasculum vnguenti esse ita, licet *ἐκ τῶς οὐσίας* nunquam deferat humanam naturam semel assumptam, non tamen efficit vt illa sit infinita, & omnipræsens. Sed
de his

his similitudinibus satis, superque: Nec
 enim ex similitudinibus solent depromi
 Theologicæ demonstrationes.

OBIECTIO VIII.

*Vox Christi Lazarum suscitantis rectè dici-
 tur vox Omnipotens, & manus Christi manus
 Omnipotens: Ergo simili ratione corpus Christi re-
 ctè dicitur Omnipotens.*

RESPONSIO.

Fallit Consequens: Nam si quis vocem
 Christi Lazarum suscitantis omnipotentem
 appellarit: is certè non considerabit essentiã
ipsius vocis. Absit enim vt sonus & aer sit o-
 mnipotens, sed eum considerabit cuius vox
fuit. Similiter, qui dicet manum Christi o-
 mnipotentem esse, is non respiciet carnem,
 ossa, neruos, ex quibus manus componitur,
 sed eum intelliget cuius est manus. Nam
 quum mulier illa fluxum sanguinis patiens,
 statim conualuit postquam tetigit simbriam
 vestis Christi: nemo propterea vestem ipsam
 Christi omnipotentem appellauit: Sic enim
 Christus, *Cognoui virtutem exiisse à me*, inquit.
 Hæc est igitur, aut esse debet sententia eorũ
 qui sic loquuntur: Vox omnipotens, id est,
eius qui est omnipotens: Itẽmque, manus e-
ius qui est omnipotens, nempe Christi Dei
& hominis. Nam vel vocis, vel manus es-
 sentia non edidit præstantissima illa Chri-

*Errores su-
 perioris ob-
 iectionis.*

A& 1.

A& 10.

fiti miracula, sed divina virtus, quemadmodum Scriptura testatur. *Signa quae fecit Deus per ipsum* (inquit Petrus apud Lucam) Item: *Quoniam Deus erat cum ipso*, inquit idem Petrus. Quod si quis aliter, vel loquitur vel intelligit, is Scripturae contradicit. Ac propterea virorum aliquot doctissimorum sententiam ita exposui in principio huiusce disputationis, ut si quando videantur loquuti de Omnipraesentia corporis Christi, sic eorum verba exponenda sint: Corpus omnipraesens, id est corpus eius qui est omnipraesens.

O B I E C T I O XI.

Si Christus est adorandus etiam secundum humanitatem. Ergo etiam secundum humanitatem est Omnipraesens. Antecedens patet ex sententia veterum.

R E S P O N S I O.

Errores superioris objectionis.

Antecedens non est conceptum verbis propriis. Personam enim, hoc est, Christum ipsum adoramus, quandoquidem Christus est Deus, & homo, sed qui naturam humanam seorsum adoraret, ille personam diucleret, & naturas confunderet. Hoc enim Connexum est necessarium: Si secundum humanitatem Christus est adorandus: Ergo secundum humanitatem Christus est Deus: loquimur enim de adoratione, quae religionis gratia

gratia exhibetur : constat autem solam Deitatem per se adorandam esse. Quod autem veteres aliquando carnem Christi adorandam esse dixerunt, vsurpâres hæc verba Psalmæ: *Adorate scabellum pedum eius*: Perinde accipiendum est, vt si dicerent, Deum hominem factum, esse adorandum. Sic intelligenda sunt dicta Patrum de adorâda Christi carne, vt quum Hieronymus dicit: *Si mors absorpta est in victoria, quare nō carnis humilitas, quæ propter humanam salutem assumpta est, in Diuinitatis transferis maiestatem, vt fecerit utrumque vnum, vt non adoremus creaturam sed Creatorē?* Hæc Hieronymus: quæ nisi intelligantur de persona & de λόγῳ factō homine, proculdubio orthodoxa non sunt. Hæc fuit igitur veterum sententia, per humanam naturā aspectabilem, adorari Deitatem, quæ non est aspectabilis, vt aliquando dicebat Theodoretus. Atque omnino (quod caput est) nusquam audies Scripturam ita loquentem, vt dicat, Christum secundum humanitatem esse adorandum: Personam enim ipsam nobis adorandam proponit. Quod si vrgeant suum illud loquendi genus: Christum etiam secundum naturam humanam esse adorandum, quæro ex iis, secundum quam naturam Christus i. Ioan. 20. p̄ se dixerit, *Ascendo ad Deum meum, & Deum vestrum*. Item quæro: Annō, Deum pro Deo suo verē agnoscere, sit Deū adorare? Rursus quæro, secundū quā naturam dixerit, nos ado-

In 1. e. Ep. ad
Eph.

Ioan. 4. Lib.
Thes. 2.

ramus quod scimus, de quo sic Cyrillus: Sicut Filius, quanuis verè adorandus, ramen adoratur vt homo (*nos enim, inquit, adoramus quod scimus*) sic quanuis Deus secundum naturam sit, ramen Patrem, vt homo, Deum suum appellat. Quare, facessat illud loquendi genus in Abstracto, secundum naturam humanam, & cum Scriptura rectè, orthodoxè, ac proinde constantissimè in Concreto dicamus Christum esse adorandum.

*Consequens
refellitur.*

Consequens autem superioris obiectionis nullus est momenti, primum quia ex dictis veterum non deducuntur Theologicae conclusiones, deinde quia ex illa adoratione, de qua veteres loquuntur, non rectè infertur omnipræsencia humanæ naturæ Christi. Censuerunt enim totum Christum adorandum esse ne personam diuellerent. Alioqui si adoratur caro Christi, & propterea est omnipræsens (vt isti concludunt) & nihil aliud adoratur nisi Deus benedictus, vt omnes orthodoxi fatentur (non enim adoratur creatura, sed Creator, inquit Hieronymus suprâ citatus) certè caro Christi est omnipræsens; quia est Deus. *ἀδύνατον* & blasphemum.

Item hac ratione facile tollitur illud ipsum Consequens. Nam quum dicimus, Deum esse adorandum, tum id proferimus quod à nobis præstandum est, & cuius ratio petitur ab ipsius Dei natura. Cur enim Deus est adorandus? Nempe quia est Deus; videlicet,

eter-

ternus, immensus, omnipotens, Creator, Dominus, summè bonus, summè iustus, & in hanc sententiam dici possunt. En tibi ratio quam ob rem Deum creatorē res creatae debeant adorare. Quare, qui rectè & acurate volet ex ratione non differere, non concludet, Est adorandus, Ergo est omnipræsens, sed ita potius: Est Deus; videlicet, eternus, immensus, omnipræsens, creator, Dominus, &c. Ergo est adorandus. Sed si ita ratiocineris, est adorandus, ergo omnipræsens, tū dices: ita propterea quum Deus sit simplicissima; ratione. Omnipræsente venient reliqua quæ supra commemorauimus omnia, nempe, æternitas, immensitas, omnipotentia, atque omnino ipsa Deus. Sic igitur eadem nomine verissimè, & ita concludam: Est adorandus, ergo est eternus, est Creator, est Deus. Quod si non leat, non licebit igitur ita concludere, Est adorandus: ergo est omnipræsens. Non enim adoratio magis debetur omnipræsentiæ, quàm æternitati, quippe quum essentia Deus sit simplicissima, vti diximus: atque item dices, si dispicias rationem & causam ipsius adorationis, cuius Omnipræsentiæ non magis est causa quàm æternitas. Itaque quum non liceat dicere humanam Christi naturam esse Deum: facile ruit Consequentis obiectio.

OBIECTIO. X.

*Si Solis cursus inhibitus est Iosue, 10. manenti
nihilominus ea natura qua Sol est mobilis: Ergo
nihil vetat corpus Christi circumscriptum esse, &
ineircumscriptum simul.*

RESPONSIO.

*Errores su-
perioris ob-
iectionis.*

Vitiosissimum Connexum. Primus error:
quum ex eo quod per miraculum, idque se-
mel factum legitur, colligunt, scilicet, quæ sit
vera, perpetuæque ratio corporis Christi.

Secundus error: quum ex eo quod est præ-
dicatum, argumentantur ad ipsam essentiam. Nam
esse mobile, non constituit Solis essentiam,
& eius *quod est in se*. Alioquin cælum ipsum es-
set Sol, quandoquidem est mobile, atque i-
dem de reliquis syderibus dici possit. Quare,
inhibito motu nō propterea sublata est So-
lis essentia. Dicit enim Scriptura, Solem ste-
tisse: ex quo efficitur, Solis remansisse essen-
tiam. Quinetiam si quis velit cum plerisque
Scholasticis esse curiosus, existimabit fieri
posse, ut post mortuorum resurrectionem
Sol maneat sine motu. At qui dicit corpus si-
ne quantitate, & sine propriis dimensi-
onibus, ille dicit corpus, non corpus: quia tollit
quod est in se corporis: quum sine quantitate
corpus, ne animo quidem & cogitatione,
concipi possit.

Tertius

HVM. NATURÆ CHRISTI. 147

Tertius error in ipsius similitudinis dissimilitudine: Nam licet ea qualitas Solis quæ illi cum reliquis syderibus communis est, ut sit mobilis, adeoque ab Oriente ad Occidentem rapiatur: perempta non fuerit: tamen fuit inhibita, & Sol ad tempus moueri desuit: actum fuit mobilis potentiâ, sed non actu. Verum ij, quibus corporis Vbiquitas placet, contendunt corpus Christi simul esse actu finitum & infinitum, visibile & inuisibile, & id genus. Quod perinde est, ac si dicant, Solem moueri & stare simul. Ac profecto, quum id fiet, tum vera erit eorum sententia.

OBIECTIO. XI.

Si humana Christi natura non est omniprensus: Ergo Deitas non aliter habitat in Christo quam in Sanctis. ἀδύνατον. Si dicant humanam naturam sustentari à Verbo, alioquin in nihilum abituram, cerè idem de omnibus creaturis dici potest.

RESPONSIO.

Nego sequi. Nam Deitas habitat in Sanctis per gratiâ, & habitat in Christo per vnionem Personalem: ac propterea ~~anquam~~ ut ait Paulus: cuius vnionis accuratâ rationem

Errores superioris objectionis.
Coloss. 1.

2. Pet. 1.

Rom. 9.

illi ipsi farentur solum Deum nosse: Itaque licet Deitas habitet in Petro per gratiam, quæ efficit ut Sancti sint suo modo Divinæ naturæ *κοινωνοι*, eodem Petro teste: tamen hæc propositio est falsissima: Petrus est Deus, hæc autem verissima: *Christus est Deus benedictus in secula*, inquit Paulus. Adde donorum præstantiam: quibus excellit humana Christi natura, & quibus ipsa natura non aboletur, sed præstantissime exornatur. Neque dicimus, humanam naturam sustentari simpliciter à Verbo, sed sustentari in unione Personæ: quod de vlla alia re creata, sine blasphemia, dici non potest.

OBJECTIO XII.

Christus est iudex: Ergo humana eius natura est Omnisca: Si Omnisca, ergo omnipræfens.

RESPONSIO.

Errores superioris ob-
jectionis.

Marc. 13.

Christus est iudex: non quatenus homo, sed quatenus Deus & homo, ac proinde Mediator, Rex, iudex, Sacerdos, quæ ad ipsam Personam spectant. Rectè igitur enuntiabimus ad hunc modum, Christus est iudex, Christus est omniscius: sic autem perperam dicitur: Christus secundum humanam naturam est omniscius. Etenim Christus ipse negat filium hominis scire diem

diem nouissimum. Et Lucas testatur Iesum
 creuisse sapientia, quæ omnia de humana
 natura intelligenda sunt. Instant, damnatos
 fuisse veteres hæreticos, qui Christum esse
 Omnisium negabant. Respondeo & nos
 per maiorum nostrorum sententiæ suffragari-
 ri, quandoquidem Christum Deum & ho-
minem agnoscimus. Sed illi potius videant
 quonam modo Eutychianorum, & Monotheliarum culpam ab se tandem amoue-
 bunt. Cæterum hoc Connexum: Est Omni-
 sciens, ergo omnipræsens, valet in eo qui est
 Omniscius per se, ac proinde infinitus. Sed
 quia volunt carnem id accipere à *λύσις*, non
 tenet igitur consequentia. Nam qui scit ab
 alio, non est infinitus: quia infinitas neque
 dari potest, nec accipi. Denique quum scien-
 tia sit animi, non corporis: quid hoc facit
 ad omnipræsentiam corporis Christi? Cer-
 te non videmus eorum qui plura sciunt, cor-
 pora esse ob eam rem diffusiora.

Luc. 2.

OBIECTIO XIII.

*Qui negant Omnipræsentiam corporis Chri-
 sti, illi sentiunt cum Samosatenis & Nestorio,
 nam illi dicebant naturas in Christo esse incommu-
 nicabiles. Sunt igitur merito damnandi.*

RESPONSIO.

*Errones su-
 perioris ob-
 iectionis.*

Falsum est Antecedens. Etenim Samosa-

K iij.

1. Timoth.
3.

tenuſ negabat Chriſtum eſſe *ὁμοουſιον*: quippe quum res diuinas atque hoc præſertim myſterium vnionis hypſtaticæ & *ἐκſυναρτηſ* (quod quidem Paulus non ſine ratione magnum appellauit) humano modulo metiretur. At nobis, quæ eſt Dei gratia, cum illo monſtro hominis nihil commune eſt, qui myſterium hoc verbo Dei traditum adoramus, ipſi Dei verbo penitus adherentes. Ac ne nobis imponat vocabulum, Incommunicabilis, ſomniabat Samofatenus naturam Diuinam eſſe cum humana natura incommunicabilem: hoc eſt, non poſſe vniri vnione hypſtatica in Chriſto. At nos verbo Dei duce, veſtigiis piorum maiorum inſiſtentes, vnionem illam hypſtaticam, magna cū reuerentia, recipimus, conſtanterque ſanctiſſimum hoc dogma retinemus. Quod ſi nomen communicationis ambiguum & malè intellectum inuehat confuſionem, vel, tranſfuſionem naturarū & naturalium proprietatum in Chriſto: nos certè communicationem hanc naturarum, hoc eſt, naturarum cōfuſionem, vel tranſſuſionem, eodem verbo Dei duce, iisdēque piorum maiorum veſtigiis inſiſtentes, piè & ſanctè reiicimus, atque in poſterum fauente Deo, conſtanter reiiciemus. Atque hæc de Samofateno à nobis valere iuſſo breuiter dicta ſint. Ad Neſtorii quod attinet, iure ille damnatus eſt, eò quod negaret, Sanctiſſimam virginem eſſe Deiparam:

HVM. NATURÆ CHRISTI. 151

nam: quum pij maiores nostri constanter de-
 siderent Mariam esse *Deitatis*, quamuis nō
 mater Deitatis. Atque hoc nos ita in istos
 torquemus, simili ratione: Quāuis corpus
 Christi, vel humana eius natura non sit ubi-
 que: tamen *ὅπου δέξω* dicēdum esse, Christum
 hominem esse ubiq; nempe in Cōcreto (nam
 Christus qui homo est, idem est *ὁ λόγος*, infir-
 mitus & æternus:) quod quidem in Abstracto
 de Christi corpore dici *ὅπου δέξω* non potest.

Expositis & discussis illis obiectionibus,
 quas, qui dogma Ubiquitatis tuentur, sibi visi
 sunt ex natura vnionis hypostaticę de prome-
 re, nunc ad eos Scripturæ locos accedendum
 est, quos illi proponūt ad suę sententię con-
 firmationem. Vt autem nostrę responsiones
 sint faciliores ac breuiiores: primū omnium
 quadam Theoremata à Theologis omnibus
 recepta commemorabimus, à quorum veri-
 tate nostrarū respōsionum veritas manabit.

1. Theorema, *Quadam dicuntur de Christo,*
qua secundum Diuinam eius naturam tantum in-
uelligenda sunt: vt, Christus est Deus benedi-
 ctus: Antequam Abraham fieret, ego sum. Per
 quem fecit & secula. Verus Deus & vita æ-
 terna. Primogenitus omnis creaturæ: nā per
 eum creata sunt omnia quę sunt in cœlis &
 in terra, &c. Et ipse est ante omnia. Et alij lo-
 ci consimiles.

2. Theorema, *Quadam dicuntur de Chri-*
sto, qua secundum humanam eius naturam tan-

1. Col. 1.

2. Col. 1.

3. Col. 1.

4. Col. 1.

5. Col. 1.

6. Col. 1.

Conclusio.

Quinque

Theoremata

ad locos

Scripturę in-
 uelligendos ne-
 cessaria.

Rom. 9.

Ioan. 8.

Heb. 1.

1. Ioan. 1.

Col. 1.

Luc. 1.
Luc. 2.
Matth. 4.
Matth. 16.
Matth. 26.
Ibidem.

Rom. 1.
1. Pet. 4.

Matth. 17.
Eph. 5.
1. Timoth. 2.
Heb. 9.
1. Cor. 15.

tum intelligenda sunt: ut, Ecce concipies & paries filium. Iesus proficiebat sapientia & statura; & gratia apud Deum; & apud homines. Quam diuinasset quadraginta dies & quadraginta noctes; tandem esuruit. Tum cepit exponere discipulis, futurum ut multa pateretur, &c. morti traderetur, &c. Tristis est anima mea usque ad mortem. Non quod volo, sed quod iuvit, &c. In his duobus aliquando Scriptura distinctionem apponit. Ut, factus ex semine David secundum carnem. Item Christo igitur passio in carne; &c. Aliquando non apponit, ut patet ex superioribus.

119. Theorema, Quadam dicuntur de Christo, quae secundum eius Personam tantum intelligenda sunt; hoc est, quae priuatim & proprie non pertinent ad alteram ex naturis. Ut: Hic est filius ille meus dilectus in quo aequiesco, ipsum audite, Christus est caput Ecclesia, Servator sui corporis. & unus mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. Praestantioris testamenti Mediator. Qui per Spiritum aeternum seipsum obtulit Deo. Qui nobis factus est a Deo sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio. Et consimilia pleraque, praesertim quae ad ipsius officium pertinent, dicunturque de toto Christo, & de toto Christo, nempe agente Deitate quae Divina sunt, humanitate verò quae humana (inquiunt veteres.)

4. Quadam dicuntur de Christo Deo quae secundum

secundum eius humanam naturam intelligenda
ut, vi, Nunquam Dominum gloria crucifi-
sent. Deus acquisiuit Ecclesiam sanguine suo.

5. Quadam dicuntur de Christo homine, qua
secundum eius diuinam naturam intelligenda
sunt, vi, nemo ascendit in cælum, nisi qui descen-
dit de cælo: Filius hominis qui est in cælo. Filius
hominis habet potestatem remittendi peccata. Si
videritis Filium hominis ascendentem ubi erat
prius, &c. Quæ quidem ita dicuntur de toto
Christo ut non dicantur de Toto Christi.

Hæc quia suam lucē præ se ferunt, non est
quod longiori oratione confirmentur: & ea
ipsa sunt, quæ occasionem dederunt piis ma-
ioribus, ut doctrinam de communione pro-
prietatum introducerent, nequi fortè ex ali-
quot Scripturæ locis perperam intellectis,
à vera doctrina vnionis hypostaticæ aberrar-
ent, quemadmodum antè diximus.

Peto igitur à lectoribus, ut superiorum
theorematum meminerint, quandoquidem
intra hos cardines verteretur omnis nostra
responsio, & diligenter animaduertant, Ab-
stracta esse à Concretis distinguenda: quia
Abstractis, vocibus naturæ significantur
absolutè & ἀπλῶς: Concretis verò vocibus
significantur, Relatè, siue, quatenus vnitæ.
Sed iam locos Scripturæ nobis obiectos ex-
pendamus.

1. Cor. 2.
Aq. 20.

Ioan. 3.
Matth. 9.
Ioan. 6.

LOCVS I.

Responsio ad
Scripturæ lo-
cos obiectos.

Dixit Domino meo sede ad dexterā
meam. Psal. 110. Collocavit eum ad
dexterā suam in cœlestibus: supra
omnem principatum, & potestatem,
& virtutem, & dominationem, &
omne nomen quod nominatur non tantum in hoc
seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit po-
dibus eius, & constituit eum caput super omnia
ipsi Ecclesie. Eph. 1. Adde 1. Pet. 3. & locos consi-
miles. Ergo corpus Christi est omnipræsens, &
ubique: Consequētia patet quia dextera Dei est
ubiq. Dextera tua suscepit me. Dextera Domini
fecit virtutem. Saluum me fac dextera tua. & loci
consimiles.

Psal. 18. 118.
108.

RESPONSIO.

Errores su-
perioris ob-
iectionis.

Fallit Consequens. Nā loci citati loquun-
tur de Persona, & istud Consequens, est de
humana natura. Hoc autem argumentandi
genus vitiosum est, ut antè admonuimus. Er-
ror est τὸ ἐπὶ τὸ πρότερον: ut enim valeret hoc
connexum: necesse esset hanc propositionem
veram esse, Quæcunque dicuntur de perso-
na Christi, ea possunt verè & realiter enun-
tiari de humana ipsius natura. Sed hoc falsis-
simum est, & dari possunt ἐν γὰρ τοῖς locupletis-
simæ, omnique exceptione maiores. Col. 1.

Qui

est imago Dei inuisibilis, primogenitus
 omnis creaturæ, &c. Heb. 1. *Per quē fecit & se-*
dit. Ioh. 8. *Ansequam Abraham esset ego sum,*
 &c. Cæterum, quā variè Sessionem ad dex-
 teram Dei ipsi etiam veteres exposuerint: nec
 enim ullus eorum vnquam inde collegerit
 corpus Christi esse omnipræsens, facilè di-
 scipi potest ex multis eorum scriptis qui
 hoc argumentum tractauerunt, quæ quidem
 solo hic inferere, cū vt breuitati studeam,
 non, vt ne videar à nostræ methodi ratione
 discedere. Quamobrem pauca quædam affe-
 ram, eadēque ex sacris literis petita quibus
 nostra poterit sentētia *ὁ θεὸς ἐκ τριῶν* cōfirma-
 ri. Atqui vt nostra hæc respōsio facilius intel-
 ligatur, quædam proponemus ad exponen-
 dam sessionem Christi ad dexteram Patris.

Sessionem ad dexterā Dei significare glo-
riam, potestatem & summum imperium in res
creatas. Id quod perspicuum est ex locis illis
 quos nobis obiciunt. Nam in Psalm. 110. fit
 nōtio scripti, dominationis, iudicij, victoriæ,
 quæque ad eō Psalmi series nos eō deducit. Et
 Eph. 1. *Omnia subiecit pedibus eius. Constituit*
eum super omnia, &c. Adde Act. 2. *Dixit Domi-*
no meo. Sede ad dexteram meam, &c.
Sciat vniuersa domus Israel, quod Deus cum fecit
Dominum & Christū, &c. Mat. 26. *Videbitis Fi-*
lium hominis sedentē ad dexterā virtutis. 1. Cor.
 15. *Oportet eū regnare usq; dū subiecerit omnes*
inimicos pedibus suis. Hoc autē loquendi genus

*De sessione
 ad dexterā
 Patris.*

est metaphoricū, & significat æqualem gloriam & æquale Imperium cum Deo Patre, sumpta à rebus humanis similitudine.

2. Sessionem ad dexteram Dei tribui Personæ, & nunquam seorsum alteri naturæ Christi, sed ipsi Christo *Θεὸς πατὴρ υἱός*. Id quod patebit ex ipsa lectione: atque addeò ex locis illis quos obiciunt.

3. Sessionem ad dexteram Dei nusquam alibi proponi quàm in cœlis, idque post resurrectionem Christi: nimirum ut credamus humanam Christi naturam in cœlo collocatam, ibi summa gloria perfrui, nec eam alibi queramus. Nam diuina natura cœlum & terram implet, inquit Propheta. Marc. 16. *Sublatuſ fuit in cœlum, & sedet ad dexteram Dei.* Act. 2. *David non ascendit in cœlum, sed ipse dicit, dixit Dominus Domino meo, sede ad dexteram meam.* Rom. 8. *Christus, qui mortuus est, qui resurrexit, qui est ad dexteram Dei.* Col. 3. *Si resurrexistis cum Christo, ea quæ sunt sursum querite, ubi Christus est ad dexteram Dei sedens: non quæ super terram.* Heb. 1. *Purgatione peccatorum per seipsum facta sedet ad dexteram maiestatis in excelsis, &c.* 8. *Qui sedet ad dexteram throni Maiestatis in cœlis:* 1. Pet. 3. *Qui est ad dexteram Dei, profectus in cœlum, &c.*

4. Sessionem ad dexteram Dei Christum à Patre accipere, Ps. 110. *Sede ad dexteram meam, quæ quidem sunt verba, non λόγους ad humanam naturam: Sed Patris ad Filium.* *Θεὸς*

adeo ut sessio ad dexteram, non posset referri ad realem illam Diuinarum proprietatum communicationem, quā illi promittunt, ab vnione personali manantem. Christū sedentem ad dexteram Dei fungit officio Mediatoris pro nobis. 1. Tim. 2. *Iesus est Deus, & vnus Mediator Dei & hominum homo Iesus Christus.* 1. Ioh. 2. *Siquis peccatum, Advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum: ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* Rom. 8. *Qui est ad dexteram Dei, et etiam interpellat pro nobis.* Heb. 7. *Talis nos docebat Pontifex factus, innocens, impollutus, solimior oculis factus, &c.* 8. *Habemus talem Pontificem qui confedit ad dexteram throni Maiestatis in cælis, minister Sanctuarij, ἀεταργός, &c.* Ingressus est in cælum ipsum ut nunc appareret pro nobis in conspectu Dei. &c.

6. Summam illam gloriam, cuiusmodi est victoria de hostibus omnibus, &c. ad Deum ipsum diuinamque eius potentiam esse referendam. Sic enim in illo Psal. nobis obiecto: *Donec ponam, inquit, hostes tuos scabellum pedum tuorum.*

Ex quibus omnibus colligo, Sedere ad dexteram Dei, dici de ipsa Christi persona, non tamen vna eadēque ratione. Iuxta Theorema à nobis loco tertio propositum: pertinet enim ad officium Mediatoris, Reipublice Sacerdotis, & eius qui est caput Ecclesiæ. Quare neque dicendum est in Abstracto,

humanam Christi naturam habere æqualem gloriam cum Deo: alioquin esset Deus: nec rursus dicendum est: Diuinam naturam Christi, postquam Christus ipse resurrexit, accepisse æqualem gloriam cum Patre, quando quidem eam semper habuit. Sed verissimè dicemus de ipsa Persona, hoc est, de Christo ipso *θεῶν ὁμοῖος*, eum habere æqualem, hoc est, eandem gloriam cum Patre: quia Deus est, accepisse autem, quia est *θεῶν ὁμοῖος*. Ergo, inquis, habet summam illam gloriam, secundum humanam naturam. Ego verò nego hîc esse subsistendum: & facîle video, particulam illam *Secundum*, occasionem errori dedisse: quem vt eripiamus, hæc distinctio proponenda est. Aliud esse, dici secundum humanam naturam: aliud, propter humanam naturam assumptam à λόγῳ: hoc enim posterius personam infert. Sed illud loquendi genus: Secundum humanam naturam, significat proprietatem humanæ naturæ, quæ proinde non sit diuinæ naturæ proprietas: siquidem vèlimus loqui cum Scriptura. Sic enim Paulus: *Christus factus est*, inquit, *ex semine David secundum carnem*: itémque *Christus est ex Israelitis, secundum carnem*: quæ quidem ita propriè dicuntur de humana natura, vt de Diuina Christi natura dici non possint. Quare, si sedere ad dexteram Dei significat habere æquale imperium & æqualem gloriam cum Deo, atque id dicatur de Christo secundum

*De vocabulo
Secundum.*

Rom. 1.
Rom. 9.

secundum humanam naturam, certè sessio ad
 dexteram Dei erit humanæ naturæ proprie-
 tas, non autem diuinæ: ἀδύνατον. (quinetiam
 ipsi referunt sessionem ad dexteram Dei
 communicationem realem proprietatem
 Diuinarum.) Et quia nihil est æquale
 Deo nisi ipse Deus, ergo Christus erit Deus
 secundum humanam naturam, quod ne fan-
 tasium quidem auditum est. Attenim, inquis, non
 sic dicemus, τὸν λόγον accepisse æqualem
 Patri gloriam, posteaquam Christus à
 mortuis resurrexit, & in cælum ascendit:
 quam potius habuit ab æterno. Respondeo,
 non dici de λόγῳ simpliciter, sed de λόγῳ
 unito, ac proinde dici de λόγῳ propter hu-
 manam naturam quam assumpsit. Quasi di-
 camus, æternam gloriam τῷ λόγῳ quam ipse
 ad tempus voluit esse minus conspicuam, post
 resurrectionem Christi & eius ascensionem
 in cælum, in humana natura plenissimè relu-
 nisse. Sic quod dicit Petrus, *Fecit eum Domi-*
num & Christum, non est intelligendum de
 humana natura per se, sed de persona θειαν-
 τρώπου. Alioqui sequeretur Christum esse
 tantum secundum humanam naturam: quod
 est absurdissimum. Sed hoc sibi vult Petrus,
 ita statutum esse à Deo, vt æternus Dei Filius
 in ipsa humana natura quā assumpsit, summū
 in res omnes creatas Imperiū exercean. Ergo,
 inquit, humana Christi natura est particeps

A. 2.

De demon
str. Euan.
lib. 7.

sessionis ad dexteram Dei. Certè: sed suo modo & quatenus humanæ naturæ condicio ferre potest. Nam si gloria τὸ λῶγος tum in celo, tum in vniuerso terrarum orbe clarissimè refulget, quantò magis tantus ille fulgōr humanam naturam in vnionem personæ assumptam illustrabit? Nec verò pigebit hīc accommodare similitudinem lucernæ ab Eusebio propositam. Vt enim candellæ lumen ita longè latèque diffunditur, vt imprimis lucernam ipsam illustret: ita quis dubitet humanam Christi naturam Diuinæ gloriæ radiis imprimis illustrari? sed tamen semper adhibenda est differentia inter illustrans & illustratum. Rectè enim Augustinus, *Gloriam corpori dedit*, inquit, *naturam non abstulit*. hæc ille. Et certè humana natura non potest esse gloriosa, nisi sit & maneat humana natura. Summa hæc est: In Sessione ad dexteram Patris & glorificatione Christi, de qua apud Iohannem cap. 17. (qua de re nobis paulò pòst agendum erit) duo considerari: nempe, quòd ad λῶγον attinet, patefactionem summam summæ illius gloriæ, quam ab æterno habuit, & quam ad tempus non exeruit, propter infirmitatem carnis. Deinde, quòd ad humanam naturam attinet, summam perfectissimamque ipsius glorificatæ illustrationem, tum beatitudinis, tum imperij in res omnes creatas, atque ita, vt in creatura essentia permaneat. Sed iam excutiamus ratio-
nem

in consequentiā ab illis propositam.

Dextera Dei est vbiq; inquit. Ergo hu-
mana Christi natura, quæ ad dexterā Dei e-
st, est vbiq; est. Respondeo id quod euehi-
tur, non esse confundendum cum eo ad quod
vehitur. cæterum illam ratiocinationem se-
quentibus incommodis redarguo.

*Consequens
redarguitur.*

Si hoc cōnexum valet: Dextera Dei est v-
biq;. Ergo corpus Christi euectū ad dexterā
Dei est vbiq;: similiter hoc connexū valebit:

*Incommode
superioris
conclusionis.*

Dextera Dei est ab æterno, ergo corpus Chri-
sti ab æterno. *ἀδύνατον.* Item: Si illud connexū

valet, valebit quoque istud: Dextera Dei fecit
cælum & terram (inquit Stephanus post pro-
phetam) Ergo corpus Christi fecit cælum &
terram, & sexcenta eiusmodi.

Act. 7.

Porro non leuiter hīc peccāt in ipsa etiam
disserēdi ratione, *παρά τὴν ἀγνοίαν τῆ ἐλπίου.*

Dextera Dei, inquit, est vbiq;: ergo cor-
pus quod sedet ad dexteram Dei, est vbiq;:
nam retinendum fuit totum loquēdi genus,
hoc modo: corpus quod sedet ad dexteram
Dei sedet vbiq;. Actum obiicerem clarissi-
ma Scripturę testimonia, quę sessionem Chri-
sti ad dexteram Patris in cælo constituunt,
ut angē dixi. Citarem Stephanum cui Chri-
stus stans ad dexteram Dei visus est, idque
in cælo. Sic enim ille, *Videō*, inquit, *cælos*
aper tos, & Filium hominis stantem ad dexte-
ram Dei: proferrem quod ait Scriptura, *Chri-*
stus nobis è cælo expectandum esse. Deni-

Ibidem.

1. Thess. 1.

quæ vrgerem id quod in Symbolo profite-
mur, Christum ascendisse in cœlum, sedere
ad dexteram Patris, & inde venturum vt iu-
dicet viuos & mortuos. Inde, hoc est, è cœlo,
non autem ex Omnipræsentia, vt exponen-
dum esset ex illorum sententia. Vt autem va-
leret eorum argumentum : ita dicendum es-
set, Dexteræ Dei est vbique. Corpus Christi
est dexteræ Dei: Quare, corpus Christi est vbi-
que. Quod quàm absurdè dicatur, illi ipsi satis
sentiūt.

Atque omnino quia nō est *Ἀλλεκτίον τὰς
μεταφορῶν*, nō ex ipsis vocabulis & phrasibus,
sed ex illarum significatione argumentan-
dum est. Deus enim neque dextram habet
neque sinistram, Anthropomorphitis iam pri-
dē valere iussis. Itaque si ex verborum signi-
ficatione velimus argumentari, ita dicemus:
Christus habet summum imperium, & sum-
mam gloriam, illa autem sunt vbique, quia
exercet imperium in res omnes creatas: Cor-
pus autem Christi est suo modo particeps
huius gloriæ: Itaque corpus Christi est par-
ticeps eius imperij, quod est vbique. Quia ve-
rō gloria & Imperium Christi non est cor-
pus Christi: idcirco malè ita connectitur:
Imperium Christi vbique est, ergo corpus
Christi est vbique.

Nam (vt id nobis liceat mutuari ex rebus
humanis) licet potentissimi alicuius Regis
potentia longè latèque diffusa sit, non ta-
men

en propterea Regis illius corpus longe
 &que diffunderetur. Error est *ad dexteram
 dei.* Nam quærent, quid sit dextera
 dei: non autem, quid sit, sedere ad dexte-
 ram Dei.

Nunc retorqueamus locum nobis obie-
 ctum, & doceamus, in hac obiectione illos
 sibi ipsis repugnare. Nam quæro, an humana
Christi natura sit ad dexteram propter vnio-
nem hypostaticam, an propter glorificatio-
nem ipsius Christi. Si propter vnionem hy-
 postaticam, primum hoc repugnat Scriptu-
 re, quæ non antè meminit Sessionis ad dex-
 teram Dei, quàm Christus resurrexit (vt an-
 te admonuimus) deinde confunditur exina-
 mitio & humiliatio Christi cum eius gloria,
 contra expressa verba Apostoli. Et nomen
 in Iohannes. *Nondum*, inquit, *Iesus erat glo-*
rificatus. Qui etiam inuertendus erit ordo no-
 stri Symboli, atque ita dicendum, *Qui conce-*
psum est de Spiritu sancto: Sedet ad dexteram Pa-
tris. Natus est ex Maria virgine, &c. quod
 quàm aptè & conuenienter dicatur, vel illi
 ipsi diiudicent.

Sin autem Sessionem ad dexteram Dei re-
 ferant ad ipsius Christi glorificationem: ergo
 renuntiant suis omnibus argumētis, de reali
 proprietatū communicatione. Nā ex eorum
 sententia, corpus Christi nō erit vbiq; pro-
 pter vnionē personālē, sed propter glorifica-
 tionem Christi, quæ cœpit ab ipsius resurre-

Retorque-
tur obiectio.

Philip. 2:

Iohan. 7:

Quoniam. Personalis autem unio longè antecedit glorificationem nostram. *Ac de hoc quidem loco haftenus, de quo paulò copiosius egimus, ut in sequentium locorum expositione, qui eodem spectant, sumus breuiiores.*

LOCVS II.

Pater diligit Filium; & omnia dedit in manum eius. Non ad mensuram dat Deus Spiritum. Ioh. 3. Adde, Data est mihi omnis potestas in caly & in terra. Marth. 28. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Marth. 11. Deus eum summè exaltavit, & donavit ei nomen quod est supra omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quod Iesus Christus est Dominus in gloria Dei Patris. Ph. 2. Dedit ei imperium & regnum, & omnes populi ei serviunt, & imperium eius est æternum. Daniel. 7. Dedit ei potestatem exercendi iudicium quia Filius hominis est. Ioan. 3. Deus hunc Iesum fecit Dominum & Christum. Act. 2. Ergo corpus Christi est ubique, omnipotens, omnipotens, &c.

RESPONSIO.

Fallit. Consequens: iis ipsis rationibus quæ proxime à nobis commemoratæ sunt. Quare, paucis, errores recenscamus istius argumentationis.

Primus

Errores superioris objectionis.

Primus error? Quod quum illi omnes loci
vnde de *ἁνθρώπου* in Concreto: cōcludunt
de Christi corpore in Abstracto: quod vi-
tiosum esse antè docuimus.

Secundus error: Quia malè concluditur ab
imperio & potestate, siue authoritate (quæ si-
gnificatur nomine *ἡγεῖας*) ad præsentia cor-
poris. Quia imperium Christi non est corpus

Christi. Hic autem error facillè refutatur vel
ex ipse doctrine, quæ credimus Christum è
celo in terras vēturum, vt viuos & mortuos

iudicet, vbi summam eius maiestatem, ipsam-
que potestatem iudicandi maximè fore con-
spiciam, nemini dubium esse potest. Qui sit
igitur vt ex potestate iudicandi inferatur cor-
poris vbiuitas? Sic enim Paulus: *Qui iudi-* 2.Tim.4.

cabit viuos & mortuos in apparitione sua &c.
Rursus ex donis Spiritus sancti non da-
bitur monstrum, perperam colligitur Om-
nipotentia corporis, estque *uirā boni &c.*

aduersus. Hoc igitur tantum potest colligi
ex illis locis: Christum *ἁνθρώπου* accepisse
a Patre immensa Spiritus sancti dona, sum-
mumque imperium, cum gloria, in res o-
mnes creatas, omnis imperij & gloriæ huma-
næ naturæ summè est particeps, sed suo

modo, hoc est, quatenus humanæ naturæ cō-
ditio ferre potest. Qui verò locos illos in-
telligunt secundum humanam naturā Chri-
sti per se duntaxat, videant quid responsuri
sint ad hæc Pauli verba: *Sistemur*, inquit, Rom.14.

L iij.

Esa. 45.

Phil. 2.

Heb. 1.

Incommoda
superior. ob-
jectionis.

omnes apud tribunal Christi : Scriptum est enim
Vnus ego, dicit Dominus, omne genu flectetur mi-
hi, & omnis lingua confitebitur Deo. Quem pro-
phetæ locum Paulus etiam usurpavit in lo-
co nobis obiecto, ut ex illis ipsis verbis ma-
nifestum est. Adde alium locum Apostoli
ad Heb. Thronus, inquit, tuus Deus in seculum
seculi : virga aequitatis, virga regni tui, dilexisti
iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit
te Deus, Deus tuus oleo latine præ confortibus.
Et, Tu domine terram fundasti, & opera manuum
tuarum sunt cæli, ipsi peribunt, tu autem permanes,
&c. Ex quibus manifestum est, thronum il-
lum iudicii ad illum pertinere qui Deus est
ac proinde ad Deum, & non ad Christum, nobisque hic reli-
giosè cum Scriptura loquendum esse de Deo
in concreto, non autem in Abstracto, & per se de humana Christi natura, ne
carui Deitatem tribuere videamur. Quod
absit. Est & aliud gravissimum incommodum,
in quod incurrunt, quod ego sic paucis ex-
pono : Si hæc Christi verba : Omnia mihi tra-
dicta sunt à Patre meo, & consimilia nobis ob-
iecta, intelligenda sunt secundum humanam
naturam per se in Abstracto, & de reali divi-
narum proprietatum communicatione (ut illi vo-
lunt) ergo Pater assumpsit humanam naturam,
ἀδύνατον & ἐτερόδοξον. Consequens patet.
Nam Pater is est qui communicat : & illa
communicatio sit vi unionis hypostaticæ
ut illi ipsi tradunt : & eam necessariò conse-
quitur.

uitur. ergo realis communicatio proprie-
 rum inter Patrem & humanam naturam,
 proinde Vnio hypostatica constituenda
 erit. quod absit. Dicamus igitur potius in
 superioribus illis locis, esse relationem, non
 ad humanam naturam, sed Patris ad
 Filium *Θεοῦ πρὸς υἱόν*. Id quod perspicuum est
 ex his Christi verbis: *Sicut Pater habet vi-*
am in seipso: ita dedit & Filio habere vitam in
seipso, & auctoritatem dedit ei etiam iudicium
exercendi, eo quod Filius hominis est, inquit. V-
 bi vides manifestè Patrem communicare Fi-
 lio, hoc est, personam non autem λόγον com-
 municare humanæ naturæ. Quod si Pater
 communicat humanæ naturæ diuinas pro-
 prietates, certè ex ipsis eorum argumentis,
 Pater assumpsit personaliter humanam na-
 turam, ut iam diximus. Porro, nisi intel-
 ligas hunc locum de *Θεοῦ πρὸς υἱόν*, quomo-
 do stare poterunt hæc verba, *quoniam Fi-*
lius hominis est? Nam si Christus iudicium
 in res omnes creatas exercet, eò quod est
 homo: certè hoc erit humanæ naturæ pro-
 prium, ac proinde reliquis omnibus ho-
 minibus conueniet. *Αὐτὸν γὰρ*. Item: sic
 paulò antè Christus, *Sicut Pater excitat mor-*
tuos & viuificat (inquit) *Ita Filius quos vult*
uiuificat: quem locum plerique de ipsa re-
 surrectione ex mortuis intelligunt, & tunc
 de humana natura non potest intelligi, quæ

& ipsa Dei virtute à mortuis excitata est. Enimvero si illa omnia quibus salus nostra continetur, tribuuntur humanæ carni ex locis superioribus: quæro, nihilne præstiterit *ὁ λόγος* eorum quæ ad salutem nostram pertinent? Absit ut id vel cogitemus. Ergo nomine Filij, *λόγος* cum humana natura personaliter unitum intelligas necesse est alioqui nulla facta fuerit mentio *τῷ λόγῳ*: quippe quum nomen Patris non significet *τὸν λόγον*. Vt nam hæc apud se seriò expendant illi qui nobis locos superiores obiciunt.

De loco
Pauli ad
Philip. 2.

Aug. Epi.
146.
Theodor.
Dial. l. 2.
Ambr. de
fide contr.
Arr.
Nazian.
in dist. E-
uang. Mat.
19. & c.

Sic porro instant: Locus ille Pauli ad Philipp. intelligendus est secundum humanam naturam. Nam hæc verba: *Sumpta serui forma*, nonnulli ex Veteribus referunt ad formam ipsam seruilem: hanc autem post resurrectionem deposuit, & ei gloria maiestas restituta est. Respondeo: Locum illum de persona, non autem simpliciter, secundum humanam naturam esse intelligendum, quemadmodum doctissimi quique veteres censuerunt. Id quod faciliè ex ipsis verbis elucescit. Sic enim Paulus, *Qui quum in forma Dei esset. (ὕπαρξας, inquit, cuius vocabuli vis imprimis spectanda est) non duxit rapinam, parem esse cum Deo: sed seipsum exinanivit sumpta serui forma.* Hæc Paulus: Quem quis non videt agere de æterno Dei Filio, qui nouissimis temporibus humanam

humanam naturam assumpsit, vt opus redemptionis, salutisque nostræ perageret. Alioquin, si quis Apostoli verba de humana tantum Christi natura accipiat, hæc incommoda consequentur. Primum sequeretur humanam naturam esse æqualem Deo. Sic enim Paulus: *Nō rapinam duxit, parem esse cum Deo.* At hoc est plusquam absurdum. Hoc enim *εἰς* in Theologia certissimum est: Nil creatum esse æquale Deo. Item: Sequeretur humanam naturam assumpsisse humanam naturam ex his verbis, *Sumpta serui forma*: vt paulo post videbimus. At illud est ἀνόμοιον. Item: Sequeretur hæc verba, *esse in forma Dei* ad humanam naturam Christi esse referenda: at proinde illi Deitas tribueretur: vt mox explicabimus. Amplius sequeretur: aut humanam naturam esse æternam, aut æternitatem non pertinere ad formam Dei. Vtrunque falsissimum, Denique sequeretur, exinationem Christi non cœpisse ab ipso tempore conceptionis, contra Theologorum omnium sententiam, adeoque contra illorum ipsorum dogma. Cum enim concipi in utero pugnet cum Ubiquitate corporis, coguntur illi conceptionem corporis Christi referre ad ipsius humiliationem, & vt loquuntur, Abdicationem: qua de re iam aliquid diximus, quum illam distinctionem refelleremus.

*Incommoda
false expositionis loci superioris.*

Ad veterum expositionem quod attinet,

De dictione
μορφῆς.

absit vt illi negent τὸν λόγον sumplisse veram humanam naturam: Nam qui dicit seruilem formam, non tollit serui essentiam, & naturam. Cæterum dictio μορφῆς, propriè quidem & primaria significatione, non significat essentiam: Sed quia forma (de commentitiis formis non agimus) in rebus naturalibus, sine subtracta essentia, esse nō potest, idcirco sæpe fit, vt μορφῆς significet etiā essentiam, nempe ex consequenti, aded vt ex locorum circumstantiis res ipsa dispicienda sit. Atque vt ad locum hunc accedamus, Forma Dei ab ipso Dei essentia separari non potest: Nam æterna Dei maiestas est ipse Deus. Est enim simplicissima essentia, cuius *ὅλα* & τὸ αὐτὸ idem est: Ex quo fit, vt hoc cōnexum sit verissimum. Est in forma Dei: Ergo est Deus. *Gloriam meam alteri non dabo*, inquit ipse Deus.

Itaque in hoc priore membro, μορφῆς, apud Apostolum, essentiam significat, & in posteriori membro, idem significet necesse est, propter circumstantiam loci, vt posterius membrum priori respōdeat, & vtrobiq; veritas naturæ significetur. Nec te iuuabit si dixeris, hīc μορφῆς accipi pro serui formæ: semper enim vrgebo, non potuisse assumi seruilem formam, nisi serui natura fuisset assumpta. Nec enim vlla vera forma esse potest, nisi sit alicuius essentia forma. Quinetiam, Paulus vtriusque vocabulis, ὁμοιωµατι; & ἡµατι, quæ non opponuntur ipsi essen-

ne, sed ad eam potius referuntur. Etenim hic est sensus Apostoli, Filium Dei verè fuisse in carne exhibitum, quemadmodum humana ipsius figura, humanòque habitus fuit omnibus cognitum & perspectum. Quare, non immeritò damnati sunt veteres heretici, qui hoc Apostoli loco abutebantur, ut veritatem humanæ naturæ Christi negarent. Quos maiores nostri egregiè confutavit ex hoc ipso loco, & ex his verbis: *Fuit obediens* (inquit Paulus) *usque ad mortem, mortem autem crucis.* Quibus verbis satis declaravit se nominibus *ὁμοιωµατος*, & *ἐκείνου* non intelligere spectrum aliquod inane, aut imaginem nudam affixam cruci (quibus rebus video Pontificios, imprimis, quæ recentiores Monachos Iesuitas delectant, qui spreto vero Iesu, vnam Iesu similitudinem atque imaginem vulgò circumscribunt) sed loqui de vera humanæ naturæ essentia, quam omnes ex veris ipsius naturæ videri dignoscere potuerunt.

Atenim (inquiunt) Christus post resurrectionem, formam servilem deposuit. Respondet, Si per servilem formam, intelligunt mortalitatem, & cætera eiusmodi, quibus Christus defunctus est, cum quum in terris versaretur: servilem illam formam fuisse depositam: sed simul affirmo, formam servi, hoc est humanam naturam depositam non fuisse. Sic enim Christus post resurrectionem,

Ioan. 20.

Heb. 8. 6.

4. 9.

Rom. 8.

Ascendo (inquit) ad Patrem meum & Patrem vestrum: ad Deum meum & Deum vestrum. Et in epistola ad Hebr. Sedit ad dexteram throni maiestatis in caelis, minister Sanctuarij, dicitur ἱερεὺς ὁ ἀγίων: Manet enim Christus summus Sacerdos, manet Mediator Dei & hominum, qui ad summam illam gloriam euectus, interpellat pro nobis, inquit Paulus. 1. Cor. 15. 20.

Sic autem instant: Deitatem nec humiliari posse, nec exaltari. Respondeo, ὑποτάξας se exinanivisse, quatenus humanam naturam assumpsit, morti & obnoxio obnoxius. Sic enim Deo visum est, & hæc fuit planda admirabilis nostræ salutis οἰκονομία, ut quem admodum omnia per ipsum λόγον creata sunt, ita per eundem Ecclesia redimeretur. Hanc autem exinanitionem recte veteres dixerunt fuisse inclinationem miserationis, non dejectionem potestatis. Itaque æternus Dei filius dicitur exinanitus, non simpliciter, sed propter humanam naturam quam assumpsit: sed dicitur exaltatus in humana natura, quæ sui gloria illustravit, quod ad humanæ essentie ratio ferre potuit, quemadmodum antea diximus. Ut enim, opposita nubæ, Sol dicitur obscurari, idque non in se, sed relative, videlicet propter nubem, ita λόγος (nobis enim liceat tantum mysterium aliquo simili adhibere) dicitur exinanitus propter humanam naturam. Et quemadmodum nemo recte dixerit ipsam nubem obscurari: Ita exinanitio de qua

qua Paulus loquitur, scribenda non est
carni Christi, licet propter carnis assumptionem
& ἐσαρκωσιν ὁ λόγος dicatur exinanitus:

*Exinanitio
adumbratur
simili nubis.*

non autem cado dicitur exinanita. Quod si
vrgeant verbum, Exinaniuit, atque ita con-
cludam, seipsum exinaniuit: Ergo ad humanā
naturam referendum est, quæ se exinaniuit:
quia Deitas non potest esse exinanita: Ego
nichilum sic vrgebo: *Filius Dei descendit de
cælo* (vt ipse testatur.) Ergo id referri debet Ioan. 6.
ad humanā naturam, quæ de cælo descende-
rit, quia Deitas non potest descendere. Ac
falsum est, humanam naturam de cælo des-
cendisse. Hinc igitur animaduertant rō dū-
plicitatis conclusionis.

Nunc istam eorum interpretationem ad-
uersus ipsorum sententiam retorqueamus.

*Retorquerunt
obiectio.*

Si locus hic Pauli, de humana Christi na-
tura intelligendus est, & ex hoc loco confir-
matur Vbiquitas corporis Christi, eò quod
Christus exaltatus est, & ei datum est nomen
super omne nomen: Certè Vbiquitas nō ma-
nat ab vnione Personali, sed à glorificatio-
ne ac propterea ipsimet lituram inducunt
superioribus suis argumentis, ipsique aded
cōtēs dedantur reali proprietatum com-
municationi. Hoc enim est certissimum, Si
corpus Christi est vbique propter vnionem
Personalem: non igitur propter ipsius Chri-
sti glorificationem: vt pote quæ tempore sit
posterior, iuxta illud, Nondum erat glorificatus Ioan. 7.

Et vicissim: Si propter glorificationem: non igitur propter vnionem Personalem.

LOCVS III.

Glorifica me apud te metipsum ea gloria quam habui apud te priusquam hic mundus existeret Iohan. 17. Ergo illa gloria communicata est humanitati glorificata, & vi Consequentis corpus Christi est ubique.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Idem error qui suprà. Nec enim rectè concluditur à persona ad alteram ex naturis. Illi urgent hæc verba: *Glorifica me: & ego vicissim hæc verba vrgeo: quam habui antequam mundus existeret.* Quæto enim, quisnam habuerit illam gloriam ante constitutionem mundi. Quod si locus hic est intelligendus de humana natura Christi in Abstracto: Ergo humana Christi natura gloriam habuit ante mundi constitutionem, ac propterea æterna est. ad diuinos. Item: eterna Christi gloria consideratur, tum in essentia, quia est Deus cum Patre: tum in Persona, quia est æterni Patris æternus Filius. Nihil horum secundum carnem dici potest. Nam vt cum Scholasticis loquar, nihil quod præcessit constitutionem mundi, est Ad extra. At glorificatio carnis Christi est opus Dei Ad Extra: vt illi quidem, si non

non satis propriè, certè verissimè dicunt.
 Quare, necesse est locum hunc totum expo-
 nere de $\delta\tau\alpha\nu\sigma\rho\omega\pi\omega$. Absurdum est (inquis,) humanam naturam glorificari. Respondeo,
 Absurdum non esse Christum $\delta\tau\alpha\nu\sigma\rho\omega\pi\omega$
 glorificari, ita postulante salutis nostræ oi-
 umquæ. Ipse autem $\delta\lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$ non glorificatur
 per se, sed propter assumptam humanam na-
 turam in qua ipsius $\lambda\acute{o}\gamma\omicron\upsilon$ gloriæ lumen, sub-
 lata veluti nube exinanitionis, clarissimè
 resulget, & hoc modo dicitur $\delta\lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$ glori-
 ficari in natura humana quam assumpsit.
 Nam (inquit Augustinus) Sic plerunque
 Scriptura loquitur, ut quod semper est, tunc fie-
 ricatur ab aliquo quum in eo cognosci cæperit:
 Ita enim dicimus in oratione, Sanctificetur no-
 men tuum, hoc est, Sanctum esse innotescat. Hæc
 Augustinus: Atque eius sententiæ Schola-
 stici frequentes subscripserunt post Lom-
 bardum, cuius hæc sunt verba, Hoc eodem
 tempore usus est Dominus post resurrectionem, di-
 citur, Data est mihi omnis potestas in caelo & in
 terra, non quòd tunc primum acceperit, sed quam
 antè habebat, tunc manifestata est potestas: hæc
 ille. Quæ quidem sententia erit luculen-
 tior, si addatur dispensatio & $\epsilon\iota\kappa\omicron\nu\omicron\mu\omicron\lambda\alpha$ no-
 stræ redemptionis & salutis: Nam ob eam
 causam Christus fuit tum exinanitus, tum
 glorificatus.

Quæst. 83.
 Quæst. 69.

Sed, inquis, nōne ipsa quoque natura hu-
 mana Christi glorificata est? Certè: Sed suo

modo, quippe splendidissimis illis radiis quos non illa, sed ὁ λόγος emittit, illustrata: atque ita, ne ipsa natura aboleatur: oportet enim naturam manere, ut natura glorificetur. Ex quo emergit alius error Consequens. Nec enim consecrarium est: Caro glorificatur: Ergo caro est ubique. Cum porius ita concludendum sit, Si caro glorificatur. Ergo caro non est ubique: Quia Ubiquitas non potest esse gloria humanæ naturæ: quandoquidem Ubiquitas naturam humanam evertit. At oportet eius modum glorificatur essentiam manere. Sed hæc tota copiosius a nobis suprâ exposita est. Itaque satis erit in præsentia demonstrare quantum hic locus nobis obiectus superioribus eorum argumentis repugnet. Nam cum hic petat Christus glorificari ea gloria quam habuit antè mundi constitutionem: nec dubium sit quin fuerit exauditus: quæro, ecquando effectum habuerit hæc Christi precatio? Nonne quum resurrexit à mortuis, quum ascendit in celum, quum sedet ad dexteram Dei, subiectis ipsi Angelis, potestatibus & virtutibus? Deinde quum Paulus dicit *Christum fuisse declaratum Filium Dei potenter secundum Spiritum sanctificationis per resurrectionem à mortuis*: nonne illud ad eam ipsam Christi glorificationem pertinet? Quod si ita est (ut etiam negari non potest) efficitur, in Christo glorificato relucere gloriam illam quam ὁ λόγος habuit

Rom. 1.

ante mundi constitutionem, & glorificationem Christi, quam hîc à Patre petit, es-
 declarationem & patefactionem illius *Incommod. super. obiect.*
 gloriæ. Ac propterea qui dicunt locos de
 glorificatione Christi esse secundum huma-
 nam naturam duntaxat, & absolute intelli-
 gendos: ad hoc incommodum adiguntur, vt,
 se opinantes, humanæ Christi naturæ Dei-
tatem tribuant. Hoc verò perabsurdè dici-
 tur, Christum glorificari æterna gloria, secun-
 dum humanam naturam, quæ æterna nō est.
 Denique si locus hic confirmat Ubiquitatem
 corporis Christi, vt volunt, Ergo corpus
Christi non est ubique vi vnionis hyposta-
ticæ: quandoquidem hæc vnio antecessit glo-
 rificationem, de qua Christus hîc loquutus
 est. Atque ita non tam illi suam confirmant,
 quam refellunt sententiam. Id quod cogimur
 illi identidem obuiere.

*Retinque-
tur obiectio.*

LOCVS IIIL.

Omnis plenitudo Deitatis habitat in eo cor-
poraliter, σωματικῶς. Coloss. 2. Ergo corpus Chri-
sti ubique est.

RESPONSIO.

Agnoscamus cum Apostolo, plenitudinem
Deitatis habitare in Christo corporaliter, *Errores su-*
locus est, τὸν λόγον esse verè & hypostaticè cum *perioris ob-*
humana natura vnitum in Christo, adeò vt *iectionis.*

M j.

Rom. 9.

hoc enuntiatum sit verissimum: *Christus est Deus Benedictus* (inquit alibi Paulus.) Sed negamus inde sequi, corpus Christi esse ubique: nec ullam possum animaduertere huius Consequentiz rationem. Imò si crasse accipias vocabulū *corporaliter*, sequeretur (quòd absit) Deitatem factam esse corpus. Nam perspicua est coniugatio *corporis*, &, *corporaliter*. Quare, ut faueret Ubiquitati corporis, ita potius Paulo dicendum fuit: Corpus Christi habitat in plenitudine Deitatis spiritualiter. Quod longè secus est. Paulus autem (ut hoc obiter dicam) veteres illos hæreticos vno verbo perstringere voluit, qui, propter corpus Christi, negabāt, Christū esse Deum: quæ hæresis ab ipsis vsque Apostolorum temporibus Ecclesiam Christianam diu multumque vexauit: cū tamen Apostoli, adeoque Ioannes in prima Epistola, grauiter eam & copiosè refutasset. Itaque affirmauit Paulus, hanc ipsam humanam naturam, quæ, quū Christus hīc versaretur, omnium oculis proposita fuit, esse tanquam tēplum ipsius Deitatis: eò quòd verè & personaliter cum ipsa Deitate vnita est. Quod si quis ita connectat: Corpus Christi est personaliter vnitum Deitati, ergo corpus Christi est ubique, quemadmodum Deitas est ubique: Ille de vnione confusionem faciet, quemadmodum antè suis locis declarauimus, quum reselleremus realem proprietatum communicationem,

idem, qualem isti introducunt.

Quare, adigamus ad incommodum. Si, ex quod omnis plenitudo Deitatis habitat

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Christo corporaliter, sequitur corporis Christi Omnipræsentia, siue Vbiquitas: Ergo simili ratione, sequetur ipsius corporis æternitas. Consequentia patet. Nam plenitudo Deitatis siue æternitate esse non po-

LOCVS V.

Nemo ascendit in cælum nisi qui descendit de cælo: Filius hominis qui in cælo est. Ioan. 3. Ergo corpus Christi est ubique: quippe simul in cælo &

RESPONSIO.

Offendunt ad eundem lapidem, à Perso- na ad humanam naturam affirmatè conclu- dentes. Quod vt magis percipiant, vrgeamus illos hoc incommodo. Si hæc Christi verba intelligenda sunt secundum huma- nam naturam: Ergo humana Christi na- tura descendit de cælo.

*Errores su-
perioris ob-
iectionis.*

Quin aduocatur: Quin de ipsi hoc argumento superiora illa sua re- terunt. Quorsum enim glorificationem Christi proferebant, vt assererent Vbiqui- tatem corporis: si (quod nunc affirmant) constat ex hoc Ioannis loco, corpus Chri- sti ubique fuisse ante ipsam Christi glori-

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Ioan. 17. ficationem? Sic enim ille ipse Ioannes: *Iesus nondum erat glorificatus*, inquit. Denique si valet hoc argumentum, nuntium igitur remittant superiori distinctioni de Abdicatione, qua dicebant naturam humanam Christi, ante glorificationē, sese abdicasse ad tempus sua Omnipræsentia. Quomodo enim stare posset ista Abdicatio, si quum hæc Christus diceret (quod tempus glorificationem Christi antecessit, ac proinde ex eorum doctrina referendum est ad ipsius Abdicationem) tum erat, etiam secundum naturam humanā, præsens simul in cælo & in terra? Ac de hoc quidem Ioannis loco, hætenus. Nam disputare, sit ne locus ille intelligendus de Omnipræsentia τὸ λόγος, an verò de ipsa cœlesti doctrina, quam Christus proponebat: non est huiusce disquisitionis. Certè si de Omnipræsentia exponitur: referendus est ad primū Theorema supra à nobis propositum.

LOCVS VI.

Ego vobiscum sum, usque ad consummationem seculi. Matth. 28. Vbi cumq; fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Matth. 18. Ergo corpus Christi est ubique.

Error superioris obijctionis.

RESPONSIO.

Fallit Consequens: ut superiora illa omnia cum

Cum enim hîc agatur de persona, quorsum verba Christi intelligunt secundum humanam eius naturam? Quare, si locos illos accipiant de Omnipræsentiâ & Ubiquitate, ego illos referam ad primum Theorema, quod antè proposuimus.

Verumenimvero: sequentes nodi patronis Omnipræsentiæ dissoluendi sunt. Nam si loci illi sunt de Omnipræsentiâ Christi intelligendi: rogo te, quid opus fuit hac peculiari promissione? Quorsum Christus promittit se peculiariter Ecclesiæ affuturû, cum tanquam omnipræsens, adsit rebus omnibus? Cur etiam apponitur ea conditio, vt in nomine Christi congregentur? Nonne tanquã omnipræsens, adest omnibus cœtibus, quicunque tandem illi sint? Eligant igitur vtrum malint. Si promissiones illas exponunt de Ubiquitate & Omnipræsentiâ, nō sunt promissiones. Nihil enim hîc peculiare est Ecclesiæ, quandoquidem Christus, tanquã omnipræsens, rebus omnibus præsens adest. Si (vti necesse est) promissiones illæ de præsentiâ gratiæ intelligendæ sunt: nihil iuuant Omnipræsentiâ. Sic enim perperam cōnectitur: Christus adest suæ Ecclesiæ, quia omnipræsens & vbique est. Et illi ipsi distinguunt Omnipræsentiâ Maiestatis, à præsentiâ gratiæ, quæ si esset Omnipræsentiâ, nullum igitur esset discrimen inter electos & reprobos, inter Ecclesiam & hostes Ecclesiæ, de-

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

nique inter eos qui in nomine Christi congregantur, & eos qui coniunctis animis, con filiis & viribus Christum in eius membris inſectantur, adorant.

LOCVS .VII.

Qui descendit, ipse est qui ascendit supra omnes celos, ut impleret omnia. Eph. 4. Ex plenitudine eius accepimus omnes. Ioh. 1. Qui omnia implet in omnibus. Eph. 1. Ergo Christus est ubique. Etenim distat ascensus Elia in celum ab ascensu Christi. Nam quum dicimus Christum in celum ascendisse, definimus celum non loco, sed beatitudine. Hoc enim celum, & regnum Dei Patris synonyma sunt.

RESPONSIO.

Errores superioris obſectionis,

Vitiosum Consequens. Nam quavis descendisse de celo dicatur ratione rationis, id est, quia naturam assumpsit, ex primo nostro Theoremate (nec enim corpus Christi de celo descendit) & ascendisse dicatur, ratione humane nature supra celos euectæ, ex secundo nostro Theoremate: tamen hæc verba, ut impleret omnia, de ipsa tantum Persona intelligenda sūt: ex tertio Theoremate à nobis proposito. Etenim siue verbum *Implendi* de gloria & Maiestate Christi Ubique diffusa, intelligas: siue de impletis prophetiis (sic enim variè disputari video) siue de exedificatione corporis Christi (sed quod

quod statim subiicit, datos fuisse Apostolos, Prophetas, Pastores, & Doctores ad ædificationē & cōstitutionē corporis mystici, quod est Ecclesia: adde quod paulò antè dixerat Apostolus: *Ut impleamini omni plenitudine Dei.* Eph. 3. & alibi: *Estis completi in illo,* (inquit) certè hæc Col. 2. verba necessariò ad ipsam personā erunt referenda. Christus enim Rex & Dominus, omnia sua gloria, suoque imperio comprehendit: Christus Dei & hominū Mediator prophetias impleuit: deniq; Christus caput Ecclesiæ, eā suis donis implet, ut tandē aliquādo sistat omni ex parte gloriosam, ut ait Paulus. Eph. 5.

Nunc excuriamus istud Consequēs. *Christus implet omnia: Ergo corpus Christi est ubique,* inquis. Quonam id modo? obsecro. *Nec enim dixit Paulus: ut Christus impleret omnia suo corpore, vel, essentiali præsentia sui corporis.* Quid autem impedit quo minus *Christus, vel omnes prophetias impleverit, vel omnia impleat sua Maiestate & gloria, vel omnia sua mēbra, hoc est, totā Ecclesiam* suis donis impleat, manente nihilominus *ip- sus corpore in cœlo?* *Hæc enim duo quàm longissimo intervallo differunt: Christum implere omnia sua Maiestate & gloria, & Christum implere omnia essentia sui corporis.* Nā si dicas, omnia impleri gloria & Maiestate Christi, cuius ipsa natura humana suo modo est particeps: quid hoc ad Ubiquitatem corporis? Nam gloria & Maiestas

*Refellitur
Consequens.*

Christi, non est corpus Christi. Si verò dicas, omnia impleri essentia corporis Christi primùm, id sine authore dices, quandoquidem nihil tale extat apud Paulum: Deinde nunquam explicabis quanam possit esse eiusmodi impletio: multum enim laborabis in exponendo verbo *Implendi*. Videlicet, an metaphoricè vsurpetur: an verò in propria significatione. Quòd si metaphoricè, nihil iuvabit realem & essentialem corporis Omnipræsentiam. Si propriè, tum dicenda erit causa, quamobrem veri & essentialis corporis vera, & realis impletio non sit impletio corporalis, ac proinde αἰδιότης. Quod quàm absurdum sit in hac quæstione, satis est omnibus manifestum.

Quinetiam coniungamus alios etiam locos nobis obiectos, ut res etiamnum fiat lucidior. Christus implet (aut ut alij legunt impletur, πληρύνει) omnia in omnibus. Quis hoc de corporali impletionem vnquam intelligat? Quanquam autem Christus, quatenus est ὁ λόγος, est infinitus, & omnia continet ac sustentat sua virtute (inquit Apostolus ad Hebr.) tamen quia Paulus ibi loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ: non video quí possit eorum sententia labefactari, qui verba Pauli de impletionem donorum intelligunt, quibus ipsa Christi Ecclesia adimpletur. Id quod idem Apostolus copiosius explicavit cap. 4. eiusdem epistolæ, *Ut, inquit,*
sequentes

Heb. i.

sequentes veritatem cum charitate, crescimus in
 omnia per omnia qui est caput, nempe Christus. Ex
 qui totum corpus, congruenter coagmentatum &
 compactum per omnes suppediteas commissuras,
 et vi intus agente, pro mensura uniuscuiusque
 membri incrementum capit corpori conueniens,
 ad edificationem sui ipsius in charitate, &c. Ad
 de quæ passim occurrunt in scriptis Apo-
 stolicis, de fidelibus implendis donis Spiri-
 tus sancti. Quibus valde cōsentit locus Ioan-
 nis nobis hīc obiectus. *Ex plenitudine eius*
(nempe Christi) accepimus omnes: gratiam pro Ioan. I.
gratia, inquit. Ex quibus omnibus locis si-
 mul collatis, facile est intelligere, locos no-
 bis obiectos agere de donis spiritualibus,
quibus fideles efficacitate sancti Spiritus ad-
implentur, quibus omnibus perfectissimus
addetur eumulus, post mortuorum resurre-
 ctionem. Ac proinde nemo non videt, locos
 illos nullo modo confirmare realem illam
 corporis Christi Omnipræsentiam. Verum, *Obiectio.*
Christus implet omnia secundum humanam
naturam, inquit, quia secundum humanam
naturam ascendit. Respondeo: id non sequi: *Respon.*
 nam in eodem complexo ubi de persona a-
 gitur, vnumquodque membrum intelligen-
 dum est pro ratione, vel alterius naturæ tan-
 tum, vel vtriusque simul, prout res exigit.
 Sic ad Heb. 2. *Participauit carnem & sanguinē,*
ut per mortem aboleret eum qui mortis habet im-
perium. Ecce tibi quædam de λόγῳ intelli-

genda sunt: quædam de humana natura, quædam de ipsa persona. Et in hoc loco nobis obiecto: Qui descendit, ipse est qui ascendit. Nam ille descensus ad carnem Christi non refertur: quasi illa de cælo descenderit.

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Sed iam id euincamus propositis aliquot incommodis. Primum hæc dicuntur ἀνταρ-
τικῶς: Christum ascendisse in cælum suo cor-
pore, ut corpus Christi sit vbique. Nam ver-
bum Ascendendi Vbiquitati repugnat. Item:
si vi vnionis hypostaticæ corpus Christi vbi-
que est, ut illi autumant, cur ergo Paulus di-
ceret Christum ascendisse, ut suo corpore
omnia impleret, siquidem, ut volunt, longè
antea corpore Christi omnia implebantur?
Item: Si omnes implentur Christi corpore,
& corpus Christi est viuificum (qua de re suo
loco nobis agendum erit, satis enim constat
Omnipræsentiam hanc propter mysterium
Cœnæ Domini fuisse introductam) quid ve-
rat quin salutis & vitæ æternæ omnes ex æ-
quo sint participes?

Nec te feram, distinguentem oralem man-
dicationem à spiritali mandicatione: sem-
per enim vrgebo particulam omnia. Nam si
corpus Christi omnia implet, Ergo non os
tantum, sed etiam animum implet, idque in
omnibus, inquit Paulus. Quamobrem facel-
sat, obsecro, studium contradicendi, & in no-
bis vigeat amor veritatis. Denique ut locos
superiores rectè, & ex verbis Dei interpre-
temur,

temur, meminerimus eius quod dicebat Petrus, Christum, postquam exaltatus fuit Dei dextera, & accepit à Patre promissionem sancti Spiritus, effudisse miraculosa illa S. Spiritus dona, quibus fundata & confirmata fuit Evangelij prædicatio. Meminerimus etiam eius quod dicit Ioannes, *Qui credit in me* (inquit Christus) *flumina aqua viva fluent ex eius ventre.* Hoc autem dixit de Spiritu quem accipere erant credentes in eum. Nondum enim erat Spiritus sanctus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Hæc Ioannes. Ex quibus facile perspicimus, quid sibi velit Paulus, quum ait, Christum ascendisse supra omnes cœlos, ut impleret omnia. Sed de huius loci expositione plura non videntur dicenda, quandoquidem nobis sufficit demonstrasse, hunc locum & alios nobis obiectos, nullo modo realem Omnipræsentiam corporis Christi posse stabilire.

Porro, ut fateor ascentum Christi esse infinitis partibus excellentiorem ascensu Eliæ: ita pernego discrimen istud vlllo modo Omnipræsentiam corporis Christi posse adinquare. Nec enim Elias in cœlum ascendit, vel sua virtute, vel ut captivam duceret captivitatem, vel ut cœlum nobis patefaceret, & pararet locum, quæ omnia & plerique eiusmodi, dicuntur de ascensu Christi in cœlum. Est igitur error *μη αἰτίον τῶν πρῶτον*. Nisi fortè dicant discrimen esse

Act. 2.

Ioan. 7.

De ascensu
Eliæ.

*De vocabulo
Cali.*

*Verus Chri-
sti ascensus.*

1. Theff. 4.

Matth. 24.

Aët. 3.

Rom. 10.

Phil. 3.

1. Theff. 1.

2. Theff. 1.

Ioan. 14.

constituendum in Omnipræsentia corporis Christi: ac tum emerget error alius: Petitio principij. Postremò quod dicunt cælum, in quod Christus ascendit, non definiri loco, sed beatitudine: Ἰεροσολαίμης est in Theologia non ferendum. Nam tamen si Christo in cælo hunc vel illum locum minimè assignamus: tamen humanam Christi naturam esse in cælo, & in loco, si quis dubitat, ille symbolo Apostolico, Christianæque religioni fidem abrogat: quod absit. Quamobrem error iste refellatur ex locis sequentibus. Disiunctus est ab eis, & sursum ferebatur in cælum. Luc. 24. Aspicientibus ipsis eleuatus est, & nubes susceptum eum, abstulit ab oculis eorū. Hic Iesus qui sursum receptus est à vobis in cælum, ita veniet quemadmodum conspexistis eum proficiscentem in cælum, Aët. 1. Ipse Dominus descendet de cælo. Rapiemur simul cum eis in nubes in occursum Domini in aëra. Apparebit signum Filij hominis in cælo. Quem oportet ut cælum capiat usque ad tempora restitutionis omnium. Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in cælum? hoc est Christum ex alto deducere. Nostrium πολίτευμα est in cælis, unde etiam Servatorem expectamus Dominum Iesum Christum, Expectare Filium eius è cælis. Patescet Dominus Iesus de cælo. Proficiscor paraturus vobis locum, & quum parauro vobis locum, rursus veniam, & assumam vos ad meipsum, ut ubi sum ego & vos sitis: & plerique alij loci consimiles, quibus verus Christi in

him cœlum ascensus confirmatur. Vt autem
 hos superiores eludant, proferūt hæc Chri-
 sti verba apud Lucam, *Vt edatis & bibatis in*
mensa mea in regno meo. Sed hoc Connexum,
 scio, nullus vel Theologus, vel philoso-
 phus vnquam admisit, videlicet: Non edi-
tur nec bibitur in regno Dei: Ergo Chri-
 stus non ascendit in cœlum propria signifi-
 catione acceptum: nec est in cœlo in loco.
 Quod perinde est, vt si dicas: in quibusdam
 Scripturæ locis quædam vocabula sunt per
 metaphoram intelligenda: Ergo ascensus
 Christi in cœlum metaphoricè intelligen-
 dus est. En quò euadant illi qui nobis to-
 ties τὸ πρῶτον inculcant, & interim ascenden-
 di, descendendi, cœli, loci, & consimilia vo-
 cabula negligunt, quasi illa ad τὸ πρῶτον non
 pertineant. Sed enim obsecro, censentne ali-
 quando futurum vt fideles, quibus Christus
 locum parauit, quos vult ibi esse vbi ipse fue-
 rit: denique quorum corpora reddet corpo-
 ri suo glorioso conformia: fideles, inquam,
cœlesti gloria perfruentes, sint extra omnem
locum? Quid plura? quum illi nos reuocant
 ad omnipotentiam Dei, vt credamus corpus
 Christi esse simul circumscriptum & incir-
 cumscriptum: vbinam constituunt corpus
 Christi circumscriptum? Nimirum in cœlo
 (sic enim vulgò disputant) quâ fieri ergo po-
 test, vt sit in cœlo circumscriptum, sine loco?
 Ipsi igitur saltem se audiant: aut (quod longè

Obiectio ex
 verbis Lucæ.
 Responso.

maius est) hanc regulam ab omnibus Theologis receptam accuratè expendant, locos Scripturæ, qui narrationem & historiam continent, esse καὶ τὸ πρῶτον, & iuxta sensum literalem intelligendos. Alioqui, si tibi liceat allegoricè vel metaphoricè ludere in vocabulis, quibus narratur ascensus Christi in cælum, cur non idem alius experiatur in historia natiuitatis, mortis, resurrectionis Christi, adeoque in iis omnibus quæ nobis Euangelica historia commemorat?

*An Cælum,
& Regnum
Dei sint syno-
nima.*

*A dig. ad in-
commodum.*

At, inquit, cœli ad quos ascendit Christus, & regnum Dei Patris, synonyma sunt. Quæso, quis hoc patienter audiat? Obruamus igitur absurdis istam συνηγορίαν: Sequeretur, hæc interpretationes esse veras: *Christus die nouissimo descēdet de cælo viuos & mortuos iudicaturus*: hoc est, descendet de gloria Dei patris. Falsum & impium, tunc enim potius dicitur cum gloria venturus. Item: *Christus ascendit supra omnes cælos* (inquit Paulus) hoc est ascendit supra omnem gloriam Dei Patris, ἀδύνατον. Item: quia gloria Dei Patris ad quam Christus euectus est, non tantum lucet in cælo, sed etiam in terra: sequeretur, in hoc enuntiato, Christus ascendit in cælum (siquidem cælum & gloria Dei synonyma sunt) terram etiam nomine cœli significari. Absurdum. Contineo me à pluribus incommodis recensendis, & istos adhortor

ut Stephanum primum illum ac fortissimum Christi martyrem audiant: qui, quum oculis in cœlum intentis gloriam Dei videret: Ecce, inquit, *conspicio cœlos apertos, & Filium hominis stantem ad dexteram Dei.* Quibus verbis Cœlum ab ipsa Dei gloria distinguit: ut & Christus apud Ioannem, inquit, *Assumam vos ad meipsum, ut ubi sum ego & vos sitis.* Item: *Volo ut ubi sum ego & illi sint mecum, ut conspiciant gloriam illam quam dedisti mihi.* Quibus consentaneum est quod ait Paulus, *Raptum se in paradysum ad tertium usque cœlum fuisse, & ibi audiuisse ineffabilia verba, &c.* Quanquam enim gloria Dei porissimum resulget in cœlo (attestante propheta: *Cœlum mihi thronus est, & terra scabellum pedum meorum*) tamen ecclum non est ipsa gloria Dei *εὐωχόμενος*: ut isti volunt. Sed de nouis istis Synonymis, adeoque de hac obiectione hactenus. Nam hac de re quædam etiam infra nobis erunt dicenda, quum ad eam obiectionem respondebimus, quam illi petunt ex his Christi verbis: *Non bibam ab hoc tempore de hoc genimine vitis ad illum usque diem, quum illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei.*

Act. 7.

Ioan. 14.

Ioan. 17.

2. Cor. 12.

Esa. 66.

LOCVS VIII.

Christus antequam pateretur transfiguratus

est. Matth. 17. Ergo, ne tunc quidem Christi corpus ex physici corporis ratione metiendum fuit. Et vi Consequentis, corpus Christi est omniprensens.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Fallit Consequens. Licet enim Christus tunc voluerit quosdam ceu radios suæ Maiestatis emittere, vt ita testaretur se non tantum hominem esse, sed etiam Deum: cuius rei cogitatione discipulorum animi firmiores essent (iam iam enim instabat tempus mortis Christi) nihil tamen fuit in illa Transfiguratione, quod vel tantulum ad Ubiquitatem corporis accederet: luxit quidem corpus nouo splendore exornatum, sed mansit nihilominus corpus, habens suas dimensiones, & mansit loco circumscriptum. Ex quo factum est vt optaret Petrus illic remanere: *Domine bonum est nos hic esse* (inquiens) *si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnū, & Moysi vnū, & Eliae vnū*. Hæc Petrus: Nihil profectò cogitans de ista corporis diffusionem & Ubiquitate, cui tabernaculum parandum nõ fuisset. Itaque nouæ gloriæ accessio non abstulit corporis veritatem. Non enim potest esse gloriofum corpus, nisi sit corpus, vt iam à nobis aliquoties dictum est.

Adiguntur ad incommodum.

Adigamus igitur illos ad incommodum hoc modo: in Transfiguratione Christi non tantum

tantum colluxit eius facies, sed etiam vestis
 ipsius apparuit cādida, tanquam lux; (hinc
 Matthæus) Ergo si illa mutatio ad Vbiquita-
 tem pertinet, nihil obstat quominus etiam
 ipsius vestimenti noua quædā Vbiquitas sta-
 tuatur. *adūtor.* Quamobrem sic argumen-
 tum retorqueo: Si ita trāsfiguratus est Chri-
 stus, vt ipsius corpus & circūscriptum & a-
spectabile remanserit: & illa transfiguratio
ad conditionem gloriosi corporis Christi
pertinebat: Ergo non ea est conditio gloriosi
corporis Christi, vt sit incircūscriptum &
inuisibile: nec enim corpus Christi tunc dis-
 paruit, quasi vbique diffusum, sed mansit in
 vno loco visibile, quemadmodum Matthæus
 commemorat: & Petrus testatur his verbis,
Vidimus, inquit, nostris oculis Maiestatem
ipsius: Acceperat enim à Deo Patre honorem
& gloriam, voce ad eum delata eiusmodi à ma-
gnifica gloria: Hic est Filius ille meus dilectus
in quo acquiesco, & hanc ipsam vocem audiu-
imus è cælo delatam, quum essemus vnā cum eo
in monte Sancto. Hæc Petrus, ad hanc obiectio-
 nem pro nobis respondens.

Matth. 17.

Retorquo
vt ostendat

2. Pet. 1.

LOCVS IX.

Christus in natiuitate transiit uterum virgi-
 nis clausum, & in resurrectione saxum monumen-
 ti penetrauit: Ergo duo corpora fuerunt simul in
 eodem loco: quod fieri non potuit quin alterum

N j.

esset in circumscriptionem, nēpe corpus Christi. Quare, corpus Christi ubique est.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Luc. 2.

Matth. 28.

Leo Epist. 33. & 97.

Act. 5.

Retorquens vocabula in omni praesentia.

Antecedens non extat in Scriptura. Imò, gravissimi auctores aliter sentiunt. Itaque non valet consequens. Certè Lucas non negat Christum natum esse ex virgine, quum ei accommodat praeceptum hoc legale: Omne masculinum adaperiens uterum, eris sanctum Domino. Et quod attinet ad saxum monumenti, narrat quidem Matthaeus, saxum reuolutum fuisse ab Angelo, qui mulieribus testatus est Christum resurrexisse: sed non propterea sequitur, Christum exiisse è sepulchro clauso. imò potius hinc perspicuum est, saxum illud Diuina virtute reuolui potuisse, quoties ita Deo visum fuit, vt omnia obstacula cederent Christo resurgenti: id quod veteribus ipsis non displicere video. Quamquam enim (vt aliquid non planè dissimile proponamus) carcer ille in quem Apostoli coniecti fuerant, reperitus fuit clausus: inde tamen exierant Apostoli, ianuam carceris ab Angelo aperta, vt narrat Lucas. Denique non sequitur ex superiori argumento, corpus Christi esse vbique. Sic enim potius rectè concluderem: Si Christi corpus est vbique (vt volunt) ergo nec vterum virginis transiit, neque saxum momenti penetrauit

Quamobrem ? inquis. Nempe quia
 hec verba *Transcendi & Penetrandi* Vbi-
 quitas non patitur. Adeo vt hæc præpositio
 sit verissima : Quicquid transire & penetra-
re dicitur, id vbiq̃ue non est. Etenim è lo-
 co ad locum transitur, atque etiam penetra-
 tur. Porro licet Angeli non circumscriban-
 tur loco, non tamen Angelorum essentia
 est infinita, aut vbiq̃ue diffusa. Itaque qui ne-
 gat circumscribi loco, negat quidem esse cor-
 pus, sed non propterea concludit necessariò
 esse vbiq̃ue. Nos verò quibuscum ex verbo Dei
 certissimè persuasum est, Christi corpus esse
 verum corpus, affirmamus, illud ipsum cor-
 pus esse circumscriptum, & habere suas di-
 mensiones, semp̃erque factum diuina virtu-
 te, vt quæcunque ex ordine naturæ porue-
 runt huic corpori obstare, tollerentur. De-
 nique ex facto aliquo singulari & per mira-
 culum edico, non rectè colligitur Omnipre-
sentia corporis Christi. Rectè enim Augusti- Epist. 3.
 nus: *Si ratio hîc queritur, inquit, nō erit mirabi-*
le, si exemplum poscitur, non erit singulare. Hæc
 ille. Ac profectò non possum satis istos mira-
 ci, qui ex iis, quæ non extant in Scripturâ, vo-
 lunt ea tollere, quæ certissimis & manifestis-
 simis Scripturæ testimoniis comprobantur. Retorque-
 Retorqueamus igitur eorū argumentum hoc tur Argum.
 modo, Si, quū Christus natus est, quū exiit è
 sepulchro, duo corpora fuerunt simul in eo-
 dem loco, quorū alterum fuit corpus Christi:

Ergo corpus Christi non est ubique. Nam quod ubique est, in loco esse non dicitur, vel illis ipsis assentientibus.

LOCVS X.

Christus ad discipulos ingressus est clausis ianuis. Ioan. 20. Corpus igitur Christi est ubique.

RESPONSIO.

*Errores super
perieris ob-
secutionis.*

Ioan. 20.

Istud Consequens redarguitur illis ipsis rationibus, quas proximè audiuiamus. Hoc enim connexum est planè ἀσυλόγιστον : nec ullum vnquam proponetur theorema, à quo vis manare possit ad hanc conclusionem, quum nulla sit hic vel συνήχεια, vel συνάφεια. Quamobrem ita potius formandū erit connexum : Christus ingressus est clausis ianuis : ergo ingressus est præter ordinariam rationem. Quod nos admittimus, cū ab ipsa rerum natura admoniti, tum freti perspicuis Ioannis verbis : qui posteaquam historiam hanc de Christi ad discipulos ingressu commemorauit, *Multa, inquit, etiam alia significauit Iesus coram discipulis suis.* Hæc Ioannes. Quamobrem qui ex hoc Christi ingressu per miraculum factō colligunt Ubiquitatem corporis Christi, nē illi mihi videntur perperam ratiocinari. Quanquam enim in miraculis ordo naturalis, summa Dei potestate, inter-

trumphantur: tamen nunquam rerum ipsa-
 essentia perimuntur, licet aliquando for-
 ma immutetur: qua de re nunc non disputo.
 Sic, quum Sol steterit (de quo miraculo supra
 disseruimus) mansit nihilominus Solis essen-
 tia: & quum mare diuisum est, mansit essen-
 tia maris: atque ita de aliis consimilibus mi-
 raculis existimandum est: & quum virga fa-
 cta est draco, non fuit annihilatio, sed con-
 uersio: idem dico de aqua conuersa in vi-
 num: illi autem volunt esse simul, & non es-
se idem corpus. At si quis velit Vbiquitatem
 corporis Christi ex hoc ingressu miraculoso
 colligere, is necessario perimet essentiam
 corporis (vt antè copiosius à nobis demon-
 stratum est) idque contra miraculorū vsum.
 Nec enim vult Deus suam potestatem elucere
 in perimendis rerum creatarum essentiis,
 sed potius in conseruandis, quibus nihilomi-
 nus vtiatur aliquando præter ordinariam na-
 turæ rationem, quippe cum illum ordi-
 nem ipsi naturæ indiderit, nec ei sit alliga-
 tus. Itaque dicimus Christum ingressum
fuisse clausis ianuis per miraculum, eò quod
aditus nulla humana ratione Christo pate-
ndus est. Sed cum Christus sit Deus, cui
 (vt veteres dicunt, locum hunc exponen-
 tes) omnia sunt peruia, effecit, vt fores &
 omnia obstacula cederent ipsius corpori in-
 gredienti: quo fit, vt Ioannes vsurpet parti-
 N iij.

Hilar. de
 Trin. l. 3.

Ioan. 20.

cipium præteriti temporis ~~non~~ non autem præsentis, adeo ut ex verbis Ioannis inferri non possit, clausas etiamnum mansisse ianuas, tum quum Christus ingressus est, sed potius per miraculum ingredienti Christo patuisse. Atque id etiam quosdam veteres censuisse, argumento est, quod Iustinus Martyr affirmat, Christum clausis quidem ianuis ingressum fuisse, sed cum corpore *μαρτυρῶν*:

Quæst. 17.

quod quàm longè distet ab Vbiquitate corporis, nemo est tam rudis, qui non facile intelligat. Quò fit ut mirer Vbiquitatis patronos, identidem nobis obiicere solitos veterum, in hoc explicando miraculo, sententiam. Sed iam proferamus alia etiam præter ordinariam rationem corporis facta, ex quibus tamen ista Vbiquitas colligi nunquàm possit.

Matth. 14.

Petrus super aquas ambulauit (quod miraculum solèt veteres citare in hac quæstione) sic enim Hieronymus, *Vt scias*, inquit, *non*

In Epitaph. Paul.

natura mutationem, sed Dei omnipotentiam demonstrari: Petrus cœpit mergi: Philippus

Act. 8.

raptus est ab oculis Eunuchi, & translatus

1. Reg. 2.

Azorum. Elias in cœlum sublatus est. Et quum diceret Paulus, nescire se an in corpore,

1. Cor. 12.

nécne, raptus fuerit ad tertium vsque cœlum, non propterea existimabat fieri posse, ut suum corpus vbique esset. Præterea

(quemadmodum in loco superiore proximo admonuimus) dum concludunt ex hoc ingressu, corpus Christi non habuisse proprias dimen-

dimensiones: euertunt quidem corporis naturam, sed Vbiquitatem non idcirco probant: quia Angelus qui Petrum ex carcere liberauit, ad ipsum Petrum ingressus est clausis ianuis, nec tamen ille Angelus vbique erat. Et hic est alius error consequentis *ἐκ τῆς ἀπορίας*. Retorqueamus igitur argumentum hoc modo: Ingressus est Christus ad discipulos clausis ianuis. Ergo corpus Christi non erat vbique. Si non tunc, ne nunc quidem. Consequentia patet ex natura & significatione verbi *ingrediendi*: motum enim significat ex loco ad locum, quod Vbiquitari planè repugnat. Dicitur enim *ἀρτίπαρ ὢν*, alicubi esse, & simul illuc ingredi. Quare, sequitur ex his Ioannis verbis, corpus Christi antequam ad discipulos ingrederetur, vñ cum ipsis discipulis non fuisse. Satis enim constat vocabulum illud dici non ratione diuinæ naturæ, sed humanæ. Item, Christus ad suos ingressus est, vt probaret se verè resurrexisse, & restaretur suum corpus esse verum corpus, etiam post resurrectionem: *Ostendit illis*, inquit Ioan. 20. *Ioannes, manus suas & latus suum.* Item: *vide manus meas, & immitte manum tuam in latus meum, & ne sis incredulus, sed fidelis.* Item, *Videte manus & pedes meos* (inquit Christus apud Lucam) *nam ego ipse sum.* Luc. 24. *Contrectate me & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet: aded vt meritò*

Act. 7.

Lucas dixerit, Christum fuisse visum à suis cum multis ~~reuerentibus~~, hoc est, iudiciis & probationibus certissimis, &c. Ergo qui ex hoc Iohannis loco volunt Vbiquitatem corporis Christi confirmare, locum ipsum in contrarium plane sensum detorquent.

*Præsentur in
eodem modo*

in eodem modo

Item: Si quum sacra Domini Cœna celebratur, præsentia corporis Christi comparatur cum hoc ingressu Christi ad discipulos: sequeretur corpus Christi à nobis videri & attrectari ~~ais dntis~~, quod tamen falsum est. Consequentia pater, quia tunc discipuli Christi corpus viderunt & attrectarunt. Si dicant modum & actionem ipsam ingrediendi non fuisse ab Apostolis perspectam: Sic instabo: non rectè comparari præsentiam corporis Christi in S. Cœna cum illo modo ingrediendi, sed comparandam esse cum ipsa Christi præsentia, de qua dicit Iohannes, ~~ais to pteor~~, ut præsentia præsentia respondeat, ex natura & lege comparationis. Tunc autem Christus stetit visibilis & attrectabilis: quare, visibilis quoque & attrectabilis esset in S. Cœna, si superior comparatio locum haberet. Si locum non habeat: quorsum ergo superiora Iohannis verba nobis opponuntur?

Ioan. 20.

ais dntis

LOCVS. XXI

Christus quum post resurrectionē duobus discipulis

apparuit, dicitur postea ab eorum oculis dis- Luc. 24.
 misse: sic enim Lucas, ἀφαντος ἐγένετο, inquit,
 quare, corpus Christi est ubique, quia visibile
 & inuisibile simul. Huc referripotest, quod cor-
 pus Christi factum est Iudeis inuisibile, quum per
 medium illorum transibat illasus. Luc. 4.

RESPONSIO.

Agnosco verba Lucæ: sed simul audio
 quid ille subiiciat: ἀπ' αὐτῶν, inquiens: quod
 perinde est ac si diceret, Christum sese ab il-
 lorum oculis & conspectu subduxisse. Aliud
est autem esse inuisibilem, simpliciter: aliud
inuisibilem discipulis. Hoc enim poste-
 rius factum est repentino discessu, non ipsa
 corporis natura. Quinetiam potest Deus te-
 nere oculos hominum: neque propterea res
 ipse quæ naturâ sunt visibiles, fiunt inuisibi-
 les: quemadmodum etiam illis ipsis discipu-
 lis principio ita præsens Christus adfuit, vt
 non ab iis cognosceretur: Tenebantur enim Luc. 24.
eorum oculi (inquit Lucas) ne ipsum agnoscerent:
 postea subiicit, eorum oculos fuisse apertos.
Denique nullum hîc consequentiæ vestigium
animaduerto. Inuisibilis ab illis factus est,
 inquit Lucas (sic enim verbum verbo expri-
 mitur: hoc est, repente discessit ab illis.) Er-
 go corpus Christi visibile est simul & inui-
 sibile. Quod quidem cû manifestam con-
 tradictionem implicat, tum non rectè colli-
 gitur

Errores su-
 perioris ob-
 iectionis.

gitur ex Lucæ verbis: nam qui dicit Christum à discipulis fuisse visum per aliquod tempus, ac postea videri ab illis desisse: ille non dicit Christum fuisse visibilem simul & invisibilem. Etenim ita potius concludendum est: Ergo Christus quum in terris post resurrectionem versaretur, ut discipulorum animos confirmaret, se illis tandiu ac toties videndum præbuit, quandiu, & quoties illi visum est. Atque hoc illud est quod dicit Lucas Act. 1. cap. Quamobrem cum Lucas manifestè distinguat ἀπαρτον à visibili: perperam faciunt, adeoque Lucæ contradicunt, ij qui inde, scilicet, colligunt corpus Christi simul esse visibile & invisibile. Quid porro istud facit ad Ubiquitatem corporis? Si corpus fieret invisibile naturâ (quod absit) certè desineret quidem esse corpus: sed non esset ubique. Quis enim nescit in Angelorum visionibus, tandem ipsos Angelos factos fuisse ἀπαρτοι & invisibiles? nunquis tamen propterea Angelorum naturam infinitam, & ubique esse diffusam existimavit? Quid, quodd Philippus raptus à Spiritu desit videri ab Eunucho, neque propterea illos unquam detraxit aliquid de vera corporis Philippi natura?

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Sed iam adigamus ad incommodum. Si corpus Christi est invisibile, quatenus ubique est, & est visibile, quatenus est alicubi, secundum dimensiones veri corporis: Ergo
est ibi.

ibi idem visibile simul & inuisibile, quia
 si est visibile, ibi etiam est inuisibile: aut *Retorques-*
 non est inuisibile ubique. *sur Argum.* Retorquamus,
 igitur si per iorem locum hoc modo: Si quæ
 ait hic Lucas. verè gesta sunt (quod absit
 negemus) & Christus duobus illis disci-
 pulis in vicum Emaus proficiscentibus, verè
 appropinquauit, & cum illis iter fecit, cum
 illis in vicum illum ingressus est, denique
 cum illis discubuit (quæ omnia Lucas diser-
 nis verbis commemorat) Et hæc omnia se-
quendum humanā Christi naturam facta sunt,
adeoque post ipsius glorificationem. Ergo
corpus Christi nec tunc fuit, nec nunc etiam
est ubique & incircumscriptum: nā illa omnia
Ubiquitati omnino aduersantur. Porro quod
 illi dicunt Christi corpus factum fuisse Iu-
 dæis inuisibile, nusquam extat in sacris literis.
 Sic enim Lucas (quem citant) *Quum*, in-
 quit, *transisset per medios illos, profectus est.* *Luc. 4.* Re-
 pressit quidem Christus, & cohibuit Iudæo-
 rum furorē: sed nō propterea sequitur, Chri-
 stum factū fuisse inuisibilē. Neque min⁹ eni-
 tuit potestas Christi, quod Iudæis aspectabilis
 per medios illos transiit illæsus. Dicent quos-
 dam id coniicere: verū Theologi sua con-
 firmant, non coniecturis, sed expressis Scri-
 pturæ testimoniis. Quanquam, si daremus
 Christum tenuisse Iudæorum oculos, nihil
 inde efficerent, vt antè dictum est. *Quin-*
nam verba *Transiendi & Proficiscendi a-*

per se tollant Ubiquitatem corporis.

LOCVS XII.

Christus post ascensionem in celum apparuit Stephano, Act. 7. & Paulo tertio, Act. 9. & 15. & 22. Ergo realiter corpus Christi etiam nunc in terris adest. Et vi consequentis est ubique.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Non valet Consequens: nam si Antecedens admitterem, ita ut volunt (quod absit) non tamen inde sequeretur corpus Christi Ubiquitas. Sed tantum inferendum esset, tunc temporis, corpus Christi in terris fuisse. Et perperam tempora confunduntur hoc modo: Apparuit: ergo adest, sed ita potius connectendum esset. Apparuit, Ergo cum affuit. Et rursus, ex eo quod semel atque iterum factum esset, non recte colligeretur ordinaria perpetuaque rei alicuius ratio. Verum enimvero ita nunc excutio & expono Antecedens. Christus Stephano visus est: sed in celo. Sic enim ille apud Lucam, Ecce, inquit, video celos apertos, & Filium hominis statem ad dexteram Dei: & ibidem Lucas: Ille, inquit, plenus Spiritu sancto, intentis in celum oculis, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem ad dexteram Dei. Item Christus Paulo visus est, idque tertio inquit, id quod ego sigillatim excutio. Act. 9.

lux vi-

Loci Script. exponuntur.

in visa dicitur, sed è cœlo refulgens: unde e-
 am vocem audiit Paulus. Id quod veteres a-
 prouerunt. Quemadmodum autem diuina
virtute factum est, vt Stephanus Christum in
cœlo videre potuerit: ita illa ipsa virtute fa-
ctum est, vt vox Christi ad aures Pauli perue-
nit. Et quia cœlestis ille fulgor fuit, tâquam
 radius diuinæ maiestatis Christi, idcirco dici-
 tur Paulus Christum vidisse. Deinde Act. 18.
Dominus (inquit Lucas) *nocturno Paulum alloquens*
est per visionem, δὲ ὁράματι: quemadmo-
 dum piis maioribus sacra eiusmodi visa sæpe
 ostendebantur diuinitus. Sic Ananiam compel-
 luit Christus, sed *ὁράματι*, inquit Lucas.
 Quare, hic locus ad quæstionem propositam
 non pertinet.

August. in
 Psal. 58, &c.

Tertio, Act. 22. Christus precanti Paulo
 apparuit: sed *ὁράματι*, inquit. Ex quo fit, vt
 in Ubiquitatem corporis, hic locus trahi nō
 possit. Sed iam argumentum eorum in illos
 ipsos ita regeramus.

Act. 9.

Si probant Christum in terris fuisse eō
 quod Christus Stephano & Paulo visibilis
 apparuit (vt audiuius) Ergo, quum Chri-
stus non apparet visibilis, cessat eorum argu-
mentum. Ad eō vt eorum vestigiis, ita nobis
 recte cōcludere liceat: Si corpus Christi sem-
 per adesset in terris, semper esset aspectabi-
 le, vt ille ipse dicebat Apostolis, *Contestati*
estis & videre. Nempe vt illis veram sui corpo-
 ris præsentiam probaret. Ac de hoc quidem

Retorquetur
 Argumentum.

Luc. 14.

in. 3. 2. 2. A

. 3. 2. 2. A

argumēto hactenus: quod nobis etiam post-
hac erit excutiendum, quum aduersus Pon-
tificiam Transsubstantiationem disseremus.

LOCVS XIII.

*Dico vobis, non bibam ab hoc tempore de hoc
genimine vitis ad illum vsque diem, quum illud
bibam vobiscum nouū in regno Patris mei. Mat.
26. At post resurrectionem cibum sumpsit cum dis-
cipulis. Luc. 24. Act. 10. Ergo illo tempore Chri-
stus erat in regno Patris, hoc est, in cœlesti gloria.
Ac proinde Christus eodem tempore fuit in cœ-
lo & in terra.*

RESPONSIO.

*Errores su-
perioris ob-
jectionis.*

Permirum argumentandi genus: quo sci-
licet cœlum terræ misceatur. Sed illud pau-
cis ita redarguamus. Primus error *αὐτὸς τῆς λέξεως.* Nec enim Christus deter-
reno potu loquutus est: sed hac metaphora
significare voluit cœlestē gloriam, qua fide-
les tandem cum ipso Christo perfruentur.
Id quod perspicuum est ex eo quod genimen
illud vitis, *nouum* appellauit, nequis fortē de
terreno potu intelligeret. Atque hæc simili-
rudo sæpe in Euangelica historia vsurpatur.
vt, *Multi venient ab Oriente & Occidente, &
accumbent in regno cœlorum cum Abraham,
Isaac, & Iacob,* inquit Christus. Item: *Beatus
ille qui manducabit panem in regno Dei.* Item:

Matth. 8.

Luc. 14.

Luc. 22.

Beati

illi qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati Apoca. 19.
 Et nominatim apud Lucam : vt edatis
 & bibatis in mensa mea in regno meo, &
 super thronos iudicantes duodecim tri-
 bus Israel, & consimilia pleraque. Secundus
 error : quod existiment Christum fuisse re-
 tatum in cœlestem gloriam, antequam in
 cœlum ascenderet: contra expressos Scriptu-
 ræ locos. Posteaquam (inquit Petrus apud Act. 2.
 apud Lucam) exaltatus est dextera Dei, & recepit
Patrem promissionem Sancti Spiritus, effudit id
quod nunc videtis & auditis. Nec enim David
ascendit in cœlum, &c. Item : Nondum ascendi
ad patrem meum. Tertius error, quod nec
apostoli idem concludant etiam de ipsis
apostolis, quibuscum Christus se genimen
ad vitis nouum bibiturum esse prædixit,
in cum ipso Christo, in regno Dei consti-
tui: atque ita, si Deo placet, noua Aposto-
lorum Vbiquitas erit constituenda. Quartus
error, quia licet intelligcremus locum Mat-
thæi, de cibo quem Christus cum discipulis
compleuit post resurrectionem : nihil tamen
de efficere. Satis enim constat im-
mortalitatem, & cæteras gloriosi corporis
ualitates, quibus humana Christi natura
in ipsa resurrectione excelluit, ad cœle-
stem gloriam & ad ipsum regnum Patris, de
Christus loquitur, pertinere: quæ ta-
men gloria post ascensum in cœlum cu-
lissimè refulsit. Perperam igitur col-

ligunt Ubiquitatem corporis ex hoc loco Matthæi, quandoquidem, licet illis prope modum omnia daremus, non tamen concluderent, corpus Christi esse ubique: sed potius regnum Dei Patris non includi cælo, sed ad terras etiam ipsas pertingere. Error istorum est *ἡ δὲ τὸ ἐσώμενον*. Sed de hoc argumento nimis iam multa.

LOCVS XIII.

Nunc non cognoscimus Christum secundum carnem, inquit Paulus 2. Corint. 5. Ergo non ad id urgenda est ratio naturalis corporis Christi, quia ubique esse possit,

RESPONSIO.

Errores superioris ob-
iectionis.

Fallit Consequens. Error *ἡ δὲ τὸ ἐσώμενον* *τὸ ἐσώμενον*. Etenim nomine Carnis intelligitur veritatem humanæ naturæ, cuiusmodi est, circumscriptum esse, & finiri propriis dimensionibus. At Paulus nomine Carnis intelligit crassas, terrenasque cogitationes, quas p̃i & sancti homines abs se, quoad eius fieri potest, remouent, ad ea quæ sunt cælestia, totis animis aspirantes. Itaque Paulus, *Neminem, inquit, amplius cognoscimus secundum carnem*, hoc est, secundum carnis sensum. Ac proinde iubet nos Christum cognoscere, nō sensu carnis (quandoquidem non amplius in terris

terris versatur,) sed spiritali cognitione. Quapropter subdit: *Signis ergo, inquit, in Christo, nova (sic) creatura: Vetera transiit, ecce facta sunt omnia nova.* Hæc Apostolus, qui paulo post exponit, quoniam id monstratum sit, nempe Evangelij prædicatione. Adigamus igitur ad incommodum superiorum istorum interpretationem. Si Ubiquitas corporis Christi colligi potest ex eo quod Paulus ait, se iam non cognoscere Christum secundum carnem: Ergo eadem ratione reliquorum hominum Ubiquitas est statuenda. Quia ibi Paulus idem dicit de reliquis hominibus, hisce verbis: *Ex hoc tempore neminem cognoscimus secundum carnem.* Sed quis locus hic non desiderat ampliorem responsionem, sic argumentum illis suum rogamus.

Si Christus non iam est cognoscendus secundum carnem: Ergo non parum falluntur qui non se putant fore Christi participes, ubi in his terris corporali ipsius præsentia fruatur. Qui si locum illum Pauli ita exponant, ut nomine Carnis intelligant humanæ naturæ veritatem: fateor sanè superiora hæc Apostoli verba ita perperam intellecta, eorum sententiæ apprime convenire, et ut merito hæc oratione uti possit: Non enim cognoscimus Christum secundum carnem: quippe Christo veritatem humani corporis detrahentes.

Ibidem.

Adiguntur ad incommodum.

Ibidem.

Revergetur Argumentum.

LOCVS XV.

Panis quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita. Ioan. 6. Et Synodus Ephesina professa est carnem Christi esse viuificantem. Sic I. Ioannis 1. Sanguis eius purgat nos ab omni peccato. Ergo actiones Deitatis propriae, sunt realiter communicatae humanitati Christi. Et vi Consequenter, Corpus Christi ubique est.

RESPONSIO.

Perperam conclusum. Nam haec Christi verba inculcanda sunt. Quam ego dabo pro mundi vita: quibus significat, se illum ipsum esse, qui non viuificat oblatione sui corporis: Ergo Deitas est causa efficiens vitae nostrae: ratio verò & modus nostrae viuificationis fuit oblatio corporis Christi in cruce. Sic enim ille ipse Christus, Panis Dei illa est, (inquit) qui descendit de caelo, & dat vitam mundo. Item: Qui manducat me, viuet propter me. Item: Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam. Verba quae loquor vobis, Spiritus & vita sunt. Et ibi pleraque consimilia plurquam aurea, quae vtiuntur semper in animis inscripta habeamus. Adde quae alibi extant apud eundem Ioannem. Annuntiamus vobis (inquit) vitam aeternam, quae erat apud patrem, & nobis manifestata est. Item: Deus nobis dedit vitam aeternam, & haec vita est in Filio eius.

At enim.

Errores superioris ob-
iectionis.
Ibidem.

Ioan. 6.

Ibidem.

1. Ioan. 1.

2. Ioan. 5.

HVM. NATVRÆ CHRISTI AN

Atenim (inquiunt) Synodus Ephesina vocat carnem Christi viuificatricem. **Respon-**

do: Quoniam (inquit Synodus) est caro & uerbi-
ficantis omnia: & sic pij Maiores senten-
tiam illam Ephesinæ Synodi intellexerunt,
Quamquam ex Synodorum uerbis ~~non~~ ^{non} ~~est~~ ^{est} ~~caro~~ ^{caro} ~~uerbi~~ ^{uerbi}
argumenta peri non solent.

Idem dico de his uerbis: Sanguis Christi
purgat nos ab omni peccato: quæ intelligenda
sunt de ipso Christo purgante nos à pecca-
tis per sanguinem suum, hoc est, merito mor-
tis suæ: ut perspicuū est ex his eiusdem Ioan-
nis uerbis: Si confiteamur peccata nostra, fidelis
est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, &
nos purget ab omni iniquitate. Et alibi: Ipse est
propitiator pro peccatis nostris. Et in epist. ad
Hebræos apertissime. Purgatione peccatorum
per ipsum facta, (inquit) Et alio in loco, Deus
in Christo sibi reconcilians mundum, non
inquans illis peccata ipsorum. Item: Quanta
nobis sanguis Christi, qui per Spiritum æternum
seipsum obtulit inculpatum Deo, purgabit con-
scientiam uestram? &c. Et Ioannes, Qui dilexit
nos, inquit, & lauit nos à peccatis nostris suo
sanguine. Quamobrem hæc obiectio con-
tendit subalterna cum causa efficiente. Ne-
mini enim obscurum est hoc enuntiatum
Sanguis Christi purgat nos à peccato: ita re-
spondendum esse: Christus suo sanguine purgat
nos à peccato. Error igitur est ~~ui a r i o r d e a i~~
Sic enim incommodis sunt uirgendi.

OB.
Cyrill. l. ii.
in Ioan.
Damasc. l. 3.
c. 15. &c.

De loco
Ioannis.

1. Ioan. 1.
1. Ioan. 2.
Heb. 1.
1. Col. 1.
Heb. 9.
Apo. 1.

Adiguntur
ad incom-
modum
 Si ex superioribus Christi verbis sequitur,
 proprietates Deitatis esse realiter corpori
 Christi communicatas: Ergo eadem ratio-
ne sequetur, corpus Christi de cælo descen-
disse. Sic enim Christus: *Ego sum panis vita*
qui de cælo descendi. Item: sequetur ipsam
 carnem seipsam obtulisse, & hanc proprie-
 tatem fuisse illi communicatam. Sic enim
 Christus: *quam ego dabo*, inquit. *ad vivandos.*
 Nam de persona quidem hoc dicitur: quum
 Christus vocatur Sacerdos & victima: Sed
 de humana Christi natura id dictum in Ab-
 stracto: nempe quodd se humana natura ob-
 tulerit, nusquam reperias. Denique alios e-
riamnum est error Consequentis. Nam licet
 Christi sanguis dicatur nos purgare, nempe
 quia est medium nostræ purgationis (ut su-
 præ confectum est) non propterea corpus
 Christi dicitur omnipræsens. Quia ipsum
 corpus Christi non est medium, vel ratio,
 vel modus Omnipræsentis diuinæ. Idem
 dico de carne viuifica: Nam vitam nobis fuis-
se comparatam per humanam naturam Chri-
sti, non pugnat cum veritate humane natu-
re, nec cum eius essentialibus proprietati-
 bus: imò, ut ita nobis vita compararetur ma-
 ximè oportuit humane naturæ veritatem e-
 lucere, videlicet, patiundo & moriendo. Quid
 igitur viuificatio ad Omnipræsentiam? Qua-
 re, id demum tribuere carni Christi in Ab-
 stracto debemus, quod illi tribuitur in Scri-
 ptura:

perit: & ob eam causam propter quam illi
tribuitur, neque nobis extra Scripturæ can-
cellos vagandum est.

Hæc sunt igitur eorū argumenta qui cor-
poris Christi Omnipræsentiam tuentur, quæ
quidem nobis hæcenus videre licuit: de quib-
us, & simul de nostris ad illa argumenta re-
sponsionibus, pero à Christianis lectoribus,
qui Christianam veritatem reliquis rebus
omnibus anteponunt, vt verbo Dei præuio,
sincere de re tota iudicent, & *καὶ οὕτως*
inquit Paulus.

Ita tempus est ea testimonia veterum ad-
ducere, quibus illi suam sententiam confirma-
re solent.

*Conclusio
Respons. ad
obiectiones
eorum qui
dogma Om-
nipræsentie
tuentur.*

CAPVT. V.

Solent Ubiquitatis patroni, vt
suam sententiam nobis pro-
bent, multa ex maiorum nostro-
rum scriptis colligere, ac præser-
tim ex iis locis in quibus illi
disserunt de gloria humanæ naturæ, quam
Christus assumpsit in vnionem personæ, ex quo
fit, vt hæc etiam de re, priusquam nostræ di-
putationi finem imponamus, nobis aliquid
occedum esse videatur. Quanquam quod ve-
re est, prius esse: & (vt quidem Ethnicus verè

*Obiectiones
pro Ubiqui-
tate, ex ve-
terum testi-
moniis.*

aliquando dicebat id habendum est antiquis-
simum & Deo proximum, quod est optimum
quia tamen pauci sunt atque admodum pau-
ci, quos non moueat antiquitas, clarissimis
praesertim monumentis consignata: Idcirco
hoc capite nobis dispiciendum est, satisne re-
cte in hoc argumento Veterum auctoritas
nostra sententia opponatur. Quo loco futu-
ridum breuius, cum ut quam disputandi
rationem ac methodum cepimus, eam teneamus
(est autem nobis propositum *Dei* & Theologicè disserere, quod ex puro
Dei verbo, non autem ex hominum, quicun-
que tandem illi sint, auctoritatem fieri debet,
id quod à nobis alibi demonstratum esse spe-
ro) tum etiam quia huius ætatis Theologi
doctissimi, quum hoc argumentum precipue
tractandum suscepissent, ita feliciter con-
fecerunt, ut nostram de veritate corporis
Christi sententiam, ut Scripturæ auctoritate,
ita pia Antiquitatis calculo manifestissime
comprobauerint, & nouum istud dogma de
Omnipresentia corporis Christi frequen-
tissimo veterum Theologorum Senatu explo-
serint, iam ergo paucis expendamus ea vete-
rum testimonia, quæ nobis in hac questione
obuii solent.

OBIE

OBIECTIO EX VET-

rum testimoniis.

Eteres Theologi docuerunt

Christi corpus esse Deificatum.

2. Christi corpori communi-

catam esse diuinam dignitatem

[Iuristae dicitur de hac inquit]

Christi carnem esse organon Deitatis.

3. Christi carnem esse locupletatam diui-

nitatis.

4. Christi humanam naturam Diuinæ ma-

iestatis dignitatibus niterescere.

5. Deum conferre humanitati naturæ suæ

operationem.

6. Corpus Domini diuinæ gloria repletum

mittere radios lucis.

7. Naturam assumptam naturam totam in se

habuisse, ad virtutis gloriæ traduxisse, ad san-

ctitatem eleuasse, in suam gloriam & opera-

tionem transformasse.

8. Corpus Christi accepisse vitam viuifi-

candem.

9. Deitatem & non sibi assum-

ptam humanam naturam in vnam Deitatem,

vnam maiestatem, in vnam potestatem.

10. hominem illum assumptum di-

uinum reddidisse vitæ æternæ & communione

diuinæ & beatitudine.

O iiij.

Athanas. ad

Epist. Di-

nasc. li. 3. c.

17. & c.

Iust. Marc.

expol. fid.

Dam. lib. 3.

cap. 17. ord.

Cyrill. de

Incar. cap.

11.

Ibidem. c. 2.

Theod.

dial. 2.

Cyrill. in

Ioan. lib. 4.

& lib. 10. &

de locar.

Cyrill. de

fide ad

Regin.

Epiph. in

Ancor.

Euseb. de

demonst.

Euang. L. 4.

ca. 14.

Athan. de
fufe. humi.
contr. Apol
linar. Greg.
Nyl. apud
Theod. A

Dial. a. Ba-
silin sancti
Christ. na-
ciuit. &c.

Damasc. or
thod. sig. li.
3. cap. 5. 15.

ab. Illyr. C
p. 2. 1. 1. 1.

ab. Illyr. C
p. 2. 1. 1. 1.

Responsio ad
superiores de
veritate testi-
monii.

Errores su-
periorum ob
jectionum.

ab. Illyr. C
p. 2. 1. 1. 1.

ab. Illyr. C
p. 2. 1. 1. 1.

ab. Illyr. C
p. 2. 1. 1. 1.

12. Diuinitatem fecisse humanitatem Chri-
sti, Dominum & Christum.

13. Dexteram Dei vnitum sibi hominem
in propriam euexisse celsitudinem per vnio-
nem.

14. Humanam Domini carnem factam ef-
se participem Deitatis: & si qua alia occu-
runt apud veteres in eadem sententiam, ad-
de vocabulum, quo nonnulli vere-
res, Damascenus præsertim vri solet, quod
quidem vocabulum significat Immediationem
vel Communionem, unde inferitur realis pro-
prietatum diuinarum communicatio. Ergo
corpus Christi est Omnipræsens.

RESPONSIO.

Nego Consequens, quod quidem ego re-
darguo tribus potissimum rationibus.

Prima ratio: Quia ex veterum testimoniiis
Theologicè non concluditur,
quemadmodum alibi fusiùs à nobis dictum
est.

Secunda ratio: Quia nullus ex veteribus
nobis obiectis vnquam dixit, corpus Chri-
sti esse Omnipræsens: nec satis rectè con-
cluditur, ab honore, potentia, maiestate,
& efficacia, ad omnipræsentiam
corporis, de qua sola hic inter nos agitur.
Itaque istud obliquè ratiocinandi genus
ex dictis Veterum, non modò non affert
lucem

Iam huic quæstioni, sed eam potius nouis
 rebus obducit. Quæritur enim an ex illis
 veterum Theologorum dictis possit inferri
 Omnipræsentia corporis Christi. Quare, hoc
 non est quæstionem definire, sed pro vna,
 ut quæstiones proponere atque hoc dispu-
 tationis genus (quod bona illorum venia dixe-
 rimus) valde tenebricosum est. Iam si dogma
 Omnipræsentia corporis; à primis vsque
 Ecclesiæ Christianæ temporibus, semper à
 maioribus nostris receptum fuit (ut isti
 nobis obiciunt) quis, obsecro, non miretur,
 nullum vnquam ex veteribus extitisse, qui
 expressis ac dilucidis verbis, docuerit
 corpus Christi esse omnipræsens? Qui tam
 copiose de corporis Christi gloria & maie-
 estate disseruerunt, eosne Omnipræsentiam
 prætermisisse, quam isti tamen imprimis
 agendam existimant? tantum, inquam, esse
 tam constans ea de re apud veteres silen-
 tium, ut ne vnum quidem verbum de Omni-
 præsentia corporis Christi in veterum scri-
 ptis reperiatur?

Contrà, in promptu est certissimum ar-
 gumentum, ex quo facile fuerit affirmare,
 nunquam Veteres de ista corporis Omni-
 præsentia cogitasse. Nam quum dicunt, hu-
 manam Christi naturam esse Deificatam,
 immè gloriosam, Deitatis organon, deni-
 que esse Deitatis participem, & quæ huc re-
 feruntur: tam illi disertis, expressisque verbis

*Nunquam
 Veteres de
 Omnipræsen-
 tia corporis
 cogitarunt.*

semper excipiunt ipsius humanæ naturæ veritatem; & sexcēties inculcant in sanctissima illa vnione humanam naturam essentielles suas proprietates saluas, integrasq; retinere: quod & ipsi Vbiquitatis patroni nobis assentiuntur. Rem igitur totam hac ratiocinatione comprehendamus.

Si veteres summam gloriam, summam dignitatem, atque aded Deificationem corpori Christi ita tribuerūt, vt nihilominus ipsius corporis veritas, atq; essentielles proprietates, reipsa & actu saluæ, & integræ remaneat, quemadmodum omnes fatentur: & , posita corporis Omnipræsentia, ipsius corporis veritas atque essentielles proprietates, reipsa & actu saluæ, & integræ non remanent, sed tolluntur (id quod negari non posse, ante nobis demonstratum est.) Ergo ex summa illa gloria, summâque dignitate, atque aded deificatione, quam veteres corpori Christi tribuerunt, inferri non potest ipsius corporis Christi Omnipræsentia. Quin potius instatuendum est, istam Omnipræsentiam nunquam veteribus in mentem venisse: aut (quod absit ab iis qui veterum doctorum auctoritate gloriantur) dicendū fuerit veteres Theologos in hoc summo præcipuôque doctrinæ capite secum ipsos non consensisse.

Tertia ratio: quia testimonia veterum ab illis citata, qui corporis Omnipræsentiam tuebantur, in alienam sententiam detorta sunt.

Non

abs re sanè quidam ex scholasticis ad- *Thomas*
 quit, ita in veterum doctorum lectione
 standum esse, vt siquid fortè ab illis minùs
 inmodè dictum occurrerit, adhibita in-
 terpretatione, leniatur. Atque id esse impri-
 in hac quæstione obseruandum, exem-
 ple debet Eusebius: qui quum de huma-
 natura à λόγῳ assumpta differeret, & ver-
 um πρὶν & aliquando vsurpasset, ma-
 gis inde clamores Eutychiani sustulerunt.
 nam obrem attendendum est, non tantùm
 quid veteres dixerint, sed etiam quo sensu
 & vocabula ipsa paulò duriora vtgeamus
 tantùm ipsi à sese, sed quod longè gra-
 uis est, ab ipsius Scripturæ veritate dissen-
 de videantur: Sic igitur expono dicta vete-
 rum nobis obiecta.

Exponuntur dicta Veterum supra obiecta.
 Dicunt veteres corpus Christi Deifica-
 esse, hoc est, humanam naturam esse à
 assumptam in vnione personæ, ita vt
 Deus & homo, sit vna persona: quemadmo-
 dum ipsi veteres exponunt his verbis, *Θεὸς καὶ ἄνθρωπος* (inquit Theodoretus) hoc
 humana natura ad Deum assumpta est:
 eo genere loquendi significare voluit as-
 sumptam humanam naturam à λόγῳ. Alio-
 quin sequeretur corpus Christi esse Deū facti-
 um & creatum, quod absit. Sed iam hac de
 hac disputatione quædam supra à nobis
 facta sunt.

Iust. Mart. tyr. expos.
 Dicunt veteres corpus Christi participasse fid.

diuinam dignitatem: hoc est, in rationem personæ à *λογος* assumptum esse. Sic enim ipsi suam sententiam exponunt, *μεταλιπὼν θεοῦ ἔζηκε*, inquit Iustinus, *ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τὸν λόγον*: hoc est, siquidem rectè interpretemur, fuit particeps dignitatis diuinæ, non ipsius naturæ, idque beneplacito Verbi. Ecce tibi quomodo naturam distinguit à dignitate: cum tamen dignitas diuina, quatenus est Deitatis proprietas, si propriè loquimur, est ipsa Dei natura, vt suprà à nobis expositum est. Porro in summam quidem gloriam caro Christi euecta est, nempe quatenus eius natura ferre potest, atque ita vt manserit vera caro.

3. Dicunt Veteres Christi carnem esse organon Deitatis: hoc est, æternum Dei Filium vsum fuisse humana natura, quam assumpsit, tanquam instrumento, vt ea perageret, quæ ad opus Redemptionis requirebantur. Nam in carne docuit, edidit miracula, & *carnis passus est pro nobis*, inquit Petrus. Atque hanc suam sententiam ipsi veteres exponunt, hisce verbis, *Deus deus unitus homini edis miracula, non separatim à natura humana, sed per ipsam, in ipsa, & cum ipsa diuinam potentiam operatur*, inquit Athanasius. Item: *Quoniam ipse deus humano instrumento opus esset, quia etiam hominibus seipsum ostenderet, Patrisque sui agnoscendi & colendi veram rationem doceret, naturam nostram ingressus ad homines accessit*,

1. Pet. 4.

Dial. de Trin. 5.

*Secundum hominis specie, ingens miraculum, ostensum
in corporeis obtutibus patens, hominum oculis
miracula, qua supra hominem sunt, exhibens
munda, &c. inquit Eusebius. Diuinitas ab eo
habatur diuina signa, sed non sine carne, inquit
Damascenus, nec alij mihi commemo-
rati sunt. Huic autem veterum sententia,
quid, obsecro, cum Omnipresentia cor-
poris commune esse potest? num Deitati, ve-
lique sit, opus est humani corporis instru-
mento? Absit à piis hominibus tantum deli-*

De demō-
str. Euang.
l. 4. c. 11.

4. Dicunt veteres Christi carnem esse locu-
plentam diuinis *ἐμπλησθῆ*, nimirum, quia
per eam diuina virtus sese exeruit, vt in mi-
raculis edendis. adde etiam præstantissima
in ornamenta, quibus locupletata est à dō-
no quibus tamen ipsius carnis veritas sub-
lata non est. Atque hanc esse veterum sen-
tentiam, perspicuum est ex his eorum ver-
bis: *Caro Domini locupletata est Diuinitis ἐμπλη-
σθῆς propter hypostaticam vniōem, nec pro-
pria excidit, vel excessit à propria sua natura,*
vt à proprietatibus suis naturalibus, inquit Da-

Lib. 3. ca. 17.

5. Dicunt Veteres humanam Christi na-
turam Diuinæ maiestatis dignitatibus ni-
scere: Nempe, quia vnam personam cum
Deitate constituit, vt antè diximus: & illi ipsi
verba addunt: *Per adunationem, inquit Cy-
llas, nobis hīc obiectus. Item: quia ὁ λόγος*

carnis assumpta ministerio usus est ad vitam salutemque nobis comparandam, quo fit ut multa dicantur de carne Christi κατ' ἀλλ', hoc est, propter Deitatem, cum qua personaliter vnita est: quæ propriè, & per se ad ipsam Deitatem pertinent. Sic enim idem Cyrillus, Caro Christi viuificat, inquit, non secundum propriam naturam, sed secundum unionem cum viuente Verbo. Alioqui si caro Christi nitesceret, hoc est, esset prædita Diuinæ maiestatis dignitatibus, esset profectò Deus: Αδύνατον. Denique semper intelligenda sunt illa assumptæ carnis encomia: quatenus ipsius carnis natura ferre potest, ut antè monuimus. Alioqui, quum inter Diuinæ Maiestatis dignitates æternitas recenseatur, idque imprimis: sequeretur carnem Christi æternam esse, quod longè secus est, orthodoxis omnibus assentientibus.

6. Dicunt veteres Deum conferre humanitati naturæ suæ operationem: illo ipso sensu qui iam à nobis expositus est: nempe, quia ὁ λόγος, & humana natura assumpta vnā personam constituunt. Sic enim Cyrillus nobis hic obiectus: *Αδυνάτον, inquit, humanitati Deus, seruauit quidem ipsam in eo quod fuerat, & ipse permansit quod erat, semel tamen adunatus, quasi vnus iam cum ipsa putatur, & quæ sunt illius, sua faciens, & ipse ei conferens naturæ suæ operationem. Hæc Cyrillus. Quod si*

De rect.
fid. ad
Theodof.

De incar.
c. 8.

in eam partem locum hunc Cyrilli ac-
 ceptam, quasi velit proprietates Deitatis esse
 humanitati realiter communicatas: adeò ut
 non solum Deitas, sed etiam humanitas sit
 omnipræsens: is quoque existimet necesse
 Deum esse realiter creatum, finitum, lo-
 circumscriptum, & cætera eiusmodi, quæ
 ut vel cogitemus. Consequentia patet
 ex his Cyrilli verbis: *Quæ sunt illius sua fa-*
ctura. Quare ἐξ ἀνάγκης, verba Cyrilli de v-
 rone personali intelligenda sunt. Præterea
 videtur operationes τῶν λόγων, in iis quæ ad
 redemptionem nostram necessaria sunt, ad-
 vinculo carnis assumptæ fuisse editas,
 nemadmodum antè diximus. Denique
 hoc, ab illis qui veteres nobis oppo-
 nunt, non esse animaduersum: veteres loqui
 de operationibus & ἐνέργειαις, quibus Ec-
 clesiæ redemptio peracta est, & quæ ad sa-
 lutem nostram pertinent. At Omnipræsen-
 tia λόγων est actus primus ipsius Deitatis,
 non potest esse Deitas nisi infinita, &
 quia infinita est, est omnipræsens. Efficaci-
 tatem ipsius Omnipræsentia, generali-
 ter omnes res creatas comprehendit, quip-
 pias Deus infinitus & omnipræsens, su-
 perat & regit, nec est beneficium Ecclesiæ
 proprium: ac proinde quæ veteres dicunt de
 minoribus operationibus, quibus salus Ecclesiæ
 continetur: ac transferre ad Omnipræsen-
 tiam, sanè quàm absurdum est.

7. Dicunt veteres corpus Domini Diuina gloria repletum, emittere radios lucis: Nimirum quia! (vt ait Augustinus) *Diuinitas per carnem foras illuxit, quemadmodum in opere redemptionis peragendo fuit in omnibus manifestum.* Præterea nemo nostrum dubitat, quin humana Christi natura, donis incomprehensibilibus refulgeat, quippe à Deitatis luce summè, quoad eius fieri potest, illustrata, sed ita, ne ipsius naturæ veritas absorbeatur, quam existere necesse est, vt illustretur. Ceterùm, quid hoc ad Omnipræsentiam corporis? vt enim caro Christi non emittit radios æternitatis, aded vt æterna sit: ita non emittit radios Omnipræsentia, vt sit omnipræsens. Quare, radij lucis apud Theodoretum de Omnipræsentia intelligendi non sunt.

8. Dicunt Veteres τὸν λόγον assumptam naturam totam in se reduxisse, ad virtutem vitæ traduxisse, ad suam virtutem eleuasse, in suam gloriam & operationem transformasse: Quæ intelligenda sunt de perfectissima & personali vnione, in quam humana natura à λόγῳ assumpta est: itémque de opere nostræ redemptionis, quod æternus Dei filius in carne, & per carnem perfecit, vt sæpe à nobis dictum est. Sic enim Cyrillus nobis obiectus: *Dedit, inquit, pro vita omnium, corpus suum, & per illud rursum vitam nobis immittit.* Nihil igitur hæc ad Vbiquitatem.

Semper

In Ioan. I. 4.
c. II.

semper enim repetenda est illa exceptio
 ipsius Veteribus proposita, & à nobis i-
 dem inculcata, nempe, Quoad huma-
 naturæ conditio, & veritas ferre potest.
 loqui, si superiora verba præcisè urgeas:
 non videt inde sequi naturarum con-
 tionem? Atqui id noluit Cyrillus, ac pro-
 rea ex illius orthodoxa sententia duriora
 verba lenienda sunt.

Dicunt veteres, corpus Christi accepit
 vitam viuificantem: Nempe, quia Chri-
 pro nobis carne passus, per ipsam car-
 nobis vitam confert. Sic enim Cyrillus
 nobis obiectus: *Viuisicat*, inquit, *corpus*
Christi, quia ipsius vita corpus est. Item: *Per*
ad vitam nobis immittit. Porro viuificatio
 Omnipræsentiam trahi non debet: quia
 Christus ipse non viuificat Ecclesiam, quia
 omnipræsens quatenus Deus (alioquin
 omnes viuificaret) sed quia est ipsius Eccle-
 Redemptor. Nisi fortè velint constituere
 Omnipræsentiam solius Ecclesie respectu:
 est, Omnipræsentiam non Omnipresen-

In Ioan.
 lib. 3. c. 17.

Lib. 9. c. 12.

Dicunt veteres Deitatem *ἀφ' ἑνὸς* vni-
 sibi assumptam humanam naturam in
 Deitatem, in vnam maiestatem, in
 potestatem: Quæ sunt de archissima
 ratione personali intelligenda aduersus fu-
 Nestorij, qui personam diuellebat:
 ita Epiphanius nobis obiectus can-

didē interpretandus est: nequis locum illam ad viuum refecans, naturarum confusionem inducat: quod absit. Nam si vtriusque natura vna est Deitas: ergo humana Christi natura est Deus æternus. *Adύατον* & blasphemum, & ab Epiphaniij sententia alienissimum.

II. Dicunt veteres λόγον hominem illum assumptum, dignum reddidisse vita æterna, & eommunionē in diuinitate & beatitudine. Sic enim Eusebius, *τῆς ἐν τῇ θεότητι κοινωνίας ἀξίων*, quæ de vnione personali sunt exponenda, ex phrasi veterum, qui vocabulo *κοινωνίας* vnionem personalem solent exprimere, vt suo loco à nobis dictum est: atque hunc esse sensum Eusebij, patet ex his illius verbis: *Deus Verbum, secum Deum hominem fecit, spēs nostræ primitiās*, inquit Eusebius in loco nobis obiecto: quod necessariò de vnione personali intelligendum est. Ergo humana Christi natura in vnionem personalem à λόγῳ assumpta, vitam æternam summamque beatitudinem adepta est, id quod omnes orthodoxi credunt, nec propterea corpus Christi esse omnipræsens existimant. Porro hic locus Eusebij, æquum & candidum lectorem postulat. nam ibidem ait, *Totum hominem à Dei natura absorptum esse*. quod nisi dextrè intelligatur, Eutychianum est, & ab Eusebio alienum.

Demonst.
Euan. l. 4. c.
34.

Dicunt

2. Dicunt veteres humanam Christi naturam factam esse à Deo, Dominum & Christum hoc est, verba illa Petri; Act. 2. *Certe hæc tota domus Israel hunc esse factum à Deo Dominum & Christum, hunc Iesum quem vos crucifixistis*, inquebat Petrus: non esse intelligenda seorsum de λόγῳ, id quod urgebant Ariani, ut de Deitate τοῦ λόγου detraherent, sed ita locutum esse Petrum propter humanitatem à λόγῳ assumptam: vel, ut ait Nazianzenus in sanct. pasc. non propter diuinitatem tantum, sed etiam propter assumptionem humanæ naturæ, & ut loquitur Basilius, εἰς πλὴν ὅταν ὁρώπῃσιν καὶ αὐτὸς θεότητα τοῦτο νοεῖν δεῖ. Sic porro Nyssenus, Quæ naturaliter, inquit, habebat ut Deos, ea dicitur accipere οἰκονομικῶς, tanquam homo factus. Hæc est sententia Athanasij nobis obiecti: id quod facile cuius perspicuum esse potest ex eo argumento quod ibi tractat Athanasius aduersus Arianos disputans. Verba igitur Petri sunt accipienda de Christo ipso, Deo & homine, Mediatore Dei & hominum, & Ecclesiæ Redemptore: non autem vel de diuina tantum, vel tantum de humana eius natura. Quis enim dubitat Christum esse Mediatorem ratione utriusque naturæ? Alioqui ex Petri verbis sequeretur Christum esse tantum hominem, quod absit ab Athanasio, & à pijs, & ortho-

Ath. orat.
4. contr. Arian.

Basil. contr.
Eunon, lib.
4. Nyss. orat. 2 de Resurrect.

Li. de ouib.

doxis omnibus. Nec enim satis laudari potest hæc Augustini sententia: *Diuinitas; inquit, sine humanitate non est mediatrix: humanitas sine Diuinitate non est mediatrix: sed inter diuinitatem solam & humanitatem solam, mediatrix est humana Diuinitas, & diuina humanitas.* Sed hac de re supra egimus, quum obiectiones ex Scripturæ locis petiras dissolueremus; itémque quum ea vocabula & phrasés Scripturæ tractarem, quæ ad ipsam Christi personam pertinent.

Nyss. apud Theod.

13. Dicunt veteres dexteram Dei vnitum sibi hominem in propriam euexisse celsitudinem per vnionem, hoc est, humanam naturam à λόγῳ assumptam esse in personalem, ac proinde arctissimam vnionem, ne Christi persona diuellatur. Et eodem spectat Nyssenus nobis hic obiectus, quod Athanasius spectabat: nempe, vt eos refelleret qui superiora illa Petri verba Act. 2. de quibus proximè egimus, ad naturam τῷ λόγῳ secundum referebant, vt eius Deitatem negarent. Quare, locus Nysseni, & quotquot extant cõsimiles, de ipso διατ' ὁμοπ' intelligendi sunt: ne in illud longè maximum incommodum incurramus, quod à nobis proximè notatum est: huc adde, si Nyssenus intelligatur loqui de humana natura tantum, quæ euecta sit ad celsitudinem Deitatis propriam, sequetur humanam naturam esse Deum. αὐτῶν.

Nam

celsitudo Deitatis propria, ipsa Dei-
 est. Nec moror superiores illas distinctio-
 nes, à nobis, ut spero, antè refutatas, car-
 ni Christi non habere essentialiter celsi-
 tudinem Deitatis, sed communicatiuè: nam
 ex duo Theoremata in Theologia sunt
 crissima: *Nihil quod creatum est potest essen-*
tialiter esse Deus: Item, *Nihil potest fieri Deus.*
 Itaque nec humana Christi natura est essen-
 tialiter Deus (ecquid enim esse potest Deus
 nisi essentialiter Deus sit?) nec humanæ
 Christi naturæ conferri potest Deitas, quæ
 non est factitia, & initium habere non po-
 test. Enimuerò, obsecro vos, ne in re tam
 seria vocabulis ludamus. Nonne celsitudo
 Deitatis propria, est ipse Deus? Nonne ha-
 bere communicatiuè & realiter celsitudi-
 nem Deitatis propriam, est habere com-
 municatiuè & realiter Deitatem? Atque
 nonne est communicatiuè & realiter esse
 Deum? Quamobrem apagesis ista verbo-
 rum involucria: nam si Nyssenus existima-
 uit, non ipsam personam Christi, sed tan-
 tum eius carnem esse realiter (ut isti loquun-
 tur) cunctam ad eam celsitudinem, quæ
 Deitatis propria est, ille profectò existima-
 uit carnem Christi factam esse Deum: Et si
 Nysseni non admodum magna est au-
 thoritas, nolim tamen tantum errorem illi
 impingere.

In sanct.
Chr. nati-
uita.

Conclusio
reiponf. ad
veterum te-
stimonia.

Orth. fid. li.
3. c. 5.

14. Dicunt veteres humanam Christi car-
nem factam esse participem Deitatis, eo sensu
qui supra à nobis expositus est: nempe
quia vnā personam cum λόγῳ constituit
qui Christus est: ex qua vnione, siue (vt loqui-
tur Basilius nobis hic obiectus) κοινωνία ad
Deum, fateor præstantissimas dotes in ipsam
Christi carnem manasse, sed quæ tamen na-
turalis ipsius carnis proprietates non abole-
uerint, quemadmodum sæpe à nobis dictum
est. Quod attinet ad vocabulum *παραχώρησις*,
pauca quædam nobis dicenda sunt, ex qui-
bus Damasceni sententia facilius intelliga-
tur. *παραχωρεῖν* propriè dicitur de superficie
quæ corpus ambit, & amplectitur, siue con-
tinet. Deinde dicitur de figuris Mathema-
ticis, ἡ ἀφαρίσις: vt quum Pentagonus di-
citur *παραχωρεῖν* Trigonum. Inde translatum
est vocabulum ad animam ipsam, per quan-
dam similitudinem, vt quum dicunt Philo-
sophi, In homine animam intelligentem *πα-
ραχωρεῖν* sentientem, & vegetātem, id est, com-
plecti, ita vt sit vna anima. Denique Theo-
logi verbum *παραχωρεῖν* accommodarunt re-
bus sacris, ac præsertim mysterio Trinitatis,
& vnioni personali duarum naturarum in
Christo. Sic enim Damascenus nobis obie-
ctus: Personas, inquit, scimus insecessibiles
& indistantes ab inuicem, & vnitas, & incō-
sus ἐν ἀλλήλαις *παραχωρέας*: quod nonnulli
ita interpretantur, Se inuicem immeantes.

Scho-

tholastici verò vtuntur excogitato ab ipsis
 vocabulo, Circumincessionis, quo *πειχωρή-*
 exprimere voluerunt. Idem Damasce- Ibidem.
 de Vnionē personali differens: In inef-
 abili *οικονομία* Christi, inquit, duas naturas
 confitemur, diuinam & humanam, *συνελη-*
νθίας ἀλλήλαις (hoc est mutuò concurren-
 tes) siue inuicem coniunctas, & secundum
 hypostasim vnitas: & vnā hypostasim ex
 duabus naturis perfectam & compositam.
 Seruari autem dicimus duas naturas, etiam
 post vnionem in vna persona, videlicet in
 tñs Christo, &, secundum veritatem ipsas
 esse, & illarum naturalia idiomata: hæc Da-
 mascenus. Et paulò pòst: Quauis, inquit,
 nature vniantur, tamen inconfusè vniantur
 & tamen si *ἐν ἀλλήλαις πειχωρήσιν*, hoc est, (ut
 vulgò interpretantur) in se inuicem com-
 meant & immanent tamen versionem &
 transmutationem inuicem non admittunt:
οὐδ' εἰς ἀλλήλας προπὴν τε καὶ μεταβολὴν ἢ πρᾶσιν-
ται. Seruat enim vtraque sui ipsius naturalem
 proprietatem incommutatam, *ἀμετάβλητον*,
 Idem alio in loco: Quemadmodum, inquit,
 naturas vnitas cognoscimus, habentes *τὴν ἐν*
ἀλλήλαις πειχωρήσιν, neque tamen earum dif-
 ferentiam negamus, sed & numeramus, &
 eas inseparabiles agnoscimus: Ita volunta-
 tum & actionum coniunctionem cognos- Orth. fid. li.
 scimus, & differentiam agnoscimus. Et aliq. 3. c. 15. Lib.
 bi: Diuina natura, inquit, dedit carni *τῇ* 4. c. 19.

ὡς αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ὡς ἐκχρόνου, ἢ δὲ ἰσῶν ἁ-
 γωγῶ. quam sanè videlicet ὡς ἐκχρόνου, Vni-
 rionem dicamus, siue Vnionem. Hactenus
 Damascenus. Ex quibus faciliè est indicare,
 vocabulum ὡς ἐκχρόνου, perperam trahi ad
 realem illam proprietatum communicatio-
 nem, qua videlicet Deitas communicet, &
 conferat humanæ naturæ suas proprietates
 (id quod volunt Omnipræsentia patrōni)
 quandoquidem manifestè Damascenus ait,
 in vnione personali seruari tum naturas, tum
 ipsarum naturarum proprietates incommu-
 tatas, ac proinde nō communicatas, siue col-
 latas. Vocabulum autem Commendi, siue
 Immeandi, vertor vt sit satis ad explicandam
 Damasceni sententiam accommodatum:
 quippe cū mutua Immeatio, si propriè lo-
 quimur, mixtionem & confusionem indu-
 cat, quam ab hoc mysterio Damascenus lon-
 gissimè identidem expellit: potest tamen le-
 niri commoda interpretatione, vt & verbum
 Transiendi, quo Irenæus & Augustinus ali-
 quando vsi sunt. Quia verò cum verbo ὡς
 ἐκχρόνου Damascenus coniungit τὸ οὐκ ἔχον
 & ἰσῶν, adeoque verbis expressis ὡς ἐκχρό-
 νου vocat ἰσῶν, satis apertè significat ὡς ἐκχρό-
 νου esse arctissimam vnionem: videlicet
 in Trinitate, vnionem in Essentia in Christo
 verò, vnitionem siue vnionem duarum na-
 turarū in vna eadēque Persona, quæ Chri-
 stus est. Quamobrem diligenter attendas,

ἐκείνην communicari Trinitati: facillè videtur ex hoc vocabulo realem illam proprietatem communicationem, siue collationem inferri non posse. Quinetiam virgoe Damasceni verba, οὐκ ἀλλήλας, & ἐν ἀλλήλοις, quæ planè tollunt realem illam proprietatem communicationem, alioqui humana natura cōmunicaret Deitati vt sit realiter alicubi, quod fieri nequit. Atque hæc de vocabulo *συνεχώρησις*, nobis dicta sint.

Ex quibus, omnibus perspicitur potest, veterum doctorum testimoniis nobis obiectis, nullo modo dogma Omnipræsentiae confirmari: quod vt ante omnium oculos magis manifestumque constitui possit, profero syllogismum *ἀπαγωγικὸν εἰς ἀδύνατον*, hoc modo:

Si ex præclaris illis elogiis humanæ naturæ Christi, quæ passim extant apud veteres doctores, effici potest, ipsam humanam naturam esse realiter omnipræsentem, eò quòd dicitur à veteribus particeps Deitatis, & cætera eiusmodi, quæ à nobis antè commemorata sunt: Ergo simili, adeoque maiori ratione efficeretur, ipsam humanam naturam esse Deum: *ἀδύνατον* & impium.

Consequentia patet. Ais omnipræsens esse Christi corpus, eò quòd omnipræsentia Deitatis illi communicata est, ac proinde et ipsius omnipræsentiae particeps. Quare, cum Diuinæ maiestatis, adeoque ipsius Deitatis caro Christi sit particeps (quemadmo-

Conclusio
resp. ad veterum
testimonia.

✓

dum ex veteribus obiicis) sequetur ipsam
 carnem esse Deitatem ipsam, Quinetiam si
 virges, communicaram esse Omnipræsenti-
 am, ac propterea corpus esse omnipræsens,
 cum tamen veteres nullam de carnis Omni-
 præsentia mentionem fecerint, quælo, cur
 mihi non licebit argumentari ex iis quæ ve-
 teres nominatim dixerunt: siquidem putas
 tibi licere ex iis argumentari, de quibus ve-
 teres nunquam loquuti sunt? Verumenim-
 uerò, ut facilius perspicì possit veterum sen-
 tentia de veritate humanæ naturæ Christi,
 iam nobis quædam eorum testimonia reci-
 tanda sunt. Nam, ut initio huius nostræ re-
 sponſionis diximus: totum hoc argumentum
 copiosè & accuratè à Theologis doctissi-
 mis tractatum est, ex quorum scriptis locu-
 pletissimis lectores planè intelligent, quæ-
 nam fuerit piæ & orthodoxæ antiquitatis de
 hac quæstione sententia. Quare, ex illorum
 vberissimis fontibus quosdam tantum riuu-
 los diducemus.

VETE-

ETERVM DOCTORVM SENTENTIA DE VERITATE

humanæ naturæ Christi aduersus do-
gma de Vbiquitate siue Omni-
præsentia corporis
Christi.

CAP. VI.

Auendum est ne inducamus Athan. li. de
diuersam aliquam substantiam, Synodo.

quam tamen velimus capa-
cem esse proprietatum primæ
substantiæ: scriptum est enim,

Gloriam meam alteri non dabo. *Quorsum igitur
communicatio realis?*

Natura creata non potest esse capax eo- Id comp. de
rum quæ propria sunt Dei. *Taceant igitur* Spir. s.
*distinctiones τὸ ἕχον, & τὸ ἵσθαι, communicatiuæ
& essentialiter.*

Nestoriani dicunt homini donatam esse Cyrill. de
Deo æqualitatem dignitatis: & conten- Incarn. ca.
dunt solum hunc hominem omnia paria cum 28.
Verbo sortitum fuisse, & honoratum maie-
state diuinæ eminentiæ. *Hoc idem dicunt Om-
nipræsentia patroni.*

Nestorius statuebat coniunctionem di- Idem in E-
uinæ & humanæ naturæ in vnitate seu æqua- pist. Synod.
tate dignitatis, auctoritatis & potestatis

Verbi & Carnis. *Idem statuunt Ubiquitatis
patroni.*

Idem in
Ioan. I. n. c.
21.

Nulla res quæ propria Dei opera sunt, facere potest, nisi essentialiter Deus sit. *Iacet igitur realis communicatio proprietatum.*

Iust. mar-
tyr. in ex-
pos. fid.

Corpus manet corpus: non enim corpus est Deus. *Non igitur est ubique.*

Tert. de
car. Chr.

Non dicimus carnem Christi euacuatam in ipso, cum illam & ad dexteram Patris in cælis præsidere meminerimus, & venturam inde in suggestu paternæ claritatis prædicemus. *Non igitur dicunt carnem Christi esse ubique, sed potius esse alicubi.*

Damasc.
lib. 3. c. 3.

Christus nomen est personæ, vtriusque naturæ significantium, & vna natura non est susceptiva contrariarum substantialium differentiarum. *Perit igitur communicatio realis.*

Idem.

Proprietas est immobilis. Quomodo enim proprietas maneret, si moueretur aut excideret? *ἡ φύσις ἢ μεταπίπτουσα? Quid sit igitur realis proprietatum communicatio?*

Idem lib. 3.
de orth. fid.
ca. 17.

Manserunt & post vnionem tam ipsæ naturæ inconfusæ, quam earum proprietates illæ. *Ac propterea non realiter communicata, hoc est, communes factæ.*

Decretum
concilij
Chalced.
recitante
Euagrio li.
2. c. 4.

Iesum Christum Dominum filium vni-
genitum in duabus naturis inconfusè, im-
mutabiliter, indiuisè, inseparabiliter cogni-
tum profiteamur, naturarum differentia nullo modo sublata propter vnionem, sed potius seruata proprietate vtriusque naturæ, &

Personam & hypostasim concurrentem. *Non possunt tolli & seruari simul naturarum propria.*

Definimus essentialem naturarum differentiam seruari *ὡς ἐστὶν ἡ φύσις τῆς ὑποστάσεως*, & duas naturas post vnionem verè eidem esse & illarum naturales proprietates. Seruat enim vtraque natura suam naturalem proprietatem immutabilem, *ac proinde realis communicatio proprietatum.*

Credere oportet fideles, quanuis corpore suo absit Christus, virtute tamen sua omnia & nos gubernare, semperque adesse omnibus qui eum diligunt. *Vbinam est Vbiq̃ in corpore?*

Ascendit ad cælum, sedet ad dexteram Dei Patris, manente ea natura carnis, in qua natus & passus est, in qua etiam resurrexit: non enim exinanita est humanitatis substantia, sed glorificata. *Non est igitur omnipra-*

Docemus eundem Christum patibilem carne, & impatibilem diuinitate, circumscriptum corpore, & incircumscriptum Spiritu, visibilem, & qui cerni animo & intelligi potest, qui loco continetur, & non continetur. *Atque ita corporis Vbiq̃tas euanescit, & inquam est.*

Inuisibile simplex & immensum corpori unitum, nihilominus manet inuisibile & simplex, nec iisdem terminis, quibus corpus

Idem recitante. Damasc. lib. 3. ca. 3.

Cyril. li. 9. ca. 21. &c.

Hieron. in Symb. Damasc.

Nazianz. ad Cletod.

Theodor. Dialog. 2. & 3.

continetur, sed corpus manens in propria natura & mensura vnitur Deo secundum viuificationem. Non enim Christi copulatio cum corpore mutat naturam corporis &c. *Non igitur facit ubique esse.*

Fulg. de In-
ear. & grat.

In Deifica illa vnione, vera Christi humanitas naturalem prorsus retinuit nostri generis veritatem. *Non igitur facta est omniprensens.*

Idem lib. 2.
ad Thrasim.

Vnus idemque homo localis ex homine, qui est Deus immensus, ex Patre vnus idemque secundum substantiam humanam, absens cœlo, quum esset in terra, & derelinquens terram, quum ascendit in cœlum: secundum diuinam verò immensamque substantiam, nec cœlum dimittens, quum de cœlo descendit, nec terram deferens, quum ad cœlum ascendit, &c. Secundum veram humanitatem suam localiter tunc erat in terra: secundum diuinitatem autem, quæ nullo loco continetur, cœlum totus implebat & terram. Iohan. 3. *En tibi locus Ioannis expositus, & ab ubique corpore vindicatus.*

Cyrill. lib.
n. in Ioa c. 3.

Nemo dubitat quin ad cœlos ascenderit Christus, quanuis virtute Spiritus adfuerit, præsentia tamen carnis abfuisse. *Caro igitur Christi non est omniprensens.*

Idem lib. 2. di
al. de Trin.

Etiā Diuinitas si esset corpus, esset omnino in loco, & magnitudine & quantitate: & si caderet in eam quantitas, non fugeret circumscriptionem. *non est igitur in-*
circum-

in scriptum corpus Christi.

Sublatis proprietatibus corporis, ipsum
que corpus simul tollitur & euanescit,
pote à quo nullo modo separari, ac ne co-
patione quidem distrahi possint. *Iacet igitur
distinctio, naturaliter & supernaturaliter.*

Nicetas in
Nazianz. in
orat. de 5.
Pentecost.
August. in
Ioan. II.
Tract. 31.

Homo secundum corpus in loco est & de
loco migrat, & quum ad alium locum ve-
nerit, in eo loco unde venit non est: Deus
autem implet omnia, & ubique totus est,
non secundum spacia tenetur locis. Erat ta-
men Christus secundum visibilem carnem
in terra, secundum inuisibilem maiestatem
in cælo & terra. Ideo ait, *Vbi ego sum vos
non potestis venire.* &c. Id ipsum & quidem
copiosius tradit Augustinus. Tractat. 50. in
Ioan. & alibi, quos omnes locos Ubiquitatis
patrōni sibi videntur eludere ex vocabulo
Maiestatis, quod Augustinus usurpauit;
quasi verò vnquam Augustino in mentem
venerit modus illē maiestatis, quem illi in
suis distinctionibus excogitarunt, & de quo
nec Augustinus, nec vllus alius ex veteribus
cogitauit, cū potius nomine maiestatis
huius naturam intelligat, vt perspicuum
est ex his verbis, *Me autem semper habetis*
(inquit Christus). Accipiant hoc &
boni (inquit Augustinus) sed non sint solli-
citi loquebatur enim de præsētia corporis
sui. Nam secundum maiestatem suam, secun-
dum prouidentiam, secundum ineffabilem

*Respons.
parr. Vbiq.
refellitur.*

*De vocabulo
Maiestatis,
quod Au-
gust. usurpa-
uit.*

& inuisibilem gratiam impletur, quod ab
 eo dictum est, *Ecce ego vobiscum sum om-*
nibus diebus usque ad consummationem se-
culi. Hæc ille. Quemadmodum igitur pro-
 uidentia & ineffabilis atque inuisibilis gra-
 tia referuntur ad diuinam naturam: ita & ma-
 iestas. Quinetiam maiestatem opponit præ-
 sentia corporis, ne quid dubitationis super-
 sit: Loquebatur, inquit, de præsentia corpo-
 ris, & statim postea: Secundum carnem ve-
 rò quam Verbum assumpsit, inquit, secun-
 dum id quod de virgine natus est, à Iudeis
 comprehensus, ligno affixus, de cruce deposi-
 tus, linteis inuolutus, in sepulchro condi-
 tus, in resurrectione manifestatus, Non sem-
 per habebitis me vobiscum. Quare? quoniam
 conuersatus est secundum corporis præsen-
 tiam 40. diebus cum discipulis suis, & eis
 deducentibus, videndo non sequendo, ascen-
 dit in cælum, & non est hîc: ibi enim sedet
 ad dexteram Patris: & est hîc: non enim re-
 cessit præsentia maiestatis. hæc Augustinus:
 Vbi hæc duo membra inter se opposita, spe-
 ctanda sunt. Præsentia corporis, & præsen-
 tia maiestatis. Itaque, qui dicit, præsentiam
 maiestatis esse præsentiam corporis, ille pro-
 culdubio Augustini non tantum sententiam
 euertit, sed ipsis etiam verbis lituram indu-
 cit. Adde quæ ille statim subiicit: Secundum
 præsentiam maiestatis, inquit, semper ha-
 bemus Christum: secundum præsentiam car-
 nis,

est dictum est discipulis, me autem nō
oper habebitis. Ex quibus omnibus satis
facile, & perspicua est Augustini
sententia corporis Christi sententia. At-
que inquit, nōne corpus Christi est par-
te illius maiestatis? Certē: quia cum λό-
gos personaliter vnitum est, ac proinde per-
sonaliter vnitum est cum maiestate, proui-
dentia, ineffabili gratia, omnipræsencia, ad-
etiam cum æternitate ipsius τὸ λόγος: sed
nilominus manet intra naturæ suæ fines:
inquit præsencia maiestatis, non est rea-
præsencia corporis, quia maiestas non est
corpus Christi, vt alibi copiosius diximus.
Sed Augustinum audire iam pergamus.

Corpus eius in quo resurrexit, in vno lo-
co esse oportet: Veritas eius vbique diffusa
est. Sic olim Gratianus legit apud Augusti-
num: at in recentioribus codicibus ita legi-
tur: vno loco esse potest: quam posteriorem
lectionem nonnulli ex patronis Vbiquitatis
arripunt, & vrgent verbum illud, Potest, vt
Augustini sententiam eludant. Verumenim-
vero quis vnquam vel Theologus vel Phi-
losophus ita loquatur? fieri posse vt corpus
sit in vno loco. Nec enim hīc τὸ δυνατόν, sed
τὸ ἀναγκαῖον vsurpandum est. Quamobrem
ridiculē loquutus est Augustinus (ac
proinde non locutus est Augustinus) aut, si
retines verbum Potest, hæc erit illius sen-
tentia: corpus nō posse esse simul & semel ni-

Idē Tract.
30.

De Vocabu-
lo Oportet,
quod Grati-
anus vsurpa-
uit ex Augu-
stino.

in vno loco: sed ipse sua nobis Augustinus
sententiam exponat. Sic igitur alibi scribit:

Idem de fi-
de ad Pet.

Quantumcunque sit corpus, vel corpus-
culum: vt loci occupet spatium, eundemque
sic impleat, vt in nulla eius parte sit totum;
NECESSE EST, *id est, Oportet.*

Idem ad
Dard.

Deus vbiq[ue] esse dicitur, quia nusquam
absens est in seipso, nec continetur ab illis
quibus præsens est. Nam spatia locorum
tolle corporibus, & nusquam erunt: & quia
nusquam, ergo nec erunt. Naturaliter, in-
quiunt illi, nusquam erunt, sed personaliter
& supernaturaliter corpus Christi est vbi-
que. Atenim si id Augustinus sentiret: sic
igitur diceret: tolle locorum spatia corpo-
ri Christi, & corpus Christi vbiq[ue] erit. At
ille contra affirmat, nusquam esse, adeoque
non esse. Sed omnem ansam tergiverlan-
di præcidit Augustinus, inquiring statim po-
litea. Hinc vbiq[ue] crede Christum, per id
quod Deus est, in cælo autem per id quod
homo est, secundum veri corporis modum.
Hæc Augustinus contra eos qui modum ve-
ri corporis, ac proinde veritatem corporis
Christi negant.

Resp. par.
Vbiq[ue] re-
fellitur.

Idem de
Essent. diuini.

Sicut (inquit) eundem filium Dei redem-
ptorem nostrum secundum diuinitatem in-
uisibilem, incorporeum & incircumscri-
ptum, sicut & Patrem & Spiritum sanctum,
non credere, impium est, sic eundem Dei
Filium in homine assumpto visibilem, cor-
porum

nam & localem post resurrectionem non
mutari, est profanum. Semper enim manet
inmutabilis veritas humanæ naturæ,
in sibi unitam diuinitas gerit. Item: Ven-
tus est in eadem carnis forma atque sub-
stantia, cui profecto immortalitatem dedit,
et vitam non abstulit: secundum hanc for-
mam non est putandus ybique diffusus. Ca-
endum est ergo ne ita diuinitatem astrua-
mus hominis, vt veritatem corporis aufe-
amus. *Corpus igitur ubique diffusum esse, cre-
dendum non est.*

Sexcenta eiusmodi apud veteres occur-
runt, ex quibus dubitari non potest, quæ-
nam fuerit constans totius Antiquitatis de
veritate corporis Christi sententia, quod ar-
gumentum (vt iam præfatus sum) alij locu-
sum tractarunt.

Hæc igitur nos moueat Antiquitas claris-
sime testata monumentis, &, quod caput
certissimis Scripturæ firmamentis sub-

Arque hæc de nostra responsione ad ob-
iectiones ex veterum doctorum scriptis pe-
nit. Superest vt ex nostræ methodi ratio-
ne ipsos errorum fontes indicemus, qui
in redarguendis nostræ hæc adhibita fuit
computatio: vt ita magis magisque nostræ
sententiæ veritas ante omnium oculos pro-
ponatur.

Authores huiusce dogmatis, illud con-

Q ij.

Ad Darda-
num.

Conclusio de
Veterum
sententiâ ad-
uersus do-
gma Omni-
presentiæ.

firmare sibi videntur ex eo loquendi genere quod extat apud quosdam veteres: nempe *κοινωνία ιδιωμάτων*. Qua in re tribus modis ab illis peccatur. Primum, quia in asserendo fidei dogmate non sunt virgenda veterum doctorum phrascs. Nam sola Scriptura est Christianæ religionis firmamentum. Deinde, hoc ipsum loquendi genus, *κοινωνία ιδιωμάτων*, ex suo illi sensu, non ex ipsorum veterum sententia exponunt. Denique cum illa phrasis ita vulgò Latine exprimitur, Communicatio proprietatum: Communicationis & Communicandi vocabula transitiuè accipiunt, perinde ac si *ὁ λόγος* suas proprietates communicaret humanæ naturæ, hoc est, eas cum humana natura communes faceret, easque humanæ naturæ largiretur, quam illi realem proprietatum communicationem appellarunt. Atqui tam *κοινωνία* quam *κοινωνία*, atque etiam Latinum vocabulum Communicare, in hac quidem quæstione veteres intransitiuè usurpant (hæc enim vis est Græci vocabuli) adeò vt realis proprietatum communicatio siue communio, nihil sit aliud quam naturalium proprietatum vnio, quemadmodum etiam naturarum in vna persona quæ Christus est, vt suo loco fusiùs exposuimus.

Porro vt realem, quam illi excogitarunt pro-

propriarum communicationem defendat,
 ac varias adhibent distinctiones, quæ
 modo non sunt Theologicæ, sed ne di-
 stinctiones quidem: Etenim contradicunt
 crebris ac dilucidis Scripturæ locis, ut à
 nobis demonstratum est. Obscuræ sunt &
 explicabiles, tantum abest ut quæstioni
 propostæ lucem adferant, id quod est distin-
 ctionis proprium: & sunt *antipathicæ*, quan-
 toquidem statuunt vnum & idem corpus,
 nempe Christi, esse circumscriptum simul &
 incircumscriptum, hoc est, non esse circumscri-
 ptum (sic enim hoc loquendi genus à me va-
 lupatum intellectionem velim.) Nec illas iu-
 vant varij respectus, quos Ubiquitatis patro-
 prætexunt suis illis distinctionibus, idque
 duabus præsertim rationibus. Prior est: quia
 non agimus de humana natura in specie con-
 siderata ut est *καθ' ἑαυτὴν*, sed agimus de huma-
 ni Christi natura quæ est *videtur*. Posterior
 ratio: quia quæritur inter nos, quale sit cor-
 pus Christi, actu, non autem, consideratio-
 ne, vel respectu tantum. Quodd si circumscri-
 ptum est actu, certè actu non est simul incir-
 cumscriptum, & contrà. Cùm autem velint
 esse incircumscriptum actu: relinquitur ut sit
 tantum cogitatione circumscriptum: atque
 corpus Christi erit verum corpus sola co-
 gitatione: quod pia Christianorum aures a-
 versantur, atque refugiunt. Hoc enim Theo-
 ma propono assentientibus, ut cōfido, ple-

risque omnibus, tum Theologis tum Philosophis. Duo actus in una eademque re contrarii oppositi, idque tam ex parte subiecti, quam ex parte attributi, stare non possunt: quicunque tandem respectus adhibeantur: Vt in hoc Enuntiato: Corpus Christi est omnipræsens: oportet corpus esse actu corpus & Omnipræsentiam esse actu Omnipræsentiam: ac proinde Enuntiatum illud non potest stare cum hoc Enuntiato: Corpus Christi non est Omnipræsens. Itaque si hoc posterius verum est (vt est verissimum) certe prius illud verum non est. Quod si respectu & consideratione tantum, vel corpus est corpus, vel omnipræsentia est omnipræsentia: certè tollitur & corporis & Omnipræsentia veritas.

Nominum propriam significationem evertunt, adeo vt nec res, nec ipsa rerum etiam vocabula retineant. Sic realiter sine re ipsa, & realem præsentiam sine vero existendi modo comminiscuntur, & pleraque confimili, quæ suis locis annotauimus.

Quod attinet ad locos Scripturæ, quos illi nobis obiciunt, hunc errorem admittunt, vt quæ dicuntur de persona Christi in Concreto, ea restringant ad humanam ipsius naturam in Abstracto: & hanc regulam expresso Dei verbo fundatâ à pijs maioribus traditâ, ab illis etiam ipsis approbatam, hac tamè in parte negligunt: nèpe: Quædam dici de Christi quæ

seorsum, nec ad λόγον, nec ad humanam naturam à λόγῳ assumptam, sed ad totā personam pertinent. Quo fit, vt nōn sit distinguere inter hæc duo theorematum prius est: Quædam dici de Christo à λόγῳ conueniunt, non simpliciter, propter humanam naturam assumptam: Merius est:

Quædam dici de Christo *Secundum* humanam naturam. Hoc est: quatenus est humana natura.

Hic sunt præcipui fontes errorum, quos hac disputatione refutauimus.

Quamobrem cum nostrā de veritate corporis Christi sententia locis expressis Scripturæ nitatur, & cum præcipuis fidei Christianæ capitibus arctissimè cohæreat: dogma verò de Omnipræsentia corporis Christi pugnet manifestissimis Scripturæ testimoniis, & præcipua Christianæ fidei capita conuellat, atque adeò tot tantisque incommodis afflicetur, vt inde nullis vnquam posset distinctionum adminiculis liberari: cumque tam ad argumenta, quam ad Scripturæ locos, & ad veterum testimonia, quæ huic agnati prætexuntur, à nobis responsum daret: sequitur, hanc nostram sententiam: quæ præsentī disputatione probandam suscepimus, esse in clarissima veritatis luce concurram: nempe, *In vna persona, quæ est Iesus Christus, humanam naturam à λόγῳ assumptam,*

Generalis totius disputationis conclusio.